

Handläggare
Carolina Bjurling,
Roger Mellroth
Telefon: 08-508 10 052

Till
Östermalms stadsdelsnämnd

Verksamhetsberättelse VB 2017 för Östermalms stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Nämnden godkänner verksamhetsberättelse och bokslut 2017 och överlämnar den till kommunfullmäktige.
2. Nämnden godkänner att resultatenheternas nettoresultat inom förskola, parklek och äldreomsorg avsätts i resultatfond under eget kapital i balansräkningen.
3. Nämnden hemställer hos kommunstyrelsen om ombudgetering av investeringsmedel om 2,4 mnkr.
4. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Christina Klang
Stadsdelsdirektör

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys.....	4
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	6
1. Ett Stockholm som håller samman	6
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	6
1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla	12
1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar	17
1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo	23
1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla	25
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	27
1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet	29
2. Ett klimatsmart Stockholm	34
2.1 Energianvändningen är hållbar.....	34
2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade	36
2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning	37
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	38
2.5 Stockholms miljö är giftfri	40
2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund	42
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	43
3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion.....	43
3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad	44
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva	45
3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet	47
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	48
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm.....	49
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika	50
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	51
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	55
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	59
4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld	61
4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla	63

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	68
4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning	72
Uppföljning av ekonomi.....	74
Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget.....	74
Resultatenheter	85
Investeringar.....	85
Ombudgeteringar.....	86
Medel för lokaländamål.....	87
Analys av balansräkning	87
Synpunkter och klagomål.....	89

Bilagor

Bilaga 1 Ekonomibilaga 1

Bilaga 2 Ekonomibilaga 2 Sdn10

Bilaga 3 Uppföljning klimatinvesteringsprojekt

Bilaga 4 a Uppföljningsrapport för internkontrollplan 2017

Bilaga 4 b Uppföljning av VoR-åtgärder

Bilaga 5 Kvalitetsredovisning kommunal förskola på Östermalms stadsdelsnämnd 2017

Bilaga 6 Utvärdering pop up-park östra Valhallavägen

Sammanfattande analys

Verksamhetsberättelsens syfte och disposition

I verksamhetsberättelsen görs uppföljning av hur väl nämnden har bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges mål och analys av utfallet, samt andra områden där nämnden särskilt ska redovisa resultatet av den verksamhet som har bedrivits under året. Kostnader och intäkter i bokslutet ska jämföras med bokslut föregående år, samt analyseras och kommenteras för alla verksamhetsområden.

I budget för 2017 har kommunfullmäktige fastställt fyra övergripande inriktningsmål. Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområden är insorterade under de fyra inriktningsmålen, och nämndens egna mål under fullmäktigemålen. För varje mål lämnas en kortfattad rapport om hur nämnden har arbetat med sitt bidrag till att respektive mål uppnås.

Indikatorerna utgör mått på måluppfyllelse. Resultat för indikatorerna inhämtas från uppföljningar och olika undersökningar, såsom brukarundersökningar, medarbetarenkäter och medborgarundersökningen. Medborgarundersökningen genomförs varje år där ett mindre antal invånare i stadsdelen tillfrågas om bland annat trygghet och utemiljö. Staden genomför brukarundersökning inom socialpsykiatri, personer med funktionsnedsättning, förskola och dagverksamhet för äldre. Socialstyrelsen genomför tillsammans med staden en brukarundersökning för äldre som har hemtjänst och bor på vård- och omsorgsboende. Där så är möjligt redovisas könsuppdelad statistik. Om omotiverade skillnader mellan könen framkommer kommenteras och analyseras de.

Nedan följer en sammanfattande redogörelse och analys av det ekonomiska utfallet och uppfyllelsen av kommunfullmäktiges inriktningsmål, jämfört med föregående år.

Ett Stockholm som håller samman

Inriktningsmålet bedöms vara uppfyllt. Till inriktningsmålet har fullmäktige fastställt sju mål för verksamhetsområdet. Sex av dessa uppfylls helt. Även år 2016 uppfylldes sex av sju mål för verksamhetsområdet. Skillnaden är att målet *1.7 "Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet"*, år 2017 bedöms vara uppfyllt.

Däremot bedöms målet *1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar*, endast vara delvis uppfyllt. Flertalet indikatorer som används för att mäta måluppfyllnaden baseras på medborgarundersökningen, som visar på något försämrade resultatet jämfört med 2016. Skillnaderna mellan åren är emellertid inte statistiskt säkerställda. Trygghetsmätningen är en annan större stadsövergripande enkätundersökning som genomförts under året. Där indikerar resultaten för Östermalms del på en ökad upplevelse av trygghet inom vissa frågeområden, och minskad upplevelse av trygghet inom andra. Båda undersökningarna visar att Östermalm, i jämförelse med övriga staden, fortsatt har en hög andel trygga invånare. Nämnden bedriver ett aktivt trygghetsarbete, i samverkan med polisen och andra aktörer, och en rad trygghetshöjande åtgärder har genomförts under året.

Ett klimatsmart Stockholm

Inriktningsmålet bedöms vara uppfyllt. Till inriktningsmålet har fullmäktige fastställt sex mål för verksamhetsområdet. Fem av dessa bedöms uppfyllas helt, i likhet med 2016. Målet *2.1 Energianvändningen är hållbar*, uppfylls endast delvis. Den indikator som används är köpt energi. Utfallet på indikatorn påverkas av fler olika parametrar, exempelvis kan antalet lokaler

och lokalyta variera under ett år. Under året har det tillkommit både en förskola och ett serviceboende i Norra Djurgårdsstaden, vilket lett till att den totala mängden köpt energi ökat. Bortsett från de lokaler som tillkommit under året, ligger mängden köpt energi i paritet med årsmålet.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Inriktningsmålet bedöms vara uppfyllt. Till inriktningsmålet har fullmäktige fastställt fem mål för verksamhetsområdet. I likhet med föregående år, bedöms samtliga mål vara uppfyllda.

Nämndens resultat för driftsbudgeten för året uppgår till ett överskott om 49,5 mnkr. Med hänsyn till resultatenheternas resultat uppgår överskottet till 52,7 mnkr. Nettokostnaderna är 41,7 mnkr högre än vid bokslut 2016, medan budgeten mellan åren har ökat med 48,2 mnkr.

Nämnden redovisar överskott inom äldreomsorg, socialtjänst, nämnd och förvaltningsadministration men underskott inom förskola och parklek samt parkmiljö. Med hänsyn tagen till resultatenheternas resultat uppgår överskottet till 52,7 mnkr, för 2016 uppgick överskottet till 42,7 mnkr.

Den största avvikelser återfinns inom äldreomsorgen där överskottet uppgår till 41,6 mnkr. Inför 2017 ökade budgeten med 39,4 mnkr vilket bl.a. baserades på prognostiserad befolkningsökning i den äldre befolkningen. SWECOS senare rapporter visade att ökningen blev lägre än prognostiserat. Antalet platser inom stadsdelens vård- och omsorgsboenden har i snitt under året legat på samma nivå som år 2016, medan antal utförda hemtjänsttimmar istället har minskat.

Överskottet inom socialtjänsten förklaras av att antalet bidragshushåll minskat och att statsbidragsintäkter för ensamkommande barn blev högre än budgeterat. Underskottet inom stadsmiljö avser städkostnader för sanering efter olagliga bosättningar i stadsdelen. Förskola och parkleks underskott beror huvudsakligen på höga kostnader vid nyetablering av förskolor i Norra Djurgårdsstaden.

Förvaltningen prognostiserade tidigt att överskottet skulle bli stort och i tertialrapporterna beslutade nämnden om omDispositionering av medel för ökade underhållsåtgärder i parkmiljön, bullermätning på förskolorna och ökad ambitionstakt för klimatsmarta förskolor.

Årsmålet för antalet feriejobb höjdes i samband med tertialrapport 1, från 200 till 235 feriejobb. Ytterligare plaster kunde tas fram och slutligen kunde 246 ungdomar beredas feriejobb, vilket är 46 ungdomar fler än föregående år.

Nämndens resultat för investeringsbudgeten, som avser investeringar i parker, maskiner och inventarier samt klimatinvesteringar redovisar sammantaget ett överskott om 1,9 mnkr.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Inriktningsmålet bedöms i huvudsak vara uppfyllt. Till inriktningsmålet har fullmäktige fastställt åtta mål för verksamhetsområdet. Liksom föregående år bedöms sex mål vara helt uppfyllda.

Målet 4.3 *Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering* uppfylls delvis. Nämnden har högt ställda årsmål för de fyra indikatorer som mäter andel brukare som inte upplever diskriminering. Årsmålen uppnås inte trots att nämndens resultat är goda, jämfört med genomsnittet för staden.

Målet 4.6 *Stockholm är en tillgänglig stad för alla* tar sikte på verksamheten för funktionshindrade. Även detta mål uppfylls endast delvis. Resultatet avseende sex av sammanlagt nio indikatorer har förbättrats i jämförelse med föregående år.

Sammanfattningsvis har 2017 varit ett bra år för Östermalms stadsdelsnämnd, sett till såväl det verksamhetsmässiga som ekonomiska resultatet.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges inriktningsmål genom fortsatt goda resultat i brukarundersökningen i förskolan, som är en följd av verksamhetens systematiska kvalitetsarbete. Inskrivningsgraden i förskolan är fortsatt hög och en låg andel barn lever i familjer med försörjningsstöd. Nämnden har fortsatt goda resultat gällande personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes, samt insatser som avslutats enligt plan inom vuxna missbruk. Arbetet mot hemlöshet har förbättrats vilket visar sig genom att andelen försökslägenheter som övergått i eget kontrakt har ökat. Socialtjänstens goda resultat har uppnåtts genom evidensbaserade metoder och motiverande samtal.

Östermalm upplevs fortsatt som en trygg stadsdel med välskötta parker och grönområden, även om resultaten tycks ha försämrats något enligt årets medborgarundersökning. Norra Djurgårdsstaden fortsätter att växa och utvecklas. Invånare, besökare och brukare i nämndens verksamheter, har tillgång till ett rikt utbud av kultur- och fritidsaktiviteter. Andelen nöjda omsorgstagare inom äldreomsorgen har ökat tack vare strukturerat utvecklingsarbete utifrån inkomna synpunkter och klagomål samt ökat fokus på bemötande.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

 Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt utifrån en samlad bedömning där hänsyn tas till att årsmålen nås helt avseende sju av totalt tio indikatorer. I bedömningen läggs särskild vikt vid att andelen barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd är fortsatt låg och att inskrivningsgraden i förskolan fortsatt är mycket hög. Östermalms kommunala förskolor har fortsatt goda resultat i förskoleundersökningen. På alla tre frågorna inom indexområdet nöjdhet, trygghet och rekommendation ger vårdnadshavare i nämndens förskolor ett mer positivt omdöme än stadens snitt. Resultatet pekar på att flickföräldrarna är något mer nöjda än pojkföräldrarna. I de svar där skillnader mellan flick- och pojkföräldrar finns är den dock liten, mellan en till fyra procent.

Personalens egen bedömning utifrån kvalitetsindikatorn ger ett något högre resultat än föregående år, men når inte upp till årsmålet. Detta kan emellertid inte med självklarhet ses som negativt, utan kan även tolkas som ett tecken på en hög ambitionsnivå bland medarbetarna. I synnerhet när resultatet sätts i relation till förskole-/brukarundersökningen.

Arbetssätt och goda exempel

- Ett identifierat utvecklingsområde utifrån årets förskoleundersökning är digitalisering. Ett pilotprojekt med Mediateket med inriktning på programmering och kodning har genomförts för barnskötare och förskollärare i tre förskoleenheter. Även enheternas ledningsgrupper har utbildning. Detta har gett positiva resultat i verksamheten då teoretiska och praktiska kunskaper direkt kunnat omsättas i arbetet med barnen. Planering inför införandet av Skolplattformen (en digital plattform för alla Stockholms förskolor och skolor) har pågått under året. I och med införandet under 2018 kommer arbetet med digitalt lärande och verksamhetsutveckling att fortgå.
- En pedagogisk plattform med visionen ”Meningsskapande mötesplatser för ett livslångt lärande” har tagits fram och implementerats i samtliga förskoleenheter. Syftet har varit att skapa förutsättningar för en förskola på vetenskaplig grund med likvärdig undervisning för alla barn i Östermalms kommunala förskolor.
- Implementering av den gemensamma modellen för pedagogisk utvecklingstid för förskollärare har fortgått under året. Utvärderingen visar att modellen haft en positiv effekt på undervisningen och det kollegiala lärandet.
- Ett pilotprojekt kring förskolegårdarna har fortlöpt under året, där personal från varje förskoleenhet deltagit i ett övergripande nätverk. Arbetet har resulterat i en strategi för hållbara utemiljöer med vision, målbild och arbetssätt för hur förskolegården kan utvecklas och förbättras tillsammans med barnen. Arbetet har uppmärksammat behovet av att utgå från lekvärdesfaktorer för att skapa likvärdighet i utemiljön, samt gemensamma förhållningssätt hos förskolans personal och ledning, där utemiljön medvetet används som en pedagogisk resurs.

Se även bilaga 5

Barnomsorgsgaranti samt ramöppettider

Barnomsorgsgarantin har hållits under perioden. Vid årets slut överensstämde platstillgången i stort med det faktiska antalet barn. Förskoleundersökningens resultat visar att 85 procent av vårdnadshavarna känner till förskolans ramöppettider (kl. 6.30-18.30), mot 82 procent föregående år. Hela 93 procent anger att förskolan anpassat öppettiderna utifrån de behov av omsorg inom ramöppettiderna som vårdnadshavare uppgett, mot 91 procent föregående år. Resultaten pekar på att de informationsåtgärder som gjorts har gett effekt.

Barn i behov av särskilt stöd

Under året har 89 barn, 23 flickor och 66 pojkar, haft verksamhetsstöd i form av tilläggsbelopp. De extra medel som beviljats har använts till att stärka personalgrupperna, till lokalanpassningar och inhyrda hjälpmedel. Personalen uppmärksammar i allt större utsträckning både de tysta och de utåtagerande barnens behov, oavsett kön, även om den övervägande delen av de inkomna ansökningarna handlar om stöd i arbetet med utåtagerande pojkar.

Rätt till heltid för barn till föräldralediga

Förskolorna signalerade i den enkät som förvaltningen genomförde i mars, gällande rätt till heltid för barn till föräldralediga, att arbetsbelastningen hade ökat. I maj och november genomförde förvaltningen mätningar av barnens faktiska närvarotider per dag och förskola. Dessa visade att flertalet föräldralediga vars barn tidigare gick på deltid (30 timmar) i och med beslutet om rätt till heltid valt att utöka vistelsetiden på förskolan. Det finns variation mellan enheterna när det gäller i vilken omfattning verksamheten påverkats. Gemensamt är dock att det inneburit en högre närvaro för alla barn, alla dagar i veckan, på de flesta förskolorna. En märkbar skillnad mot innan rätt till heltid genomfördes är att det finns fler barn i barngrupperna tidigt på morgonen och sent på eftermiddagen.

Konsekvenserna av beslutet hade i maj inneburit att enheterna vidtagit åtgärder, såväl schemaändringar för personal som ökade personella resurser i form av vikarier. Enheterna har under hösten tagit fram risk- och konsekvensanalyser för att kartlägga effekterna av beslutet, för att kunna sätta in rätt åtgärder i form av förstärkning/ extra personella resurser. Analyserna visar att beslutet om rätt till heltid påverkar förskollärarnas möjlighet att ta ut den pedagogiska utvecklingstiden. Även möjligheterna till kollegial reflektionstid påverkas av att det finns fler barn i grupperna över hela dagen alla dagar i veckan.

Förskoleplanering

En ny förskola, Björnlandet, har startat sin verksamhet i december. Två förskolor, Fältöversten och Körsbäret, har avvecklats under året. Barn och personal från Fältöversten har flyttat in till förskolan Tegeludden i avvaktan på inflyttning till den nya förskolan 79&Park under tredje kvartalet 2018. Barn och personal från Körsbäret har flyttat in till två andra förskolor inom enheten utifrån vårdnadshavares val. Under året har förvaltningen utrett möjligheter och utmaningar med att inrätta en förskolebuss i stadsdelen. Utifrån det nämndbeslut som togs i juni gällande förskolebuss har förvaltningen gått vidare med planering för en pilotverksamhet. I utredningsarbetet innefattas organisation, ekonomi, bemanning, tid och en risk- och konsekvensanalys.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	0,3 %			0,3 %	0,4 %	3,1 %	VB 2017
Analys I snitt 31 barn per månad av totalt 11 410 barn, vilket motsvarar 0,27 procent. Motsvarande tid förra året var snittet 0,28 procent. Stadens snitt är 2,7 procent.							
  Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	100 %			100 %	100 %	tas fram av nämnden	2017
  Andel förskollärare av totalt antal anställda (Årsarbetare)	38,8 %	0 %	39 %	40,2 %	41 %	41 %	VB 2017
Analys Utfallet på 38,8 procent för andelen förskollärare gör att årsmålet på 41 procent inte uppnås. Andelen förskollärare är lägre 2016, då andelen förskollärare var 40,2 procent. Fem av sju enheter har en förskollärandel över 35 procent, variationen mellan enheterna ligger mellan 28,1 till 49,6 procent. Rekrytering av förskollärare pågår i flera av enheterna och det finns även föräldralediga förskollärare som planerar att återkomma i arbete. I dagsläget är det åtta av 122 avdelningar som saknar förskollärare. I syfte att säkerställa en förskollärande undervisning på alla avdelningar har förskolorna tagit fram arbetssätt							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
och rutiner som stödjer detta på de berörda förskolorna.							
  Andel förskollärare som genomgått kompetensutveckling inom genuspedagogik/normkritik	2 %	0 %	2 %	1 %	2 %	Öka	2017
Analys Det finns flera förskollärare med kompetens inom genuspedagogik/normkritik som införskaffats inom förskolläraryrket och genom lokala kompetenssatsningar inom enheterna. Trots att ingen förskollärare under 2017 deltagit i någon specifik utbildning om genus och/eller normkritik omfattande minst 7,5 högskolepoäng anses årsmålet på två procent vara uppfyllt då den efterfrågade kompetensen finns på förskolorna.							
  Andel nöjda föräldrar	90 %	89 %	92 %	91 %	87 %	87 %	2017
Analys I årets förskoleundersökning svarar 90 procent av vårdnadshavarna att de är som helhet nöjda med sitt barns förskola. Det är marginellt lägre än föregående år, då motsvarande siffra var 91 procent.							
  Antal barn per grupp	15,6 barn/avd.			15,7 barn/avd.	16	16	VB 2017
Analys Utfallet för antal barn per grupp ligger vid årets slut på 15,6 och därmed uppnås årsmålet som är 16. Förvaltningen har tidigare ansökt om medel för 2017-2018 från Skolverket (regeringens satsning) för att minska motsvarande 15 barn på en av förskolorna. Uppföljning av statsbidraget har gjorts i september 2017. Utifrån ändrade regler (vilket innebär att bidrag i första hand fördelas till huvudmän för förskolor i områden med svåra förutsättningar där det behövs särskilda insatser för att höja utbildningens kvalitet) har nämnden fått avslag på sin ansökan.							
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9 st			5 st	4,9	4,9	VB 2017
Analys Utfallet för antal förskolebarn per anställd ligger på 4,9 vid årets slut och därmed uppnås årsmålet som är 4,9.							
  Inskrivningsgraden i förskoleverksamheten	94 %				90 %	90 %	2017
Analys Inskrivningsgraden för barn 2-5 år i stadsdelsområdet var 93,5 procent per den 3 januari 2017. Av dessa går 54,9 procent i kommunala förskolor.							
  Kvalitetsindikator - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,6			3,5	3,8	3,8	2017
Analys Målet på 3,8 nås inte i årets självvärdering. Däremot är årets resultat högre än föregående år. I och med införandet av den digitaliserade kvalitetsindikatorn har vikten av reflektionsprocessen blivit tydligare. Digitaliseringen har underlättat för arbetslagen i processerna/reflektionerna kring läroplanens målområden och intentioner för utveckling och lärande. Samtidigt har dock många arbetslag blivit mer självkritiska i bedömningen. Syftet med självvärderingen är att inte endast se till siffrorna utan att se processen och möjligheten till utveckling. Förskolornas ledningar följer upp arbetslagens självvärderingar/reflektioner genom olika former av dialog och nätverk i syfte att öka/minska den självkritiska bedömningen. De arbetslag som inte når upp till nivå tre skriver handlingsplaner.							
  Svarefrekvens på förskoleundersökningen	78 %				80 %	80 %	2017
Analys Andelen vårdnadshavare till flickor som har svarat i årets förskoleundersökning är 80 procent. Motsvarande siffra för pojkar är 76 procent. Svarefrekvensen var i år något lägre jämfört med föregående år, då motsvarande siffra var 79 procent.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
-----------	------------	-----------	-----------

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska utarbeta stadsövergripande riktlinjer för förskoleplaneringen, med prioritering på nybyggnadsområden. Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska bistå kommunstyrelsen i detta arbete.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Samhällsplaneraren i stadsdelen är deltagande i en stadsövergripande arbetsgrupp.			
  Stadsdelsnämnderna ska, i samarbete med utbildningsnämnden utveckla verksamhetsformer för att få fler barn i socioekonomiskt utsatta områden att gå i förskolan	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Denna aktivitet berör inte Östermalms stadsdelsnämnd under 2017.			
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ta fram centrala riktlinjer för barnsäkerhet i stadens förskoleverksamhet	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Utbildningsförvaltningen har tagit fram ett förslag till riktlinje för barnsäkerhet i stadens förskolor. Utbildningsnämnden har lämnat förslaget till kommunstyrelsen för vidare beredning. Stadsdelsnämnden kommer att lämna in ett yttrande till kommunstyrelsen senast den 30 mars 2018.			
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda hur konceptet med introduktionsförskolor kan utvecklas och spridas till fler områden.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Förvaltningen har tagit del av det utvecklingsarbete som pågår i staden gällande introduktionsförskola.			

Nämndmål:

Alla barn utvecklar sina språkliga, kommunikativa, matematiska och naturvetenskapliga förmågor och kunskaper

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Varje barn utvecklar utifrån sina förutsättningar sin förståelse för språkliga, matematiska, naturvetenskapliga och tekniska begrepp. Den pedagogiska miljön stödjer och utmanar varje barns utveckling och lärande genom att inspirera till utforskande och lek.

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt

I förskoleundersökningen ingår frågor kopplade till utveckling och lärande som tillsammans ligger till grund för ett index. Östermalms indexvärde var i årets undersökning 87, vilket är samma resultat som 2016. I årets mätning ligger Östermalm fyra indexpunkter högre än genomsnittet för staden. Frågorna kring läroplanens ämnesområden, matematik, naturvetenskap och teknik får ett högre resultat i årets undersökning och för området språk och kommunikation ligger målvärdet på samma nivå som föregående år.

Nämndmål:

Barn och unga på Östermalm har goda och jämlika uppväxtvillkor

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Andel barn som lever i familjer som uppbär ekonomiskt bistånd minskar. Den höga inskrivningsgraden i förskoleverksamheten bibehålls. Varje barn är inkluderat och erbjuds förutsättningar till att utveckla det framtida samhället. Former för pedagogisk samverkan mellan förskolan och skolan stärks.

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt, med hänvisning till redovisade resultat. Formerna för pedagogisk samverkan mellan förskolan och skolan har stärkts bland annat genom att alla barn födda år 2011, tillsammans med personal, har varit på ett skolbesök på respektive förskolas kontaktskola. Förskolorna har i enlighet med den lokala handlingsplanen för övergång från förskola till skola bidragit med pedagogiska kartläggningar kring barn i behov av särskilt stöd.

Nämndmål:

Föräldrar är trygga i sin föräldraroll

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Föräldrar får stöd i sitt föräldraskap i vardagen genom generella föräldrastödsprogram.

Analys

Målet bedöms vara delvis uppfyllt med hänvisning till underliggande indikatorer.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal personal som deltagit i ABC i förskolan och i skolan.	72				100		2017
Analys							
Under året har 72 personal i förskola (55) och skola (17) på Östermalm deltagit i ABC utbildning för personal. Det högt uppsatta årsmålet på 100 nås inte. Det har under året pågått flera satsningar inom förskolan vilket har påverkat deltagandet i ABC utbildningen. Denna kompetenssatsning fortsätter dock kommande år. Utvärderingar av de genomförda ABC-utbildningarna visar att personalen i större utsträckning börjat fokusera på det som fungerar, bland barnen men också i arbetslaget, samt att uppmärksamheten på negativt beteende minskat. Utbildningarna och uppföljningarna ger förskolepersonalen stöd i att utveckla varma och uppmuntrande relationer, vilket även gett resultat i arbetet med barn som har särskilda behov.							
 Antal vårdnadshavare som deltagit i föräldrastödsprogrammet ABC	128				60		2017
Analys							
Femton föräldragrupper har genomförts på Östermalm under året. Totalt har 128 föräldrar deltagit, 81 kvinnor och 47 män.							

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

● Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt. Bedömningen baseras på att årsmålen för fyra av de sex indikatorer som har ett aktuellt resultat från året har uppfyllts. Övriga två årsmål är delvis uppfyllda. I bedömningen läggs särskild vikt vid de goda resultaten gällande andelen personer med insatser inom socialpsykiatrin som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes, samt andelen insatser som avslutats enligt plan inom vuxna missbruk.

Arbetet mot hemlöshet har förbättrats. Andelen med försökslägenhet som har fått stöd i sitt boende och klarat kriterierna för att överta sitt kontrakt har ökat. Resultat för året saknas för indikatorn gällande antal hemlösa. Nämndens arbete har bidragit till att hemlösheten minskat successivt sedan 2012. Vid kommande hemlöshetsräkning, som genomförs 2018, kommer årsmålet troligen att uppnås.

För de tre indikatorer som mäts genom Stockholmsenkäten, som inte har resultat för 2017, har nämnden satt högre årsmål än vad resultatet 2016 visade. Resultaten har förbättrats över tid för ungdomarna i stadsdelsområdet, särskilt gällande användandet av alkohol och tobak.

Arbetsätt och goda exempel

- Antalet orosanmälningar till familjeenheten har ökat till cirka 800 stycken, vilket är en fördubbling i jämförelse med 2013. Orsaken är dels ökad inflyttning, dels utvecklade arbetsmetoder hos andra myndigheter och organisationer som gör att de anmäler fler barn än tidigare. För att möta behovet, och på ett bättre sätt klara tidsramarna för förhandsbedömningar och utredningstider, har organisationen setts över. En ny mottagningsgrupp har inrättats med tre nya tjänster inklusive en biträdande enhetschef.
- Under året anställdes en samordnare för individuell plan inom barn och ungdom för att förbättra barnets situation samt att stärka delaktigheten. Uppdraget är att säkerställa att de barn som är i behov av hjälp från flera vård- och omsorgsgivare får sina behov tillgodosedda. Projektet är ett samarbete med stadsdelsnämnderna Kungsholmen och Norrmalm och organiseras under Kungsholmens stadsdelsförvaltning.
- Ensamkommandeenheten på Kungsholmens stadsdelsnämnd, som även handlägger Östermalms stadsdelsnämnds ärenden, har beviljats projektmedel för en social lots. Uppdraget är att arbeta med ensamkommande barn och ungdomar där det identifierats försvårande omständigheter som står i vägen för integration och en fungerande tillvaro. Lotsen har arbetat med totalt 15 biståndsbedömda ärenden.
- En ny organisation för tillsyn och tobak trädde i kraft under året. Två medarbetare organiserade under Östermalms stadsdelsförvaltning utför tillsyn för stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm. Under året övergick även ansvaret för handläggning av remisser gällande serveringstillstånd i de tre stadsdelsnämnderna till Östermalms stadsdelsnämnd. På Östermalm har 143 tillsynsbesök genomförts.
- Förvaltningens bosamordnare kontaktar samtliga som riskerar vräkning för att ge råd och stöd i syfte att förhindra hemlöshet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom IoF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	70,5 %	62,5 %	85,7 %	88,7 %	84 %	84 %	VB 2017
Analys Antalet barn/ungdomar som återaktualiserats inom 12 månader efter avslut är 18, varav 7 flickor och 11 pojkar. Både pojkar och flickor i åldern 13-19 som återaktualiserats har ofta neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och psykisk ohälsa, såsom ångest eller depressioner. Så kallad hemmasittarproblematik förekommer i högre utsträckning hos pojkar i åldersgruppen 13-19 än hos flickor i samma ålder. Då problematiken är komplex är det en vanlig orsak till att pojkar återaktualiserats. Även missbruk är en något vanligare anmälningsorsak hos pojkar i åldern 13-19 år än hos flickor i samma ålder, som också ofta leder till återaktualisering. Omständigheterna bakom varje enskild individ kan i övrigt variera, oavsett kön. Det är därför svårt att se specifika gemensamma förhållanden i hemmiljön som bidragande orsak till återaktualisering. Resultatet kommer att fortsätta analyseras som en del av enhetens kvalitetsarbete för att tillse att insatser anpassas utifrån barnets- eller ungdomens behov, oavsett könstillhörighet.							
  Andel enskilda som har fått stöd i enlighet med sitt beslut inom socialpsykiatrin	78,97 %	75,95 %	80,74 %	80,56 %	80 %	tas fram av nämnden	2017
Analys Något försämrat resultat i jämförelse med året innan, men nära årsmålet. Något fler kvinnor än män upplever att de fått stöd i enlighet med beslutet. Betydligt fler uppföljningar har gjorts under året i jämförelse med året innan, totalt 214 stycken. 169 brukare ansåg att deras stöd var helt i enlighet med beslutet. Året innan gjordes 180 uppföljningar och 145 brukare ansåg att stödet var i enlighet med beslutet.							
  Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatrin	25,78	24,74 %	26,42 %		25 %	Fastställs av nämnden	2017
Analys En uppföljningsfråga ställs till brukarna vid uppföljning av insatser om de anser att de klarar mer på egen hand. 66 brukare av totalt 256 har svarat att de klarade mer på egen hand. Marginell skillnad mellan könen.							
  Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	56 %	56,3 %	55,6 %	56,3 %	40 %	35 %	VB 2017
Analys Samma resultat som föregående år och som är högre än stadens snitt på 49 procent. Samma utfall mellan könen.							
  Andel personer med insatser inom socialpsykiatrin som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes	80 %	82 %	79 %	64 %	80 %	80 %	2017
Analys Förbättrat resultat i jämförelse med året innan. Stadens snitt är 75 procent. Marginell skillnad mellan könen.							
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol	46 %	50 %	43 %		55 %	tas fram av nämnden	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys							
Indikatorn mäts genom fråga i Stockholmsenkäten som görs vartannat år. Ingen undersökning genomfördes under året. Nästa undersökning genomförs 2018.							
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika	87 %	85 %	90 %		90 %	tas fram av nämnden	2017
Analys							
Indikatorn mäts genom Stockholmsenkäten som genomförs vartannat år. Ingen undersökning genomfördes under året. Nästa undersökning genomförs 2018.							
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak	80 %	81 %	78 %		89 %	tas fram av nämnden	2017
Analys							
Indikatorn mäts genom Stockholmsenkäten som genomförs vartannat år. Ingen undersökning genomfördes under året. Nästa undersökning görs 2018.							
  Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden	41 %	71,4 %	28,6 %	17 %	25 %	25 %	2017
Analys							
Förbättrat resultat. 7 av 17 försökslägenheter har övergått till eget kontrakt för den enskilde, vilket är en ökning i jämförelse med året innan. Ett förändrat arbetssätt har införts som innebär att stöd ges i ett tidigare skede om svårigheter med boendet uppstår.							
  Antal hemlösa	72 st	43 st	29 st	72 st	66 st	tas fram av nämnden	2017
Analys							
Indikatorn mäter antalet som definieras som hemlösa enligt stadens riktlinjer. Kartläggningen av hemlösa sker genom en stadsgemensam undersökning som genomförs varannat år, under ett bestämt dygn. Senaste kartläggningen år 2016 visade totalt 72 hemlösa inom stadsdelsområdet av totalt 2420 hemlösa i staden. Det är fler män än kvinnor som är hemlösa, vilket är genomgående i hela staden. Nämnden bedriver ett aktivt vråkningsförebyggande arbete och antalet hemlösa har successivt minskat från 90 hemlösa år 2012, varför årsmålet troligen kommer att uppfyllas vid nästkommande kartläggning.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden och utbildningsnämnden säkerställa att barn i skolåldern som bor på skyddat boende erbjuds skolundervisning inom en vecka samt att yngre barn snarast erbjuds undervisning i förskoleklass, förskola eller annan pedagogisk verksamhet.	2017-01-01	2017-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med hembesöksprogram tillsammans med barn- och mödravården och förskolan.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Stadsdelsområdets invånare lever ett självständigt liv.

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Socialtjänsten arbetar förebyggande och främjande med insatser i ett tidigt skede för att motverka ohälsa och ojämlika förhållanden. Personer med missbruksproblem lever ett liv utan missbruk av alkohol och droger. Personer med olika typer av funktionsnedsättning klarar sitt dagliga liv, har en hållbar boendesituation och en meningsfull sysselsättning samt deltar på lika villkor i samhällets gemenskap.

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt med hänvisning till redovisad verksamhet.

Andel insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk är relativt hög. En aktiv matchning och evidensbaserade insatser har varit viktiga framgångsfaktorer i arbetet.

Träffverksamheten Startpunkten Hjorthagen som vänder sig till personer med psykisk ohälsa, har utökat öppettiderna och bedriver verksamhet fem dagar per vecka. Genom ett projekt verkar en professionell kamrattstödjare, Peer-support, på träffverksamheten som stöd och förebild. Innerstadens verksamhet för personligt ombud har under året förstärkts från tre till fyra ombud.

Nämndmål:

Tidiga insatser och förebyggande arbete prioriteras

◆ Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Tidiga insatser och förebyggande arbete leder till att barn och unga får en god uppväxt.

Analys

Målet bedöms vara delvis uppfyllt, utifrån en samlad bedömning av utfall för den enda indikator som mätts under året samt genomförda aktiviteter.

Föräldrar har erbjudits råd och stödsamtal och samarbetsamtal. Barn och ungdomar som riskerat att utvecklas negativt har givits stöd och länkats vidare till relevanta samverkanspartners och vårdgivare. Genom föräldrastödsprogrammet, KOMET, har föräldrar fått verktyg för att stärka banden och relationen med sina barn. Barn som har separerade föräldrar har erbjudits gå i en särskild gruppverksamhet, "Skilda världar".

Andelen pojkar som träffar kurator på ungdomsmottagningen har minskat något, till 11,7 procent, vilket är lägre än årsmålet. Pojkar söker i mindre utsträckning samtalsstöd hos kurator. Siffrorna avser samtliga pojkar som besökt ungdomsmottagningen, oavsett vart i staden de är bosatta. Ungdomsmottagningen har tagit emot närmare 100 grupper med elever på studiebesök. Enheten har, som ett led i att utveckla verksamheten och nå målgrupper som

vanligtvis inte vänder sig till ungdomsmottagningar, samarbetat med ett yrkesgymnasium och träffat ungdomar på skolan samt erbjudit vissa insatser på plats.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel flickor som besökt kurator på ungdomsmottagningen och som upplever att de fått ett bra stöd	96,83 %				90 %		2017
Analys Ingen undersökning är gjord under året. Resultatet grundar sig på en gemensam enkätundersökning för samtliga ungdomsmottagningar i länet. Stockholms läns landsting ansvarar för enkäten. Det har varit stor oregelbundenhet hur ofta den genomförs. Inlagt resultat avser senaste undersökningen som presenterades 2015, vilken visade 97 procents nöjdhet. Mycket troligt att årsmålet uppnås vid kommande undersökning.							
 Andel pojkar som besökt kurator på ungdomsmottagningen och som upplever att de fått ett bra stöd	90,91 %				90 %		2017
Analys Ingen undersökning gjord under året. Resultatet grundar sig på en gemensam enkätundersökning för samtliga ungdomsmottagningar i länet. Stockholms läns landsting ansvarar för enkäten. Det har varit stor oregelbundenhet hur ofta den genomförs. Inlagt resultat avser den senaste undersökningen som presenterades 2015, vilken visade 91 procents nöjdhet. Mycket troligt att årsmålet uppnås vid kommande undersökning.							
 Andelen flickor i åk 9 som upplever att de ofta är ledsna eller deppiga utan att veta varför	34				30		2017
Analys Indikatoren mäts genom en fråga i Stockholmsenkäten, som genomförs vartannat år. Ingen enkät genomfördes under året. Nästa gång blir 2018. Resultatet är från mätningen år 2016 och var 34 procent av 156 svarande. Stadens snitt var då 38 procent.							
 Andelen pojkar som besöker ungdomsmottagningens kurator	11,72 %			14,67 %	16 %		2017
Analys Årsmålet nås inte. Andelen pojkar har minskat med tre procent. Lika många flickor som pojkar får information om verksamheten. Under skolbesöken träffar mottagningens personal alla pojkar i klasserna och ger information om verksamheten. pojkar söker i mindre utsträckning samtalsstöd inom ungdomsmottagningar. När de gör det så sker det oftast i äldre ålder.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Anordna föreläsning för föräldravandrare om ungdomar, alkohol, narkotika och ungdomars självbild	2017-01-01	2017-12-31	
 Erbjudna metoden "Effekt" till skolorna i stadsdelsområdet	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Tjugotvå "Effekt"-möten har hållits i årskurs 6, 7 och 8. Föreläsningar om sociala medier och ungdomar har givits i sex klasser och Fussion har föreläst på föräldramöten och föräldravandrarernas möten.			
 Minst 4 tillsynsbesök av folköl och tobak ska genomföras under året tillsammans med polisen.	2017-01-01	2017-12-31	
 Ungdomsmottagningen ska utveckla ett mobilare arbetssätt genom att, i samarbete med elevhälsan, träffa elever på skolorna i	2017-01-01	2017-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
stadsdelsområdet.			
 Utreda om förutsättningar för att ett samarbete med Norrmalm och Kungsholmens stadsdelsnämnder gällande tillsyn av tobak och folköl samt handläggning av serveringstillstånd.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

 Uppfylls delvis

Analys

Målet bedöms vara delvis uppfyllt, då årsmålen för tre av fyra indikatorer uppfylls delvis och ett uppfylls helt. Som analysen nedan visar är resultatutvecklingen emellertid inte helt entydig.

De indikatorer som är delvis uppfyllda mäts genom Medborgarundersökningen. 570 östermalmsbor fick enkäten, av dessa svarade 50 procent, vilket innebär att resultaten för Östermalm baseras på svaren från 285 respondenter. Denna relativt låga svarsfrekvens ger en statistisk felmarginal på +/- 6 procentenheter. Skillnaderna i resultat mellan åren 2017 och 2016 är därmed inte statistiskt säkerställda. Nedan sätts resultaten för indikatorerna därför i relation till resultaten som redovisas i den trygghetsmätning som presenterats under året.

Trygghetsmätningen 2017

Trygghetsmätningen är en stadsövergripande enkätundersökning om utsatthet för brott, upplevelser av ordningsstörningar och upplevelse av otrygghet eller oro för att utsättas för olika typer av brott. Mätningen har genomförts åren 2008, 2011, 2014 och 2017.

Undersökningen genomförs som en enkät till ett slumpmässigt urval av personer 16-79 år skrivna i Stockholms stad. Enkäten skickades till 1992 östermalmsbor, varav 1003 svarade, vilket motsvarar en svarsandel på cirka 51 procent. Resultaten för Östermalms del visar på ökad upplevelse av trygghet inom vissa frågeområden, och minskad upplevelse av trygghet inom andra.

Ökad oro att utsättas för brott

Sammantaget visar 2017 års Trygghetsmätning, likt tidigare år, att en majoritet av invånarna i Stockholms stad inte är otrygga eller oroliga att utsättas för brott. Det är emellertid en betydligt lägre andel i staden som faktiskt blivit utsatta för brott, än som är oroliga för brott. Denna skillnad mellan faktisk utsatthet kontra oro är väl underbyggd. Samtidigt ökar oron i staden i högre grad än utsattheten. Andelen som (under de senaste 12 månaderna) varit oroliga för att utsättas för brott har på stadsövergripande nivå ökat, från 15 procent 2015 till 21 procent 2017. Kvinnor är generellt mer oroliga än män. Skillnaderna mellan könen återfinns bland samtliga stadsdelsområden. Även på Östermalm har andelen som varit oroliga för att utsättas för brott ökat i den senaste mätningen. 2017 uppgav 19 procent att de varit oroliga, år 2014 och 2011 var motsvarande andel 13 procent. I den senaste mätningen ökar andelen östermalmsbor som känner oro för att utsättas för bostadsinbrott, rån, sexuella trakasserier och våldtäkt.

Tryggheten i Östermalms bostadsområden

Trygghetsmätningen undersöker andel som känner sig mycket otrygga om de går ut ensamma sent en kväll i området de bor i eller som i stort sett aldrig går ut ensamma på kvällarna på grund av oro för att utsättas för brott. Denna andel har på stadsövergripande nivå ökat från 8 procent 2014 till 10 procent 2017. Fördelat över staden finns tydliga skillnader, där de högsta nivåerna av otrygghet i bostadsområdet sent på kvällen uppgår till 25 procent otrygga. Östermalm tillhör de stadsdelsområden med lägst andel som känner sig otrygga om de går ut ensamma sent en kväll i området de bor. Endast 6 procent känner sig otrygga. Vad gäller andelen som känner sig mycket otrygga om de går ut ensamma sent en kväll, så finns tydliga könsskillnader. Andelen otrygga kvinnor är större än andelen otrygga män. Dessa könsskillnader återfinns i samtliga stadsdelsområden.

Stadens trygghetsmätning ställer även frågor om ordningsproblem i bostadsområdet. Här finns vissa skillnader beroende på frågeområde. För Östermalms del syns en positiv utveckling i den senaste mätningen gällande frågeområdena; klotter, skadegörelse, mörka områden, berusade personer och ungdomar som stör ordningen. När det gäller påträngande tiggeri, däremot, syns en tydligt negativ trend för Östermalm (och övriga innerstadsstadsdelar). I mätningen 2008 var andelen som upplevde påträngande tiggeri på Östermalm endast 4 procent, 2011 var motsvarande andel 5 procent, 2014 uppgick den till 29 procent och 2017 till hela 38 procent.

Nöjdhet med rent och städat

Till skillnad från resultatet i medborgarundersökningen syns i stadens trygghetsmätning en positiv trend gällande upplevelsen av nedskräpning för Östermalms stadsdelsområde. Andelen som ”upplever att nedskräpning i stor utsträckning stör ordningen i området där de bor” har minskat från 27 procent år 2011, till 21 procent år 2014, ner till 19 procent år 2017.

Skötsel av park och grönområden

Östermalms resultat angående nöjdhet med parkskötseln i medborgarundersökningen 2017, blev 67 procent, vilket är 6 procentenheter högre än genomsnittet för staden. Årets resultat når inte upp till årsmålet. Förvaltningens platskontroller visar emellertid inte på en försämring från 2016 till 2017. I syfte att stärka samsynen kring parkskötseln har förvaltningen bjudit in parkentreprenören för stadsdelsområdet till en extra informationsträff under året. På träffen informerades entreprenören om vilka parkupprustningsprojekt och stadsutvecklingsprojekt som är aktuella inom stadsdelsområdet samt resultaten från medborgarundersökningen kring parkskötseln. Översyn av snö- och vinterunderhållet i parkerna, utifrån inkomna synpunkter och önskemål samt resurser, har också genomförts.

Arbetsätt och goda exempel

Nämnden bedriver ett aktivt trygghetsarbete i samverkan med polisen och andra aktörer och en rad trygghetshöjande åtgärder har genomförts i utomhusmiljön.

- En familjedag med trygghetstema genomfördes i maj 2017 i Humlegården tillsammans med polisen, brandkåren och föräldravandrarna. Syftet med dagen var att möta invånare och parkbesökare för att informera om och diskutera trygghetsfrågor.
- Inom stadsdelsområdet har ett flertal möten om trygghet och säkerhet på offentliga platser genomförts tillsammans med flera olika aktörer, exempelvis vid Fältöversten. Den eventuella problematik som uppstått har kunnat ses över för att gemensamt arbeta för lösningar.

- Under året har ett program för trygghetshöjande åtgärder i utemiljön kring Humlanhuset tagits fram. Byggstart skedde under hösten och arbetet kommer att fortsätta under våren 2018. Under hösten har röjningsarbeten i vegetation genomförts och utökad belysning satts upp.
- I november arrangerades en trygghets- och säkerhetskonferens tillsammans med polisen. Syftet med konferensen var att stärka arbetet och samverka för att Östermalm ska vara ett område som är tryggt att bo, verka och vistas i. Deltog gjorde representanter och samarbetspartners från församlingar, företag, föreningar och organisationer som verkar inom Östermalms stadsdelsområde.
- I november initierade polisen en trygghetsvandring i Humlegården tillsammans med stadsdelsförvaltningen, trafikkontoret samt politiker från stadsdelsnämnden. De flesta synpunkter som kom upp handlade om bristande belysning, vilket trafikkontoret ansvarar för att åtgärda, men det framkom även några synpunkter kring vegetation som skymmer sikten, vilka stadsdelsförvaltningen kommer att åtgärda.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk- och sårbarhetsanalys (RSA)	100 %			100 %	100 %	100 %	2017
Analys Risk- och sårbarhetsanalysen innehåller fem åtgärder som genomförts under året.							
  Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor 	84 %	85 %	82 %	89 %	89 %	75 %	2017
Analys Indikatorn mäts via medborgarundersökningen. Den ska visa i vilken grad invånarna är nöjda med tryggheten. Resultatet baseras på respondenternas svar gällande påståendet: "På det hela taget tycker jag min stadsdel är trygg att bo i". Östermalms resultat 2017, 84 procent, är 13 procentenheter högre än genomsnittet för staden totalt (71 procent). Årets resultat når inte upp till årsmålet, 89 procent, som är detsamma föregående års resultat. Att tala om en säkerställd försäkring är emellertid inte möjligt då skillnaden mellan åren ligger inom den statistiska felmarginalen. Sett till genomsnittet för staden är andelen män som känner sig trygga högre än andelen trygga kvinnor. Även på Östermalm instämmer en något lägre andel kvinnor (82 procent) än män (85 procent) i påståendet.							
  Stockholmarnas nöjdhet med rent och städlat 	69 %	65 %	74 %		70 %	69 %	2017
Analys Indikatorn mäts via medborgarundersökningen. Den ska visa i vilken grad invånarna är nöjda med renhållningen. Resultatet baseras på respondenternas svar gällande påståendet: "På det hela taget tycker jag att det är rent och städlat i min stadsdel." Östermalms resultat 2017, 69 procent, är 8 procentenheter högre än genomsnittet för stadens som helhet (61 procent). Årets resultat når inte upp till årsmålet, 70 procent, och inte heller till föregående års resultat, 71 procent. Indikatorn mäter dock nöjdhet med rent och städlat på både parkmark samt gatemark, och stadsdelsnämnden ansvarar bara för skötseln av parkmark. Resultatet ser ut att ha försämrats något sedan föregående mätning, men skillnaden mellan år 2016 och 2017 är för Östermalms del så pass liten att den faller inom den statistiska felmarginalen. Förvaltningens egna platskontroller som genomförts två gånger i veckan under sommarsäsongen visar dessutom på att renhållningen inte har försämrats i parkerna från 2016 till 2017.							
  Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden 	67 %	67 %	68 %	69 %	70 %	69 %	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys							
Indikatorn mäts via medborgarundersökningen och ska visa i vilken grad invånarna är nöjda med skötseln av park- och grönområden. Resultaten baseras på respondenternas svar på följande påstående: "I den stadsdel där jag bor tar staden hand om skötseln och städningen av parker och grönområden på ett bra sätt."							
Östermalms resultat 2017, 67 procent, är 6 procentenheter högre än genomsnittet för stadens som helhet (61 procent). Årets resultat når inte upp till årsmålet, 70 procent, och inte heller till föregående års resultat, 69 procent. Att tala om en säkerställd försämring är emellertid inte möjligt då skillnaden (2 procentenheter) mellan åren ligger inom den statistiska felmarginalen.							

Nämndmål:

Parker och grönområden är vackra, välskötta och välkomnande för alla

◆ Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Skötsel, underhåll och investeringar i parker och grönområden gör att de upplevs som vackra, välskötta och välkomnande för alla.

Analys

Målet bedöms vara delvis uppfyllt. Bedömningen baseras på utfallet i indikatorer samt redovisade aktiviteter.

Parkdrift

- I syfte att förbättra trädvården och förebygga att träd och grenar faller ner och orsakar skador har en rutinbeskrivning för trädvård samt en mall för trädvårdsplaner tagits fram under året.
- Plaskdammen i Gustav Adolfsparkens parklek har renoverats med ny sarg, botten och omkringliggande markbeläggningar för att öka badkvalitén och nå upp till miljöförvaltningens krav.
- Förvaltningen fortsatt delta i exploateringskontorets arbete med planering och anläggning av nya parker i Norra Djurgårdsstaden, för att se till att parkerna som byggs blir mångfunktionella, värdetäta och långsiktigt hållbara. Under året har stadsdelsförvaltningen tagit över driften av delar av Husarviksparken från exploateringskontoret.

Parkinvesteringar

Ett program för upprustning av lekplatsen vid Dianavägen har tagits fram och kommer att beslutas om av nämnden i början på 2018. Ett programarbete för en ny lekplats i kvarteret Krubban vid Historiska museet har också genomförts i samarbete med Statens Fastighetsverk som äger marken. Upphandling av en entreprenör för byggnationen av en ny lekplats på Sportfältet har genomförts och lekplatsen anläggs under 2018.

Upprustningen av Ellen Keys park slutfördes under sommaren och parken invigdes på "Parkernas dag" den 26 augusti. Lekmiljön, som anknyter till Ellen Keys hem och trädgård, och de olika lekföremålen har tagits fram av två konstnärer.

Programförslag och ritningar för utveckling av Humlanhusets utemiljö samt för Olaus Petriparken har tagits fram under våren. Upprustningen av utemiljön kring Humlanhuset

påbörjades under hösten. Upprustningen av Olaus Petri parken, som var planerad till hösten 2017, kommer att starta under 2018. Förseningarna i anläggningsarbetena beror på resursbrist hos entreprenören.

En upprustning av norra Tessinparken som syftar till att förstärka Nationalstadsparkens ekologiska spridningskorridor mellan Södra- och Norra Djurgården och finansieras delvis av Länsstyrelsen, har startat under hösten.

Den 14 juni invigdes östra Valhallavägens pop up-park. Syftet med parken var att göra en relativt outnyttjad plats trivsammare och livligare och få människor att stanna till. Under juni månad bemannades parken av två sommararbetande ungdomar som tog hand om parken och samlade in synpunkter från allmänheten. Deras sammanställning samt synpunkter som inkommit under resten av sommaren kommer att användas som underlag för en utvärdering av projektet, se bilaga 6.

Det finns belägg för att parkytornas storlek och mångfunktionalitet har betydelse för ett jämställt nyttjande. Forskning visar bland annat att flickor blir mer stillastående än pojkar när friytetillgången är liten. Förvaltningen bevakar därför att parktillgången blir tillräckligt stor och att mångfunktionella ytor planeras vid upprustning av befintliga parker och vid utvecklingen av nya parker.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel invånare i stadsdelsområdet som anser att det finns goda möjligheter till aktiviteter i parker naturområden	92 %				94 %		2017
Analys Årets resultat når inte upp till årsmålet, men skillnaden är endast 2 procentenheter, vilket ligger inom den statistiska felmarginalen för medborgarundersökningen. En tänkbar förklaring till att årsmålet inte nås kan vara den höga byggtakten och inflyttningen till stadsdelsområdet, som innebär att parkytan per invånare minskat.							
 Andel invånare i stadsdelsområdet som anser att det finns goda möjligheter till picknic, lugn och ro i parker och grönområden	94 %				96 %		2017
Analys Årets resultat når inte upp till årsmålet, men skillnaden är endast 2 procentenheter, vilket ligger inom den statistiska felmarginalen för medborgarundersökningen. En tänkbar förklaring till att årsmålet inte nås kan vara den höga byggtakten och inflyttningen till stadsdelsområdet, som innebär att parkytan per invånare minskat.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Ta fram en ny parkplan för stadsdelsområdet som anger tydliga strategier för hur parkerna ska utvecklas	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Arbetet med att ta fram en ny parkplan för Östermalm påbörjades i början på sommaren och kommer att pågå fram till hösten 2018. Under sommaren genomfördes en dialog där besökare i parkerna kunde delta i en fototävling där man skulle skicka in en bild som på bästa sätt förmedlar känslan av sin dag i parken, och på så sätt dela med sig av det man tycker är viktigt att nämnden framåt värnar och utvecklar i parkerna. Bidragen i tävlingen ställdes ut i östra Valhallavägens pop up-park under september månad.			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Ta fram en plan för placering och komplettering av skräpkorgar i parkerna	2016-01-01	2017-12-31	
 Ta fram slyröjningsplaner för stadsdelsområdets parker och natur	2016-01-01	2017-12-31	
 Utöver sedvanliga kontroller även genomföra fyra parkinspektioner under året med parkdriftentreprenören under året (april, juni, september och november) med parkdriftentreprenören för att skapa en samsyn kring kvaliteten på parkskötseln	2016-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Östermalms stadsdelsområde är tryggt

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Invånare och besökare upplever Östermalms stadsdelsområde som tryggt. Samarbete sker inom trygghets- och säkerhetsarbetet för att stoppa våld och minska oro och utsatthet. Skyddsfaktorer uppmärksammas i utomhusmiljön.

Analys

Målet bedöms vara delvis uppfyllt. I bedömningen läggs särskild vikt vid analysen av Medborgarundersökningen respektive Trygghetsmätningen. Samarbetet med polisen och andra aktörer inom trygghets- och säkerhetsarbetet, som syftar till att stoppa våld och minska oro och utsatthet, har fortgått under året. Skyddsfaktorer i utomhusmiljön har uppmärksammas och åtgärder har vidtagits.

I december fastställdes förvaltningens reviderade krisledningsplan. Vid revideringen lades särskild vikt vid utvecklingsområden som framkom i utvärderingen av förvaltningens krishantering i samband med terrorattentatet som skedde på Drottninggatan i april. (Se även bilaga 4.)

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel invånare som känner sig trygga i parker och grönområden	67 %				75 %		2017
Analys Resultat för Östermalm, 67 procent, är 6 procentenheter högre än stadens genomsnitt.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Genomföra trygghetshöjande åtgärder i utomhusmiljön kring Humlanhuset	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Ett program för trygghetshöjande åtgärder i utemiljön kring Humlanhuset har tagits fram med byggstart under hösten.			
 Ta fram en lokal handlingsplan för att motverka våldsbejakande extremism	2017-01-01	2017-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Analys			
I samband med tertialrapport 1 tog nämnden fram en lokal handlingsplan mot våldsbejakande extremism, som överlämnades till kommunstyrelsen för godkännande. Kommunstyrelsen beslutade att godkänna Östermalms och övriga berörda nämnders handlingsplaner under förutsättning att hänsyn tas till synpunkter och uppmaningar i enlighet med det tjänsteutlåtande som stadsledningskontoret skrev fram med stöd av Försvarshögskolan i samband med beslutet. Kommunstyrelsen uppmanade därför samtliga nämnder att till tertialrapport 2 revidera och komplettera planerna, vilket Östermalms stadsdelsnämnd gjorde.			
 Utveckla rutiner och metoder för att motverka att äldre utsätts för våld	2017-01-01	2017-12-31	
Analys			
I samverkansöverenskommelsen med polisen finns tre huvudprioriteringar, brott mot äldre återfinns inom ett av dessa (under inbrottsforum). Under perioden har bl.a. möten med medarbetare från äldreomsorgens verksamheter genomförts, där information som haft förebyggande syfte delats ut till berörda parter. Polisen har både besökt verksamheter och haft föreläsningar. Fokus har legat på att förhindra bedrägerier, inbrott och penningbrott mot äldre genom informationsutbyte med medarbetare och de äldre.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

 Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt. Bedömningen av måluppfyllelsen baseras på utfall på underliggande indikatorer samt redovisad verksamhet.

Förvaltningen har under året deltagit i stadsbyggnadskontorets, exploateringskontorets och trafikkontorets arbete med utveckling av Norra Djurgårdsstaden. Under året har bland annat en del av strandpromenaden längs Husarviken i Norra Djurgårdsstaden färdigställts, och förvaltningen har deltagit i planeringen av utemiljön kring ny parklek i Hjorthagsparken och upprustning av Motalaparken.

Under perioden har fokusgruppen Leva och Bo som förvaltningen leder nystartat. Totalt finns det åtta fokusgrupper som ska planera och genomföra aktiviteter som är kopplade till Program för hållbar stadsutveckling. Leva och Bo ska arbeta med målen kring social hållbarhet i området och består, förutom av representanter från stadsdelsförvaltningen, av representanter från miljöförvaltningen, kulturförvaltningen, trafikkontoret, exploateringskontoret, HIND (Hjorthagens intresseförening i Norra Djurgårdsstaden) samt Stockholms hem. Under året har förvaltningen tillsammans med exploateringskontoret även genomfört referensgruppsmöten för Norra Djurgårdsstaden för politiker i stadsdelsnämnden. Syftet med mötena är att utbyta information om vad som är på gång i området samt diskutera stadsdelsförvaltningens aktiviteter inom ramen för fokusgruppen Leva och Bo.

PM Norra Djurgårdsstaden, om behov och önskemål avseende nämndens behov av verksamheter i området, har uppdaterades i början på året och var en bilaga till flerårsprogrammet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
-----------	------------------	-----------------------	----------------------------	--------------------------	--------	-------------	--------

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	6			5	6	tas fram av nämnden	2017
Analys Husarvikens servicebostad i Norra Djurgårdsstaden öppnade i maj. Den utgörs av sex lägenheter för boende samt en gemensamhetslägenhet.							
  Antal påbörjade bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	0			5	0	tas fram av nämnden	2017
Analys Ingen bostad påbörjades under året. Ytterligare LSS-bostäder planeras i senare etapper i Norra Djurgårdsstaden.							

Nämndmål:

Invånarnas behov av nämndens verksamheter beaktas tidigt i stadsplaneringen

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Stadsdelsnämnden får information om aktuella planprojekt i ett tidigt skede, upprätthåller en löpande dialog med andra ansvariga nämnder och bevakar att behovet av förskolor, boenden med särskild service och parker blir tillgodosett.

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt. Under året har nämnden bl.a. lämnat remissvar på förslag till ny översiktsplan och på en detaljplaneremiss för kvarteret Sperlingens backe, som innebär en utveckling av Sturegallerian genom tillskapande av bland annat moderna kontorsplatser samt bostäder.

Nämnden har även besvarat remisser på tre omfattande detaljplaner i Norra Djurgårdsstaden. Dessa bestod av ett nytt bergrumsgarage i Hjorthagsberget samt ny stadsbebyggelse i Ängsbotten och Södra Värtan.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel plan- och programremisser som handläggs och bereds till stadsdelsnämnden	100 %			100 %	100 %		VB 2017

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

● Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt, utifrån en samlad bedömning av redovisad fritidsverksamhet riktad till nämndens huvudsakliga målgrupper. Nämndens bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att dess verksamheter möjliggör en mångfald av fritidsaktiviteter, utifrån de olika målgruppernas behov och förutsättningar

Fritidsverksamheter för barn och unga

Antalet besök i parklekarnas verksamheter har totalt varit 357 000 stycken under året, vilket är en ökning med drygt 17 000 besök jämfört med 2016. Aktuella informationsbroschyrer för samtliga tre parklekar gällande öppethållandet har tagits fram. I Humlegårdens parklek har öppethållandet utökats under helgerna. Extra sommarlovsaktiviteter för skolbarn kunde genomföras tack vare en extra satsning som staden genomförde. Medlen användes bl.a. till att förstärka verksamheten i ungdomsparken, genom att anställa två personer med uppdrag att lära besökarna att skejta. Därtill förstärktes verksamheten i parkleken genom att två hantverkarveckor, två veckor med clownskola, två veckor med snickeri och en tecknar-/målerivecka kunnat genomföras. Ambitionen var att nå barn i åldrarna 9-12 år, men den fick ändras till att omfatta alla åldrar då samtliga aktiviteter var mycket uppskattade av alla besökare.

I årets kolloverksamhet deltog 266 barn och unga (147 flickor och 119 pojkar), vilket är en ökning med 23 procent jämfört med år 2016.

Den öppna fritidsverksamheten för ungdomar, Humlanhuset, har haft öppet 183 kvällar med 3056 besökare, varav 27 procent tjejer. Det totala antalet besökare har minskat vilket antas ha med ett generationsskifte att göra. Fritidsledarna har därför varit ute på skolor i stadsdelen för att informera om verksamheten och anordnade en kväll enbart för ungdomar i årskurs 7. Andelen flickor har under 2017 minskat jämfört med föregående år. Verksamheten har på grund av detta infört särskilda tjejkvällar, som ett försök att få fler flickor till verksamheten. Humlanhuset höll öppet under hela sommaren och ordnade med särskilda aktiviteter under skolloven.

Fritidsverksamhet för personer med funktionsnedsättning

Personer med funktionsnedsättning som bor i nämndens LSS-boenden har erbjudits stöd att delta i olika fritids- och kulturaktiviteter med personalstöd utifrån behov och önskemål. Boendena har särskilda aktivitetsansvariga och alla boende erbjuds att delta i flera fritidsaktiviteter med personalstöd i månaden, till exempel träning på gym eller disco. Utöver dessa genomför boende gemensamma planerade aktiviteter såsom utflykter och samkväm.

Fritidsverksamhet för äldre

De öppna träffpunkterna Seniorträffen och Rioträffen samt filialen i Hjorthagen har under året

anordnat fritidsaktiviteter utifrån de äldres behov och önskemål. Målsättningen har varit att erbjuda både social gemenskap, fysisk träning och goda matvanor. Under 2017 har antalet bussutflykter utökats och under senhösten och vintern anordnades resor till Steninge. Frivilliga insatser utgjort ett viktigt komplement till den ordinarie verksamheten för att stimulera till samvaro och aktiviteter för äldre.

Parker och grönområden som lockar till en mångfald av fritidsaktiviteter

Parker och grönområden utvecklas med inriktning på att öka besökarnas, både flickor och pojkar, kvinnor och mäns, tillgång till en mångfald av fritidsaktiviteter året runt. Under 2017 har upprustning av lekplatser prioriterats (se nämndmålet under 1.3).

Under december har förvaltningen anlagt en ny typ av temporära skridskorinkar i Ellen Keys park och i Gustav Adolfs parken. Förvaltningen har även möjliggjort för spolning av en skridskobana på Engelska skolans fotbollsplan. Medborgarundersökningens resultat tyder på att en högre andel östermalmsbor, är nöjda med möjligheterna att spontanidrotta, jämfört med genomsnittet för staden.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter	76,84 %	79,88 %	74,97 %	80,54 %	78 %	78 %	2017
Analys Totalt 76,8 procent nöjda. Andelen nöjda flickor var ca 75 procent, och pojkar ca 79,9 procent. I totalen ingår även icke-binära eftersom enkäten innehöll ytterligare två alternativ avseende kön. (35 personer av totalt 1468 svarande angav något av dessa alternativ.)							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna fördela demokratistöd till organisationer som arbetar med lokalt demokratiarbete (1.5)	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Demokratistöd till unga är ett stöd som staden erbjuder och som kan sökas av den eller de som vill göra ett publikt program för att öka ungas delaktighet och inflytande. Ett publikt program kan exempelvis innebära en föreställning, konsert, utställning eller workshop. Stödet riktar sig framförallt till föreningar eller organisationer som verkar inom Stockholms stad. Stadsledningskontoret (SLK) ansvarar för att bedöma inkomna ansökningar, medan stadsdelsförvaltningen hjälper till med att sprida information om stödet. Förvaltningen har spridit information via nämndens månadsannons samt genom personal som möter ungdomar.			

Nämndmål:

Nämndens verksamheter möjliggör en mångfald av fritidsaktiviteter utifrån de olika målgruppernas behov och förutsättningar

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Stadsdelsområdets invånare, besökare och brukare, i synnerhet barn och unga, upplever att det finns ett rikt utbud av aktiviteter och anläggningar. Aktiviteterna anpassas utifrån målgruppernas behov och förutsättningar. Ett brett utbud av fritidsaktiviteter skapar en ökad gemenskap.

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt med hänvisning till redovisad verksamhet samt utfall för nedanstående indikator och aktiviteter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal anläggningar för vinteraktiviteter i parkerna	15				12		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Undersöka möjligheten att erbjuda cykeltutflykter för äldre	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Under tre veckor i sommar hyrde förvaltningen in en så kallad duo-cykel. Cykeln stationerades på dagverksamheten (Bo Bergmans gata) och gäster fick möjlighet att cykla tillsammans med personal. Vård- och omsorgsboendena i stadsdelen hade möjlighet att låna cykeln under denna period.			
 Vidareutveckla fritidsverksamheten för barn och ungdomar med funktionsnedsättning	2016-12-31	2017-12-31	
Analys Humlanhuset är öppet för alla ungdomar. Fortsatt utvecklingsområde att göra verksamheten mer känd för ungdomar med funktionsnedsättning.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

 Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt, utifrån en samlad bedömning av redovisad kulturverksamhet riktad till nämndens huvudsakliga målgrupper. Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att verka för att alla, oavsett ålder och förutsättningar, ska ges möjlighet att uppleva och själva utöva olika former av kultur.

Kulturverksamhet för barn

Inom förskolan har cirka 40 pedagoger uppdraget som kulturombud och 31 som läsombud. De verkar som inspiratörer, informatörer och för att driva kulturprojekt och aktiviteter. Under året har förskolebarnen bl.a. gått på teatrar, museum och operan. De har haft besök av musikpedagoger, bilderboks författare och kulturproducenter. De har även skapat digitala böcker, gjort bildanalyser, arbetat med lera och skulptur, programmerat och arbetat konstnärligt utifrån olika länders kulturtraditioner kopplade till nationaldagar. Parklekarna har under året haft fokus på utökat kulturutbud i verksamheten (se även mål 1.5). I Tessinparkens

parklek genomfördes en marionettvecka och sagostunder startades.

Kulturverksamhet för personer med funktionsnedsättning

De socialpsykiatriska stödboendena har anordnat uppskattade aktiviteter som många deltagit i. Bland annat har de inlett ett samarbete med kulturförvaltningen för att ta del av konst från stadens konstsamling. Träffverksamheten Startpunkten Hjorthagen, som har kultur- och friskvårdsinriktning, har utökat öppettiderna och har öppet fem dagar per vecka. De har under året samarbetat med Oscars församling i Olaus Petris församlingslokal. Stadsdelens LSS-gruppboendestäder har exempelvis besökt Moderna museet, Vårsalongen och Parkteatern. Boende har erbjudits och fått stöd i egna kulturaktiviteter såsom måleri och "sprallsång".

Kulturverksamhet för äldre

Äldreomsorgens öppna träffpunkter erbjuder kontinuerligt olika typer av kulturaktiviteter. Under 2017 har personer från 65 år och uppåt bland annat haft möjlighet att se film samt delta i bokcirklar. De äldre har möjlighet att inkomma med önskemål och kan på så sätt påverka aktivitetsutbudet. Den biståndsbedömda delen av dagverksamheten genomför olika typer av aktiviteter anpassade efter brukarnas behov och förutsättningar. Aktiviteterna har kulturell bäring, men även andra inriktningar. Dinagårdens vård- och omsorgsboende har under året genomfört en rad aktiviteter med kulturinriktning. Under året har samarbetet med stadsbiblioteket fortlöpt både på de öppna träffpunkter samt på vård- och omsorgsboenden. Genom "boken kommer" har äldre i ordinärt boende som inte kunnat ta sig till biblioteket, haft möjlighet att låna böcker.

Föreningsstöd

För 2017 har 16 föreningar beviljats föreningsstöd till verksamheter som i huvudsak omfattar socialt stöd, verksamhet för äldre samt kultur och fritid. Under året har förvaltningen arbetat fram ett nytt regelverk för föreningsstödet, en ny beredningsprocess samt en e-tjänst för ansökan och redovisning. Dessa låg till grund för ansökningsperiod 1 vilken var öppen under perioden 31 oktober till 30 november 2017 och avsåg ansökningar om verksamhet 2018. I samband med ansökningsperioden har en ny kommunikationsstrategi för föreningsstödet tagits fram med en breddad marknadsföring, öppet hus och möjlighet till personliga möten för att få information om den digitala ansökningsprocessen.

Tillsammans med Skärholmens stadsdelsförvaltning har initiativ tagits till en stadsövergripande samverkan i föreningsstödsfrågor. Syftet är att öka kännedomen om stadens olika stöd, hur dessa kompletterar varandra samt handlägningsrutiner.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter 	71,81 %	71,3 %	72,5 %		73 %	73 %	2017
Analys Resultaten hämtas från Skolenkäten som genomförs i åk 5, 8 och på gymnasiet. Genomsnittet för staden var 74, 8 procent. Både på Östermalm och i stadens som helhet visar undersökningen att en högre andel flickor än pojkar är nöjda med tillgången till meningsfulla kulturaktiviteter. Största andelen nöjda återfinns bland flickor i åk 5. Även pojkarna i åk 5 är mer nöjda än ungdomarna i åk 8 och på gymnasiet. Generellt kan sägas att andelen nöjda minskar ju högre upp i åldrarna en kommer, både på Östermalm och i staden som helhet.							

Nämndmål:

Tillgången till kulturaktiviteter är god.

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Invånarna har tillgång till ett rikt och varierat kulturutbud. Alla, oavsett ålder och förutsättningar, ska ges möjlighet att uppleva och själva utöva olika former av kultur.

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt med hänvisning till redovisad verksamhet och genomförda aktiviteter.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Erbjudna aktiviteter som visar användningsmöjligheter kopplat till digitala verktyg, exempelvis iPadcafé, för äldre	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten iPadcafé anordnas en gång per vecka och erbjuds på flera av nämndens öppna träffpunkter.			
 Införa "Kulturstöd för unga"	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Kulturstöd för unga är ett stipendium för unga i åldern 10-25 år på upp till 10 000 kr som delas ut av kulturförvaltningen. Stödet vilar på att ett nätverk av coacher som stödjer unga från start till mål med deras kulturprojekt. Hösten 2017 har kulturförvaltningen gjort en omstart av nätverket, vilket inneburit en nyrekrytering av stödets alla coacher och ett ansökningsförfarande där varje coach ska bli godkänd. Stadsdelsförvaltningen har utsett coacher som ska ansluta sig och inväntar att kulturförvaltningen startar nyrekryteringen under 2018. Kultursekreteraren har samverkat med kulturförvaltningen i en utvärdering och nulägesanalys av coachnätverket.			
 Ta fram evenemangskalendariet/informationsblad riktat till stadsdelens äldre	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Biståndshandläggarna ger både skriftlig och muntlig information till brukare/anhöriga om de kultur- och friskvårdsaktiviteter som finns tillgängliga inom stadsdelen. Information går även att finna via Äldredirekt och hemsidan. I syfte att förbättra informationen för äldre som bor hemma har förvaltningen utvecklat den redan befintliga månadsvisa äldreannonsern i lokaltidningen med utförligare information om verksamhet och aktiviteter.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

 Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt. Bedömningen baseras på utfallet gällande underliggande indikatorer och nämndmål med tillhörande aktiviteter. Nämnden når årsmålen för fyra av de sex indikatorerna, ett årsmål uppfylls delvis och ett uppfylls inte.

Brukarna inom hemtjänsten, på dagverksamheterna samt på vård- och omsorgsboendena är mer nöjda jämfört med genomsnittet för staden, länet och riket. 90 procent av brukarna på de

två hemtjänstenheter som drivs i egen regi är nöjda, vilket är ett mycket gott resultat. Brukarna upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i äldreomsorgen. Implementeringen av ramtid, som skett under 2017, är ett led i att öka brukarens möjlighet till påverkan och under året har chefer och medarbetare från beställarenheten och hemtjänstenheterna fått utbildning på området.

Vad gäller indikatorn andel personer som får en daglig utevistelse på vård- och omsorgsboende når nämnden årsmålet. Även årsmålet gällande andel trygga omsorgstagare uppnås, vilket är ett resultat av det strukturerade arbete som bedrivs på området. Däremot uppnås inte kontinuitetsmålet för hemtjänsten, i likhet med flertalet stadsdelsnämnder. Enheterna arbetar löpande för att skapa kontinuitet för brukarna, men verksamhetens komplexitet försvårar arbetet.

Det är fler kvinnliga än manliga brukare inom äldreomsorgens samtliga verksamheter. Östermalm utmärker sig inte i detta avseende, i jämförelse med övriga stadsdelsnämnder i staden. En sannolik förklaring är att kvinnor lever längre än män och därmed har större behov av insatser från äldreomsorgen. Beställarenheten har under en period under 2017 genomfört könsneutrala ärendedragningar gällande ansökningar till vård- och omsorgsboenden för att minska risken för att den sökandes kön ska påverka biståndsbeslutet. Testperioden var för kort för att det ska gå och dra några slutsatser men arbetet kommer att fortsätta under 2018.

I tabellen framgår fördelning av andel svarande kvinnor och män i Socialstyrelsens brukarundersökning 2017.

Verksamhet	Andel svarande kvinnor (%)	Andel svarande män (%)	Andel nöjda (sammantaget) kvinnor (%)	Andel nöjda (sammantaget) män (%)
Hemtjänst	72%	28%	81%	87%
Vård- och omsorgsboende	76%	24%	85%	87%
Dagverksamhet	65%	35%	100%	100%

Den könsuppdelade statistiken antyder att en något högre andel män tycks vara nöjda, jämfört med kvinnorna.

Väsentliga verksamhetsförändringar och utvecklingsarbeten

Med anledning av Arbetsmiljöverkets föreläggande mot Dianagårdens vård- och omsorgsboende beslutade nämnden i juni att boendet ska stängas den 31 december 2018. Nämnden föreslår kommunstyrelsen att boendet ska omstruktureras till ett seniorboende med aktivitetscentra, som det finns behov av i stadsdelsområdet. En successiv anpassning av boendet har inletts under hösten och under slutet av året stängde boendet en avdelning pga. tomma platser.

Nämnden beslutade i maj att Rio vård- och omsorgsboende ska övergå i egen regi från och med den 1 november 2018. Arbetet med verksamhetsövergången har påbörjats under hösten.

Kampementets vård- och omsorgsboende upphandlades under våren och tilldelningsbeslutet överprövades till både förvaltnings- och kammarrätten. Entreprenörer måste från och med våren 2017 inneha ett specifikt tillstånd från IVO. Tillstandsprocessen, i kombination med att tilldelningsbeslutet har överprövats, har resulterat i att nämnden förlängt avtalet med Attendo, som idag driver Kampementet.

I syfte att öka patientsäkerheten för brukaren har hemtjänsten haft dialog med primärvården angående delegeringar. Från och med januari 2018 kommer hemtjänstpersonal inte längre att utföra delegeringar på uppdrag av primärvården.

Dagverksamheterna har under året bedrivit verksamhet i enlighet med upprättad verksamhetsplan och brukarundersökningen visar på nöjda brukare. De öppna träfflokalerna har arrangerat olika typer av aktiviteter och antalet bussturen har utökats.

Uppföljning på individ- och verksamhetsnivå är av stor vikt och biståndshandläggarna har under hösten intensifierat detta arbete. Handläggarna följer upp besluten på individnivå för att säkerställa att brukaren får det stöd och den omsorg som beslutet anger.

Dietisten har under 2017 fokuserat på att vara ett stöd för sjuksköterskor, undersköterskor, verksamhetschef/enhetschef och medicinskt ansvarig sjuksköterska i nutritionsvårdsprocessen med uppdraget att arbeta preventivt och behandla undernäring hos äldre i särskilt boende.

Hälso- och sjukvård

Under 2017 har samarbetet med landstingets slutna och öppna hälso- och sjukvård varit ett prioriterat område. Vårdtiderna på sjukhusen är korta vilket ställer höga krav på de kommunala insatserna. För att förbättra samverkan har chefer och medarbetare från förvaltningen träffat företrädare för landstingets slutna- och öppenvård.

Registrering i de nationella kvalitetsregistren Senior Alert och Palliativa registret har varit ett fokusområde under året och är ett fortsatt utvecklingsområde. Användarstöd med bl.a. regelbundna träffar med dokumentstödjare i verksamheterna och introduktion av nyanställda har under året bidragit till ökade kunskaper hos hälso- och sjukvårdspersonalen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen 	67 %	69 %	67 %		71 %	71 %	2017
Analys Årets resultat är detsamma som föregående år. Resultatet för staden totalt är 65 procent, för länet 66 procent och riket 69 procent. Boendena arbetar aktivt med mat och måltidssituationen och arbetet följs kontinuerligt upp inom ramen för de kvalitets- och avtalsuppföljningar förvaltningen genomför. Dianagårdens vård- och omsorgsboende (egen regi) har under året skapat rutiner för att öka samverkan med Sodexo, som levererar mat till boendet. De har även under 2017 haft stöd från nämndens dietist. Trots strukturerat arbete har boendet ett lägre resultat jämfört med det sammanvägda resultatet för Östermalm, dvs. omsorgstagare som stadsdelsnämnden fattat beslut om.							
  Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i äldreomsorgen 	85 %				84 %	84 %	2017
Analys Resultaten gäller både för <i>vård- och omsorgsboenden samt hemtjänst</i> . Resultatet har viktats utifrån antalet respondenter. Resultatet för vård- och omsorgsboenden på Östermalm är 85 procent, vilket är ett högre resultat än både staden (76) , länet (76) och riket (80) totalt. Resultatet för hemtjänst på Östermalm är 84 procent, vilket är ett något lägre resultat än både staden (85), länet (86) och riket (87). För den kommunala hemtjänsten (två enheter) är det sammanvägda resultatet i paritet med stadsdelen, det vill säga 84 procent. Dock varierar resultaten mellan 80-88 procent för de olika enheterna. Den enskildes möjlighet till påverkan på hur och när insatserna ska utföras är grunden i den så kallade ramtiden, som implementerades under hösten 2017. Arbetet kommer att ge utslag i 2018 års brukarundersökning.							
  Andel personer som får en daglig utevistelse -	56 %	54 %	57 %		55 %	55 %	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 vård- och omsorgsboende							
<p>Analys</p> <p>Resultatet för vård- och omsorgsboenden på Östermalm är 56 procent. Motsvarande siffra för staden är 55 procent, för länet 57 procent och för riket 58 procent.</p> <p>Indikatoren har i budget 2017 formulerats om så att den följs upp genom den fråga som finns i Socialstyrelsens brukarundersökning ("Möjligheten att komma utomhus är bra?").</p> <p>På Dianagårdens vård- och omsorgsboende (egen regi) erbjuds samtliga brukare en daglig utevistelse. Detta dokumenteras i den enskildes omsorgsdagbok. Det görs även en sammanställning vid varje månadsslut av samtliga boendes utevistelser. Trots detta är resultatet för 2017 43 procent. Under 2018 arbetar boendet vidare med frågan.</p>							
  Andel trygga omsorgstagare i äldreomsorgen	88 %				83 %	83 %	2017
<p>Analys</p> <p>Resultatet för Östermalm är 88 procent, vilket är en procentenhet högre än staden totalt. Resultatet gäller både för <i>vård- och omsorgsboenden, hemtjänst samt dagverksamheten</i>. Resultatet har viktats utifrån antalet respondenter. Den upplevda tryggheten beror på flera faktorer, såsom den äldres hälsa, civiltillstånd (ensamstående eller ej) samt personalens bemötande.</p> <p>Enligt 2017 års brukarundersökning uppger samtliga svarande (100 procent) på Dianagårdens vård- och omsorgsboende att de känner sig trygga på boendet. Det sammanvägda resultatet för staden totalt är 92 procent. Motsvarande resultat för den kommunala hemtjänsten är 80 procent, vilket är i paritet med stadens resultat.</p> <p>Resultatet från Socialstyrelsens brukarundersökning för dagverksamheten 2017 visar att totalt 83 procent av besökarna (social och demens) känner sig trygga i dagverksamheten, vilket är en ökning med 2 procent jämfört med föregående år. Inom den sociala dagverksamheten upplever 100 procent att de är trygga, vilket är en ökning med 22 procentenheten från år 2016. För dagverksamhet med demensinriktning upplever 85 procent av männen samt 80 procent av kvinnorna att de känner sig trygga. Genomsnittet för staden var 75 procent trygga både inom social- och demensdagverksamhet.</p>							
  Andelen nöjda omsorgstagare i äldreomsorgen	89 %				84 %	84 %	2017
<p>Analys</p> <p>Resultatet för Östermalm är 89 procent, vilket kan jämföras med resultatet för staden totalt som är 86 procent. Resultatet gäller både för <i>vård- och omsorgsboenden, hemtjänst samt dagverksamheten</i>. Resultatet har viktats utifrån antalet respondenter.</p> <p>Boende på vård- och omsorgsboenden på Östermalm är sammantaget mer nöjda i relation till staden i övrigt. Resultatet för Östermalm är 85 procent och motsvarade resultat för staden är 82 procent, för länet 81 procent och för riket 82 procent.</p> <p>Hemtjänsten på Östermalm har ett totalt resultat på 83 procent, vilket är lägre än både staden (85), länet (86) och riket (89). Av de brukare som är kunder till hemtjänst Östermalm, det vill säga nämndens verksamhet i egen regi, är dock 90 procent nöjda med hemtjänsten. Nöjdheten för brukare inom dagverksamheten är 97 procent (demens) respektive 100 procent (social). Snittet för staden är 92 procent.</p>							
  Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	12,4				10	Max 10 personer	2017
<p>Analys</p> <p>Indikatoren mäter antal personal en hemtjänsttagare i ordinärt boende med minst två besök om dagen möter under 14-dagarsperiod. Mätningen avser de personer, 65 år eller äldre, som har två eller fler besök av hemtjänsten varje dag (måndag-söndag) under två veckor i september 2017. Trygghetslarm, matleveranser och hemsjukvårdspersonal räknas ej. Mätningen avser tiden 07.00- 22.00. Brukare som inte har bott i det egna hemmet under hela eller delar av mätperioden har exkluderats ur mätningen. Uppföljningen av indikatorn innefattar alla omsorgstagare som stadsdelsnämnden har fattat beslut om oavsett regiform. Resultatet skiljer sig åt mellan egen regi- och privata utförare där snittet för egen regi är 14,6 och motsvarande för privata utförare är 11,3. Resultatet (samtliga utförare på Östermalm) år 2016 var 12,3. Mätmetoden för denna indikator är osäker. Hemtjänst Östermalm (egen regi) arbetar aktivt med att brukarna i så stor omfattning som möjligt ska få träffa samma personal. Det är inte lätt att nå detta fullt ut då hemtjänsten hela tiden får nya brukare med olika vårdbehov, vilket har en direkt påverkan på bemanning och resursplanering.</p>							

Nämndmål:

Äldre är trygga och äldreomsorgen präglas av god kvalitet och delaktighet.

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

De äldre ska kunna känna trygghet inför ålderdomen. Andelen nöjda omsorgstagare ökar. Hälso- och sjukvården inom de särskilda boendeformerna och dagverksamheterna är säker och av god kvalitet. Äldreomsorgen är hållbar, jämställd, tillgänglig och likvärdig. Äldre kan påverka både innehåll i omsorgen och utförare. Trygga villkor för personalen ger förutsättningar för en bra äldreomsorg.

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt med hänvisning till redovisad verksamhet och genomförda aktiviteter.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Implementering av palliativa ombud på vård- och omsorgsboenden (egen regi och entreprenad)	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Palliativa ombud finns på vård- och omsorgsboendena samt på en av de två hemtjänstenheterna som drivs i egen regi. Nätverksträffar för de palliativa ombuden har anordnats både under våren och hösten.			
 Individinriktat arbete med nutritionsbehandling på vård- och omsorgsboende i egen regi	2017-01-01	2017-12-31	
Analys En leg. dietist arbetar halvtid på förvaltningen. Det är en satsning som gjordes i samband med nutritionsöverenskommelsen som trädde i kraft i nov 2015, som beskriver gränsdragningen och tydliggör ansvarsområden för nutritionsbehandling i särskilt boende mellan kommun och landsting samt föreskrifter från Socialstyrelsen om behandling och förebyggande arbetet kring undernäring hos äldre. Inriktningen på projektet, som startade juli 2016, är att identifiera, behandla och förebygga sjukdomsrelaterad undernäring i särskilt boende genom att ha dietistkompetens som arbetar patientnära men som också lyfter kompetensen hos vårdpersonalen på boenden i egenregi.			
 Stadsdelsnämnden deltar i en upphandling av Kampementets vård- och omsorgsboende och lägger ett egenregianbud	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Östermalms stadsdelsförvaltning lämnade ett egen regianbud gällande driften av Kampementets vård- och omsorgsboende i februari, i enlighet med gällande tidsram. Egen regianbudet vann inte upphandlingen. Kampementets vård- och omsorgsboende kommer därmed att fortsätta drivas på entreprenad.			
 Stadsdelsnämnden följer stadens arbete med utveckling av nya boendeformer såsom trygghetsboende med aktivitetscentra	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Dianagårdens vård- och omsorgsboende har ett föreläggande från Arbetsmiljöverket och kommer att stängas under 2018. Boendet ska omstruktureras till ett boende med aktivitetscenter och Micasa Fastigheter AB ansvarar för ombyggnationen. Nämnden kommer att driva aktivitetscentret. Rioträffen kommer under 2018 att utvecklas till ett aktivitetscenter och just nu undersöks möjligheten att hyra större lokaler i bygganden.			
 Utveckla arbetet med en sammanhållen individuell plan (SIP) för den enskilde	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Enheten för biståndsbedömning har beviljats centrala medel för att utveckla multiprofessionellt arbetssätt med inriktning mot personer med demenssjukdom eller kognitiv svikt. Samtliga biståndshandläggare har deltagit i en utbildning om behovsbedömning vid demenssjukdom. Enhetens SIP-ansvariga handläggare har påbörjat att föra statistik över samtliga genomförda SIP:ar (samordnad individuell plan). Under hösten har samverkansträff genomförts med primärvården. Beställarenheten anordnade i maj ett samverkansmöte med privata och kommunala hemtjänstutförare.			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Verksamheterna upprättar handlingsplaner för de områden i brukarundersökningen som fått mindre bra resultat	2017-01-01	2017-12-31	
Analys			
Resultaten från 2017 års brukarundersökningar har presenterats på enheternas APT. De områden som fått mindre bra resultat i undersökningen återfinns bl.a. som indikatorer i enheternas verksamhetsplaner för 2018.			

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Stadsdelsnämnden bidrar till att uppfylla inriktningsmålet genom att genomföra energibesparande åtgärder i verksamheterna. Medarbetarna använder sig i möjligaste mån av kollektivtrafik, gång eller cykel som transportmedel i tjänsten. Östermalms parker anpassas till nya klimatförutsättningar och åtgärder som bidrar biologisk mångfald har vidtagits under året. Nämnden minskar användningen och exponeringen av skadliga kemikalier och andelen ekologisk och vegetarisk mat i verksamheterna ökar. Arbetet med inomhusmiljön i nämndens lokaler har fortgått under året, med särskilt fokus på luft- och ljudmiljön.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

 Uppfylls delvis

Analys

Målet bedöms vara delvis uppfyllt då årsmålet för indikatorn köpt energi endast är delvis uppfyllt.

Utfallet på indikatorn påverkas av fler olika parametrar, exempelvis kan antalet lokaler och lokalyta variera under ett år. Under året har det tillkommit både en förskola och ett serviceboende i Norra Djurgårdsstaden vilket lett till att den totala mängden köpt energi ökat. Bortsett från de lokaler som tillkommit under året ligger mängden köpt energi i paritet med årsmålet.

Nämnden arbetar för att uppnå hållbar energianvändning genom att anpassa arbetssätt, förändra beteenden och genomföra energibesparingsåtgärder i verksamheterna. Nämnden har med stöd från stadens klimatinvesteringsmedel ersatt ett tjugotal ålderstigna vitvaror mot nya energieffektiva alternativ. Då verksamhetslokalerna har stor påverkan på stadsdelens energiförbrukning har även ett samarbete med de stadsinterna fastighetsägarna fördjupats för att i samverkan sträva mot miljöprogrammets mål.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Köpt energi (GWh)	2,758 GWh			2,68 GWh	2,664	1835	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
					GWh	GWh	
Analys							
Energistatistik kan i nybyggda lokaler vara missvisande första tiden efter tillträdet. Detta eftersom energileverantörer tillämpar en beräkning för kommande energianvändning utifrån den energianvändning som fanns innan tillträdet. Lokalen där förskolan Björnlandet sedan den 1 december är belägen användes tidigare av Svenska Bostäder som etableringslokal. Därav visar energistatistiken en extra hög energianvändning vilket försämrar måluppfyllelsen. Nämnden har detta under uppsikt och säkerställer att felaktigheten korrigeras under början av 2018.							

Nämndmål:

Verksamheterna använder energi på ett hållbart sätt

◆ Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Minskad negativ miljöpåverkan och energiförbrukning. Nämnden bidrar till en hållbar energianvändning genom att anpassa arbetssätt, förändra beteenden och genomföra energibesparingsåtgärder i verksamheterna.

Analys

Målet bedöms vara delvis uppfyllt, med hänsyn till utfall på underliggande indikator och genomförda aktiviteter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
◆ Köpt energi per invånare (kwh)	37 kWh				36 kwh		2017
Analys							
Köpt energi är ett mått som beskriver den totala mängden energi nämnden köpt under året. Stockholm är en växande stad och för att bättre påvisa hur energieffektiva nämndens verksamheter är infördes indikatorn där mängden köpt energi relaterades till folkmängden på Östermalm. Resultatet visar att behovet av nämndens service ökat under året och nya lokaler tillkommit samtidigt som folkmängden endast ökat marginellt. För att indikatorn ännu bättre ska påvisa nämndens energieffektivitet kommer mängden köpt energi i verksamhetsplanen för 2018 att relateras till antalet kvadratmeter lokalyta där nämnden bedriver verksamhet.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Byten av äldre kylar och frysar i förskolelokalerna ska genomföras.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys			
En inventering av kylar och frysar, 15 år och äldre, är genomförd. Utbyte av 20 kylar/frysar har skett enligt plan.			
✓ En informationskampanj riktad till verksamheterna om energibesparande åtgärder ska genomföras under året.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys			
En övergripande presentation om miljöarbetet på chefsforum. Då tillhandahölls även miljöförvaltningens folder "Klimatsmart i hemmet", med tips på energibesparande åtgärder.			
✓ Ljusarmaturer ska inventeras och bytas ut till mer effektiva ljusarmaturer, enligt underhållsplan.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys			
Inventeringen av ljusarmaturer är genomförd. Flera ljusarmaturer är äldre och behöver bytas. I verksamhetsplan 2018 har			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
nämnden ansökt om klimatinvesteringsmedel för att byta ut äldre armaturer till LED-belysning			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

 Uppfylls helt

Analys

Bedömningen av måluppfyllelsen baseras på underliggande nämndmål med tillhörande aktiviteter.

Arbetsätt och goda exempel

Nämnden har endast en bil. Flertalet medarbetare går, åker kollektivt eller cyklar i tjänsten. Flera enheter har egna cyklar för ändamålet.

- Förskolorna åker kollektivt och cyklar i tjänsten. De prioriterar utflykter med barnen i närmiljön för mindre miljöpåverkan.
- I Norra Djurgårdsstadens förskolor används elcyklar för transport av mat. En av enheterna transporterar även material och möbler mellan olika förskolor med hjälp av elcykel.
- Kockarna på Gärdets förskolor har minskat antalet leveranser av livsmedel till en gång per vecka. Detta har i sin tur ställt högre krav på planering och att de färska livsmedlen håller god kvalitet.
- Brukare i nämndens LSS-boende uppmuntras och får stöd i att åka buss eller tunnelbana istället för att åka färdtjänst. Boende åker miljöbilar när de väl använder färdtjänst.
- Dianagårdens vård- och omsorgsboende har köpt en elcykel som används av den s.k. fixartjänsten.

Nämndmål:

Transporter inom nämndens verksamheter är miljömässigt hållbara

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Medarbetarna använder sig av kollektivtrafik, gång och cykel som transportmedel i tjänsten. Verksamheterna använder i möjligaste mån miljömässigt hållbara färdmedel.

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt med hänvisning till genomförda aktiviteter och redovisad verksamhet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Aktualisera policy för resor i tjänsten samt information riktad till förvaltningens medarbetare	2017-01-01	2017-12-31	
Analys			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Policy för resor i tjänsten är uppdaterad och ärendet tas upp till beslut vid nämndsammanträdet den 1 februari 2018.			
 Genomföra miljörevision av driftentreprenörens maskinpark	2017-01-01	2017-12-31	
Analys En miljörevision av driftentreprenörernas maskinparker genomfördes under hösten och samtliga maskiner klarade stadens miljökrav.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

 Uppfylls helt

Analys

Bedömningen av måluppfyllelsen baseras på underliggande nämndmål med tillhörande aktiviteter.

Arbetsätt och goda exempel

Nämnden har under året arbetat med att anpassa Östermalms parker till nya klimatförändringar och åtgärder för att bidra till en biologisk mångfald har genomförts.

- Under året har förvaltningen genom olika utbildningar fått ökad kunskap kring dagvattenhantering hur den biologiska mångfalden kan stärkas i parker.
- I Tessinparkens norra del har parkens vegetation berikats med fler arter under året, i syfte att förstärka den biologiska mångfalden. Buskar, fruktträd och lökväxter har planterats och ängsytor har tillskapats utmed parkens långsidor i dess östra del. Under april månad anlades en stadsodling i parken med platsbyggda odlingslådor och sittplatser i parken.
- Förvaltningen har deltagit i exploateringskontorets, stadsbyggnadskontorets samt trafikkontorets planering av stadsutvecklingen av Norra Djurgårdsstaden och verkar för att de ekologiska sambanden ska stärkas där.

Nämndmål:

Parker och grönområden är anpassade till nya klimatförutsättningar och bidrar till en mångfald av ekosystemtjänster

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Strategier för dagvattenhantering, skötsel som prioriterar biologisk mångfald och stadsodling gör att parker och grönområden är anpassade till nya klimatförändringar och bidrar till en mångfald av ekosystemtjänster.

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt med hänvisning till genomförda aktiviteter och redovisad

verksamhet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska skaffa sig fördjupad kunskap i dagvattenhantering för att kunna anpassa parkerna till nya klimatanpassningar	2017-01-01	2017-12-31	
 I Tessinparken ska planteringar genomföras i syfte att öka biologisk mångfald och stärka ekosystemtjänsterna i parken	2017-01-01	2017-12-31	
 Sköta strandlinjerna inom stadsdelsområdet så att både rekreation och biologisk mångfald främjas	2017-01-01	2017-12-31	
 Skötselplaner i syfte att öka den biologiska mångfalden och stärka ekosystemtjänsterna inom stadsdelsområdet ska tas fram	2017-01-01	2017-12-31	
Analys			
Ett behov av generella mallar för skötselplaner som stöd finns och förvaltningen har lyft detta med miljöförvaltningen. En skötselplan för norra Tessinparken kommer att tas fram under 2018 när dessa mallar finns på plats.			
 Utreda möjligheten till ökat lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) i varje parkupprustningsprojekt	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

 Uppfylles helt

Analys

Bedömningen av måluppfyllelsen baseras på underliggande nämndmål med tillhörande aktiviteter.

Arbetsätt och goda exempel

Nämnden har fortsatt satsningen på miljösmarta skräpkorgar och källsorteringskärl, och har beviljats klimatinvesteringsmedel för detta. Verksamheterna återvinner och arbetar för minskad uppkomst av avfall.

- Alla tre parklekar har fungerande källsorteringssystem för att ta hand om matavfallet. I parklekarnas caféverksamhet används i största utsträckning KRAV-märkta produkter.
- Förslag på hur matsvinnet kan minskas har framkommit i förskolornas kocknätverk. Bland annat att det är viktigt att prova nya maträtter många gånger, då det tar 20-30 gånger innan barn vänjer sig vid nya smaker.
- Nämndens LSS-boenden sorterar matavfall och återvinner övrigt avfall inklusive teknisk utrustning. Boende uppmuntras och får stöd i den egna sopsorteringen. Personalen uppmuntrar också till rätt mängd mat lagas för att minska svinn samt att ha mat till matlåda.
- Äldreomsorgens enheter arbetar aktivt med återvinning och källsortering.
- Nämnden har anslutit sig till stadens återbrukstjänst Stocket. Dialog har även förts med Serviceförvaltningen kring vidareutveckling av tjänsten kring utlåning av material som finns men sällan används, exempelvis eventtält.

Nämndmål:

Nämnden minskar uppkomsten av avfall och ökar återvinningen

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Verksamheterna återbrukar och hushållar med material och arbetar för minskad uppkomst av avfall. Avfall återvinns i största möjliga utsträckning, och matsvinnet minskar

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt med hänvisning till redovisad verksamhet och aktiviteter.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Införande av fler miljösmapta skräpkorgar i parkerna	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Fem stycken nya skräpkorgar har köpts in och placerats ut i Gustav Adolf parken.			
 Införande av miljösmapta källsorteringskärl på fler platser i parkerna	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Nio stycken nya miljösmapta källsorteringskärl har också köpt in och placeras ut vid Humlegårdens, Tessinparkens och Gustav Adolfs parkens parklekar.			
 Inventera verksamheternas möjlighet till att förvara och få hämtning av matavfall	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Inventering har utförts och åtgärder för att förbättra matavfallshanteringen vidtas under 2018 i samverkan med Stockholm Vatten och Avfall AB.			
 Nämnden deltar i planeringen av ett återbrukscentrum i Norra Djurgårdsstaden	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Förvaltningen har under året deltagit i ett flertal möten samt arrangerat en workshop med representanter från förvaltningen, Stockholm Vatten och Avfall samt politiker från stadsdelsnämnden.			
 Undersöka möjlighet till samverkan med Kungliga Djurgårdsförvaltningen för gemensam kompostanläggning för parkavfall inom Norra Djurgårdsstaden	2017-01-01	2017-12-31	
Analys En kompostanläggning som förvaltningen kan lämna sitt parkavfall från Norra Djurgårdsförvaltningen finns på plats, men det finns ännu ingen lösning på hur den jord som skapas ska användas i nästa led. Fram tills att denna fråga är löst kan inte förvaltningen lämna sitt parkavfall till anläggningen. Förvaltningen arbetar tillsammans med Kungliga Djurgårdsförvaltningen kring detta.			
 Vid planering av nya verksamheter ska nämnden verka för att matavfallet tas omhand	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Under våren startade en ny verksamhet, Servicebostad Husarvikstorget 3. I fastigheten finns sopsug för hushållsavfall samt miljörum för övriga fraktioner enligt klimatbyggnad nya fastigheter. I december startade förskolan Björnlandet där avfallskvarn för matavfall finns.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giftfri

● Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt. Uppföljningen visar att verksamheterna minskar användningen och exponeringen av skadliga kemikalier, samtidigt som andelen ekologisk och vegetarisk mat i verksamheterna ökar.

Klimatsmarta och ekologiska måltider

Kockarna inom förskoleverksamheten har fortsatt att utveckla sin matlagning enligt klimatsmarta och ekologiska principer. Matens påverkan på miljön är komplex och kunskap kring frågan har fördjupats under året i stadsdelsövergripande kocknätverk. Andelen ekologiska livsmedel fortsätter att öka. En övergripande stickprovsanalys på förskolornas menyer visade att samtliga kök serverar vegetariska luncher minst två dagar i veckan. Utifrån analysen har nya mål satts inför 2018.

Det fortsatta arbetet med en klimatsmart måltidsstrategi, mer grönt och ekologiskt på tallriken, mindre matsvinn och råvaror i säsong har underlättats av att personal och kock fått möjlighet att samarbeta kring gemensamma mål. Utvärderingar av arbetet med klimatsmart måltid har belyst behovet av att involvera hela förskolan i arbetet med att göra måltiden klimatsmart och använda den till lärande för hållbar utveckling. Detta resulterade i ett utbildningstillfälle i måltidspedagogik för samtliga kockar och en förskollärare/ barnskötare per förskola, för att stärka samverkan mellan kök och avdelning. En utvärdering av tillfället ett halvår senare visade att cirka hälften av köken har fortsatt att arbeta med måltiden som en del av pedagogiken på förskolan.

Kemikaliesmarta verksamheter

Utvecklingsarbetet för en hållbar och kemikaliesmart förskola har fortgått under året. Ett särskilt fokus har legat på åtgärden ”tänk till vid nyinköp”, med ett specifikt utbildningstillfälle av Kemikaliecentrum för enheternas ansvariga inköpare. Omfördelade medel om 1,2 mkr för kemikaliesmart förskola har använts för att genomföra åtgärder tillhörande nivå 2 i kemikaliecentrums vägledning, till exempel inköp av nya vilmadrasser, byte av plasttallrikar i köken till glas/porcelain, samt inköp av pedagogiskt material när gammal plast rensats ut.

Förskolorna arbetar för att miljöcertifiera sina verksamheter enligt stiftelsen Håll Sverige Rents modell *Grön Flagg*. Det är ett verktyg som synliggör verksamheternas uppdrag kring miljö och hållbarhet, kopplade till mål i läroplanen. Under året har ytterligare fem förskolor i stadsdelsområdet erhållit certifieringen Grön flagg. Sammanlagt har nu tio av 36 förskolor certifierats. Även parklekarna omfattas av målet om giftfria verksamheter och personalen har fått utbildning i kemikaliesmart förskola.

Förvaltningen har deltagit på Kemikaliecentrums föreläsningar och utbildning om mikroplaster, konstgräs och gummi samt inkommit med synpunkter och förslag i Kemikaliecentrums övergripande arbete kring mikroplaster. Samtliga gamla däckgungor har bytts ut. Vid inköp av förbrukningsmaterial väljs giftfria alternativ som till exempel giftfria undersökningshandskar på ungdomsmottagningen.

En inventering av samtliga kemikalier och kemiska produkter som används i verksamheterna har genomförts, dessa har registrerats i Chemsoft, stadens nya kemikaliehanteringssystem. Under kommande år är ambitionen att fortsätta minska antalet kemikalier och ersätta de med mest påverkan på människa och miljö mot bättre alternativ.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola	100 %			100 %	100 %	95%	2017
Analys Uppföljningen visar att förskolorna har genomfört alla åtgärderna på nivå 1.							
  Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %			100 %	100 %	75%	2017
Analys Byggvarubedömningen är framtagen och anpassad för husbyggnadsentreprenader. När det gäller markentreprenader är byggvarubedömningen ännu inte tillräckligt utvecklad för att kunna tillämpas där.							
  Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	54,39			49,93	48 %	40%	2017
Analys Det goda resultatet kan förklaras av att förvaltningen och allra främst förskolan har arbetat mycket med sina inköp. Förskolans arbete har stor betydelse då de står för 80,5% av den totala mängden livsmedel som förvaltningen köper in.							

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är giftfria

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Verksamheterna minskar användningen och exponeringen av skadliga kemikalier. Andelen ekologisk och vegetarisk mat i verksamheterna ökar.

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt, med hänvisning till arbetet med att minska användningen och exponeringen av skadliga kemikalier samt att andelen ekologisk och vegetarisk mat i verksamheterna ökar. Nämnden har under året även inventerat samtliga kemikalier och kemiska produkter som används i verksamheterna och registrerat dessa i Chemsoft, stadens nya kemikaliehanteringssystem. Under kommande år är ambitionen att minska antalet kemikalier och ersätta de med mest påverkan på människa och miljö mot bättre alternativ.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 En inventering av golvmattorna i förskolelokalerna ska göras.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Inventeringen slutfördes inför tertialrapport 2			
 På plastgolv (äldre än 2006) ska golvmattan bytas till ett mer miljövänligt material vid planerade underhållsåtgärder	2017-01-01	2017-12-31	
Analys På sex förskolor har mattor bytts ut.			
 Utredda möjligheten till samarbete mellan en förskola och Söderbrunns koloniträdgård.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Förvaltningen har utrett möjligheten till samarbete mellan Söderbrunns koloniområde och den mest närliggande förskolan Forskaren vid Lappkärsberget. Utredningen visade att Söderbrunn ligger för långt bort för att barngrupper enkelt ska kunna utnyttja möjligheten till besök, därav är ett samarbete med Söderbrunn i dagsläget inte aktuellt. Förskolan har i sin omedelbara närhet ett annat koloniområde samt en 4H-gård som barngrupperna regelbundet besöker.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

 Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt med hänvisning till redovisad verksamhet och åtgärder. Arbetet med inomhusmiljön i nämndens lokaler har fortgått under året, med särskilt fokus på luft- och ljudmiljön.

Nämnden har genomfört en kartläggning av personalens upplevelse av ljudnivån. I samband med medarbetarundersökningen fick medarbetarna ta ställning till påståendet: "Jag tycker att ljudnivån på min arbetsplats är god". Sett till förvaltningen som helhet svarade 51 procent av medarbetarna att ljudmiljön var god (8-10), 26 procent angav 5-7, vilket kan tolkas som godkänd, medan 22 procent av svaren låg inom spannet 1-4, som i detta fall kan tolkas som underkänd. Andelen som angav att ljudnivån är god skiljer sig beroende på verksamhet. Förskoleverksamheten har betydligt större andel (36 procent) som angett missnöje än exempelvis administrationen eller äldreomsorgen (10 procent).

Utifrån resultatet har en fördjupad kartläggning inom förskoleverksamheten påbörjats. För detta ändamål ombudgeterades 0,5 mnkr, utifrån äldreomsorgens prognostiserade överskott till förskola och parklek, i samband med tertialrapport 1. Under hösten har en kartläggning av personalens upplevelse av ljudnivån genomförts. Mätperioden avslutas i januari 2018 och en rapport kommer att presenteras i mars 2018.

Ett kontinuerligt arbete pågår på förskolorna för att förbättra inomhusmiljön, som en del i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Ett flertal åtgärder har vidtagits i förskolorna för att skapa en lugnare ljudmiljö; fler ljudplattor, tjockare tyger och mattor, luddämpande skärmar och genomskinlig förvaring med ljudisolering i botten för leksaker och material. Resultatet i medarbetarenkäten pekar dock på att mängden ljudabsorbenter inte är det enda som avgör om ljudmiljön är god, utan att inte minst arbetssätt och lokalernas utformning har stor påverkan.

Nämndmål:

Nämnden påverkar utformning och material i verksamhetslokaler och i bostäder

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Nämndens lokaler uppfyller stadens krav på god inomhusmiljö. I planeringen av nya bostäder och vid förbättring av allmänna lokaler anpassas material och utformning så att hälsorelaterade risker minimeras. Luftkvaliteten inomhus förbättras och ljudnivån är god.

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt med hänvisning till redovisad verksamhet och genomförda aktiviteter.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 De senaste ventilationskontrollprotokollen (OVK) ska inhämtas från fastighetsägare där förskolor har lokal, och att fastighetsägarna vidtagit åtgärder där så erfordras.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Stadsbyggnadskontoret har myndighetskravet tillse att ventilationskontroll görs av fastighetsägarna. Stadsdelen har bevakat att OVK-protokoll kommer in efter genomförd kontroll. 96 procent av protokollen har inkommit. Resterande två fastighetsägare är uppmanade att inkomma med protokoll.			
 Kartläggning av personalens upplevelse av ljudnivån	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Kartläggning genomfördes i samband med medarbetarundersökningen.			

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Stadsdelsnämnden bidrar till att uppfylla inriktningsmålet genom att samverka med högskolor och universitet och har under perioden tagit emot studenter för praktik och verksamhetsförlagd utbildning. Nämnden deltar i stadens traineeprogram och erbjuder fortbildning till medarbetare som saknar adekvat utbildning.

Under året har förutsättningarna för att inrätta ett lokalt näringslivsråd utretts. Under 2018 kommer näringslivsråd att inrättas och en näringslivssamordnare att utses. Andelen personer som uppstår ekonomiskt bistånd och andelen vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd har minskat och fler har därmed blivit självförsörjande under året. Satsningen på feriejobb till ungdomar resulterade i att 246 ungdomar fick möjlighet att sommarjobba. Nämnden redovisar ett stort överskott för år 2017, vilket belyses närmare i ekonomiavsnittet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion

● Uppfylls helt

Analys

Nämnden bidrar till fullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att samverka med högskolor och universitet och har under perioden tagit emot studenter för praktik. Samverkan med olika lärosäten, framförallt inom områdena förskola, socialtjänst och äldreomsorg bidrar till att stärka kopplingen mellan verksamhet, utbildning och praktik. Nämnden deltar även i stadens traineeprogram. Två traineer, nyexaminerade akademiker som erbjudits anställning i kombination med utbildning och praktik, har under året mottagits inom förskolan respektive socialtjänsten.

Arbetet med VFU (verksamhetsförlagd del av lärarutbildningen) har fortsatt under året. Nio förskollärare har deltagit i utbildningen ”Att handleda verksamhetsförlagd utbildning i förskolan”. Cirka 30 studenter som går den ordinarie förskollärarytbildningen har genomfört sin VFU på någon av förskolorna i stadsdelsnämndsområdet under året.

Under året har 71 förskollärare deltagit i en arbetslagsledarutbildning i syfte att stärka yrkesrollen genom att utveckla det pedagogiska ledarskapet. Under föregående år deltog 39 förskollärare i denna utbildning och det kommande året beräknas ytterligare cirka 30 förskollärare få kompetensutveckling i det pedagogiska ledarskapet. Fem förskolechefer/biträdande förskolechefer har under året deltagit i rektorsprogrammet vid Stockholms universitet. Sammantaget innebär detta att det har skapats än bättre förutsättningar att leda det pedagogiska arbetet och undervisningen i nämndens förskolor.

Verksamhetsmålet riktar sig främst till utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden och nämnden har därför inga egna nämndmål under detta mål.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad

 Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt. Bedömningen baseras på underliggande nämndmål med tillhörande aktivitet.

Nämnden har under året utrett förutsättningarna för att inrätta ett lokalt näringslivsråd. Utredningen belyste hur övriga stadsdelsnämnder samarbetar med det lokala näringslivet för att på så sätt få en mer samlad bild av hur olika samsamarbetsätt inom staden ser ut och fungerar. Förvaltningen har även varit i kontakt med Stockholm Business Region/Invest Stockholm som i sin tur har i uppdrag att stärka det lokala näringslivsarbetet i samarbete med stadsdelsnämnderna. Därutöver undersökte förvaltningen vilket intresse ett antal företagsgrupper i stadsdelsområdet hade av att ingå i ett eventuellt näringslivsråd. Utredningen visade att det fanns intresse och att det lokala näringslivet framförallt efterfrågade utökade kontakter och förbättrat informationsutbyte med förvaltningen och nämnden. Utredningen presenterades på nämndsammanträdet i november 2017. Under 2018 kommer nämnden att starta ett näringslivsråd samt utse en näringslivssamordnare.

Arbetsätt och goda exempel

- Förvaltningen är adjungerad i styrelsen för Företagsgruppen i Norra Djurgårdsstaden och stöttar områdets näringsliv, exempelvis genom att lokala företagare bjöds in till vårmarknaden och evenemanget som hölls i anslutning till invigningen av det nya vattenkonstverket i Norra Djurgårdsstaden i början av maj.
- Nämndens samarbetar även med lokala näringsidkare för att öka tryggheten på offentliga platser, se beskrivning under mål 1.3.

Nämndmål:

Nämnden har ett gott samarbete med lokala företagsorganisationer

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Invånarnas behov tillgodoses genom olika driftsformer och fler företagsetableringar i området. I stadsdelsområdet finns goda förutsättningar för företag att etablera sig. Lyhördhet råder för företagets önskemål och samverkan sker med företagareföreningar i stadsdelsområdet.

Analys

Målet bedöms vara uppnått med hänvisning till den utredning som bedrivits samt arbetet med att främja relationerna till lokala företagsorganisationer.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Utreda förutsättningar för att inrätta ett företagsråd	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Utredningen redovisades på nämndsammanträdet i november. Nämnden fattade då beslut om att inrätta ett företagsråd samt inrätta en näringslivssamordnartjänst, i enlighet med utredningens förslag.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

 Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt. Bedömningen baseras på att nämndens årsmål nås helt avseende fem av totalt sju indikatorer, och att resultatet för övriga två ligger mycket nära årsmålet.

Andelen personer som uppbär ekonomiskt bistånd och andelen vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd har minskat och fler personer har blivit självförsörjande under året. Den största gruppen är arbetslösa, som hänvisas till stadens Jobbtorg. Den näst största gruppen bidragstagare är personer som är sjukskrivna, oftast utan ersättning från Försäkringskassan. Ytterligare en stor grupp är personer som har socialmedicinska skäl för sitt bidragsbehov, exempelvis missbruksproblematik. I dessa fall förutsätts ett nära samarbete mellan försörjningsstödsenheten och vuxenheten, som erbjuder stöd och behandling.

Två av resultaten för fullmäktiges indikatorer uppvisar en mindre variation mellan könen,

vilket överensstämmer med resultaten för övriga innerstadsstadsdelar. Fler män än kvinnor har ekonomiskt bistånd, vilket gäller för hela staden. Dubbelt så många män som kvinnor har varit praktikanter inom stadens verksamheter, medan det sammantaget i staden är fler kvinnor än män som praktiserar genom Jobbtorgs matchning.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen 	0,22 %	0,3 %	0,24 %	0,24 %	0,3 %	1,7 %	VB 2017
Analys I snitt har 164 personer per månad uppburit ekonomiskt bistånd av totalt 74 852 invånare i stadsdelsområdet. Det är en minskning då 176 personer uppbar ekonomiskt bistånd samma period 2016. Både vuxna och barn räknas in. Andelen kvinnor var 0,24 procent (59 av 24 168). Andelen män var 0,30 procent (72 män av 24 082). Skillnaden mellan kvinnor och män är oförändrad sedan 2016.							
  Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare 	0,18 %	0,19 %	0,18 %	0,21 %	0,3 %	1,1 %	VB 2017
Analys I snitt 88 personer per månad av totalt 48 212 invånare. Motsvarande period 2016 var det 98 personer. Andelen kvinnor var 0,18 procent, 43 kvinnor. Andelen män var 0,19 procent, 45 män.							
  Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb 	4 st	2 st	2 st	4 st	5 st	850 st	VB 2017
Analys Det var enbart fyra personer som kunde matchas till Stockholmsjobb.							
  Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar 	12 st	8 st	4 st	7 st	5 st	500 st	VB 2017
Analys Jobbtorgen ansvarar för placeringarna. Fler män än kvinnor fick praktiktillfällen.							
  Antal tillhandahållna platser för sommarjobb	250			217	235 st	8 500 st	2017
Analys Årsmålet höjdes i samband med tertialrapport 1 från 200 till 235 platser.							
  Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	14			15	15 st	900 st	VB 2017
Analys Resultatet var mycket nära årsmålet.							
  Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi 	246 st	132 st	114 st	200 st	235 st	8 500 st	2017
Analys Årsmålet höjdes i samband med tertialrapport 1 från 200 feriejobb till 235 feriejobb. Ytterligare plaster kunde tas fram och slutligen kunde 246 ungdomar beredas feriejobb. Det var fler pojkar än flickor som anställdes.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden stärka arbetet med kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden för att öka delaktigheten och den ekonomiska jämställdheten i staden.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Kvinnor och män klarar sin egen försörjning

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Kvinnor och män lever ett självständigt liv och klarar sin egen försörjning. Andelen personer som har ekonomiskt bistånd minskar i förhållande till befolkningen.

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt då andelen som har ekonomiskt bistånd minskat i förhållande till befolkningen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel personer med socialmedicinska rehabiliteringsskäl som går till egen eller annan försörjning efter insatser i förvaltningens verksamhet.	27,78 %			28,3 %	25 %		VB 2017
Analys Insatsen syftar till att genom samverkan och arbetslivsinriktad rehabilitering föra deltagarna närmare arbetsmarknaden och annan försörjning än ekonomiskt bistånd. Deltagarna tillhör en grupp som bedöms stå mycket långt från arbetsmarknaden. Totalt deltog 54 personer varav 15 avslutats till annan försörjning. Av de som avslutats var 8 män och 7 kvinnor.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Inventering ska göras om vilka praktikplatser och feriejobb som är möjliga för personer med funktionsnedsättning	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet

 Uppfylls helt

Analys

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att erbjuda fortbildning till personal som saknar adekvat utbildning. Det gäller både utbildning på grundläggande nivå och utbildning som är riktad mot bristyrken.

I samarbete med utbildningsförvaltningen har kompetenshöjande insatser för att vidareutbilda barnskötare till förskollärare, alternativt komplettering till förskollärare, möjliggjorts under

året. Sammanlagt har tio personer deltagit i dessa utbildningar. Tre utbildade barnskötare har deltagit i barnskötarutbildning på Midsommarkransens gymnasium.

Under 2017 har totalt fyra vårdbiträden på Dianagårdens vård- och omsorgsboende utbildat sig till undersköterskor inom ramen för stadens utbildningssatsning.

Värtan och Gärdets gruppboende har gjort flertalet studiebesök som ett led i omvärldsbevakning samt mottagit studiebesök från Japan som ville få mer information om hur myndighetsutövningen kring LSS och LSS-bostäderna i Sverige kan se ut.

Verksamhetsmålet riktar sig främst till utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden och nämnden har därför inga egna nämndmål under detta mål.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

 Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt. I bedömningen läggs särskild vikt vid nämndens överskott samt att årsmålen avseende två av tre indikatorer uppnås helt och ett delvis.

Arbetssätt och goda exempel

- Gärdets förskolor har skapat en egen vikarielista som alla förskolor inom enheten kan utnyttja vid ordinarie personals frånvaro. Det har inneburit att enheten minskat användandet av externa vikarieförmedlingar och därmed minskat vikariekostnaderna.
- Socialtjänstens samtliga enheter har en budget i balans. Enhetschefer och medarbetare har regelbunden dialog om budgetläget och medarbetarna har varit delaktiga i planering av inköp och andra kostnader.
- Enheten för biståndsbedömning har utvecklat en ny uppföljningsmetod för att följa upp utförandegraden av beviljade insatser inom hemtjänsten. Representanter från enheten har deltagit i en stadsgemensam nätverksgrupp med syftet att arbeta fram metoder och dela erfarenheter avseende uppföljning och granskning av leverantörsfakturor.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	96,14 %			96,74 %	100 %	100 %	VB 2017
  Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	96,4 %			96,7 %	100 %	100 %	VB 2017
  Nämndens prognossäkerhet T2	-1 %			-2 %	+/-1 %	+/- 1 %	2017
Analys							
Indikatoren mäter avvikelse mellan prognos i tertialrapport 2 och bokslut. I tertialrapport 2 som görs per augusti prognostiserades ett större överskott om +39,5 mnkr. Under årets senare månader prognostiserade ökat överskottet och i november beräknades överskottet till 50,3 mnkr, en avvikelse mot årets resultat 52,7 mnkr om 0,2%							

Nämndmål:

Alla chefer och medarbetare tar ansvar och vidtar åtgärder för att ha budget i balans med fokus på effekter för invånarna.

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Budget i balans för enheterna, positivt resultat för nämnden och god effekt för stadsdelens invånare. Personal uppmuntras till att finna långsiktiga och kostnadseffektiva lösningar till nytta för invånare och brukare.

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt med hänvisning till redovisade arbetssätt och goda exempel. Samtliga enheter har inte en budget i balans, men huvuddelen har det. Se ekonomiavsnittet längre fram i verksamhetsberättelsen.

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Stadsdelsnämnden bidrar till att uppfylla inriktningsmålet. Resultaten i medarbetarenkäten och den totala sjukfrånvaron har utvecklats positivt, både över tid och i jämförelse med övriga stadsdelar. Arbetet med handlingsplanen för att förbättra arbetsituationen för biståndshandläggare och socialsekreterare har fortgått och en kompetensförsörjningsplan för förvaltningen som helhet har tagits fram.

Arbetet mot diskriminering innefattar både medarbetar- och brukarperspektivet. Alla chefer har under året fått utbildning i kompetensbaserad rekrytering, för att minimera risken för diskriminering i samband med rekryteringsarbetet, och en lokal riktlinje för att motverka kränkande särbehandling har tagits fram.

Arbetet med jämställdhetsintegrering och jämställdhetsanalyser har vidareutvecklats. Nämnden arbetar med att stärka barnets rättigheter och inflytande; genom barndialoger, ökat barnrättsperspektiv i verksamheterna och förbättrade barnkonsekvensanalyser. Arbetet med att uppmärksamma våld i nära relationer har gett resultat. Kompetensutvecklingsinsatser för förvaltningens medarbetare bedöms vara anledningen till att antalet våldsutsatta personer som kommer till socialtjänstens kännedom har ökat.

Arbete med att skapa möjligheter för alla, oavsett fysiska eller sociala förutsättningar, att ta del av nämndens verksamheter och den offentliga miljön har fortgått under året. Nämndens verksamheter präglas av öppenhet, delaktighet och ett gott bemötande. Därtill har arbetet med nämndens prioriterade områden i det lokala utvecklingsprogrammet och demokratiutvecklingsaktiviteter pågått under året.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

 Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt, med hänvisning till att en rad utbildnings- och utvecklingsinsatser för att stödja arbetet med jämställdhetsintegrering har genomförts i nämndens verksamheter under året.

Arbetsätt och goda exempel

- Alla medarbetare i Gärdets förskolor har deltagit i föreläsningen "Arbeta med jämställdhet i förskolan". All personal i Norra Djurgårdsstadens förskolor 1 samt i parklekarna har deltagit i föreläsningar om normkritik och genus.
- Inom socialtjänsten har flera enheter arbetat med analys samt med att integrera ett genus- och antirasistiskt perspektiv i samband med utredning, handläggning och beviljande av olika insatser.
- Enheten för biståndsbedömning, inom äldreomsorgen, har under en period arbetat med könsneutrala och aidentifierade ärendedragningar (jfr mål 1.7).
- Parkmiljöavdelningen har under året använt "Method-kit" för att tillsammans analysera förutsättningarna i en park inför kommande förnyelse. Det är ett verktyg för att diskutera, planera och utvärdera jämställda offentliga platser. Analysen gav viktiga insikter kring vad som behöver vägas in när en planerar jämställda offentliga platser.
- En särskild checklista har också tagits fram och testats på en investeringsbudget för att kunna analysera hur medel fördelas ur ett jämställdhetsperspektiv. Checklistan består av olika områden, exempelvis målgrupp och trygghet/säkerhet, och frågor som parkmiljöavdelningen kommer att ställa inför kommande projekt.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Nämnden ska etablera rutiner för jämställdhetsanalyser i enlighet med programmet för ett jämställt Stockholm	2017-01-01	2017-12-31	
Analys En vägledning för jämställdhetsanalyser i beslutsunderlag och tjänsteutlåtanden har tagits fram i stadens jämställdhetsnätverk, nämnden har utarbetat rutiner med utgångspunkt i denna vägledning.				

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är jämställda och resurserna fördelas lika efter behov.

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Ett genus- och antirasistiskt perspektiv är integrerat i verksamheterna. Arbeta med jämställdhetsanalys vidareutvecklas.

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt med hänvisning till redovisad verksamhet och genomförda aktiviteter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel parkprojekt som bidrar till målet om en mångfald av fritidsaktiviteter som möjliggör ett jämställt nyttjande	100 %			100 %	100 %		VB 2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 En uppskattning av antalet besökare (pojkar respektive flickor) i parklekarna ska göras, som underlag för hur verksamheten kan vidareutveckla inne- och utemiljöerna.	2017-01-01	2017-12-31	
<p>Analys</p> <p>När det gäller förskolebarn och yngre skolbarn är det svårt att i en utomhusverksamhet föra könsuppdelad statistik. Vid ungdomsparken (som startade sin verksamhet för året i april) däremot, visar kartläggningen att 16,5 procent av besökarna var flickor och 83,5 procent pojkar. I snickeriverksamheten, som pågick under helger i april-maj och augusti-september var 53 procent av deltagarna flickor och 47 procent pojkar. Det är dock inte hela sanningen. Flickorna stannar oftast längre vid snickeriet.</p>			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

 Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt. I bedömningen läggs särskild vikt vid resultaten i medarbetarenkäten samt att den totala sjukfrånvaron utvecklats positivt, både över tid och i jämförelse med övriga stadsdelsnämnder. Även resultaten gällande korta sjukfrånvaron, dag 11-14, har utvecklats positivt under året. Avvikelsen mot nämndens årsmål gällande den korta sjukfrånvaron blev till sist endast 0,03 procent.

Personalpolicyn

Personalpolicyn har varit en utgångspunkt i framarbetandet av lokala riktlinjer och rutiner. Flera av förvaltningens chefer har deltagit i stadens chefsseminarier, där personalpolicyn med frågor kopplade till bl.a. ledarskap, har behandlats. Även i förvaltningsledningen och på chefsforum har en inledande dialog om personalpolicyn genomförts. För att underlätta implementeringen har stadens dialogstöd för att förverkliga personalpolicyn beställts, så att cheferna ska kunna arbeta systematiskt med personalpolicyn på sina respektive arbetsplatsträffar.

Kompetensförsörjning

Förvaltningens chefer har under året utbildats i kompetensbaserad rekrytering och ett aktivt arbete för att upprätthålla och utveckla rätt kompetens har genomförts. Fortsatta analyser och åtgärder krävs för att attrahera och behålla personal, såväl inom förskolan som inom delar av

socialtjänsten och äldreomsorgen. Nämnden fattade i samband med verksamhetsplan 2018 beslut om en förvaltningsövergripande kompetensförsörjningsplan som sträcker sig över en fyraårsperiod.

Inom förskoleverksamheten har satsningen på förskolechefernas pedagogiska ledarskap fortsatt, med fokus på "upplyftande ledarskap". Chefer på samtliga nivåer inom socialtjänsten deltar i stadens ledarutvecklingsprogram. Inom äldreomsorgen har arbetet med omstruktureringen av Dianagården inletts och förvaltningen har påbörjat insatser för att öka anställningsbarheten hos medarbetarna.

Se även mål 3.1 och 3.4.

Långt och hållbart arbetsliv

En god arbetsmiljö bidrar både till väl fungerande verksamheter och ett hållbart arbetsliv. En god arbetsmiljö kännetecknas av ett öppet arbetsklimat där medarbetarna känner sig delaktiga, är engagerade och trivs på arbetsplatsen. I februari genomfördes medarbetarenkäten som visar att förvaltningens medarbetare upplever sig vara motiverade och delaktiga.

Ett gemensamt utvecklingsområde för förvaltningen som helhet var enligt resultaten av medarbetarenkäten, "öppet arbetsklimat". Förvaltningsledningen har under hösten genomgått en gemensam utbildning i *Klart ledarskap*. Förhoppningen är att detta ska bidra till förbättrad kommunikation mellan olika nivåer inom organisationen samt att satsningen ska bidra till ett mer processinriktat arbetssätt och öppet arbetsklimat.

En annan viktig faktor för en god arbetsmiljö är en samverkan med de fackliga organisationerna. Under året har arbetet med att revidera den lokala överenskommelsen om samverkan påbörjats. Förvaltningen har även tagit fram ett vägledningsmaterial samt ett årshjul för APT gällande det systematiska arbetsmiljöarbetet som ett stöd för chefer.

Arbetskadorna och tillbud följs upp och förvaltningen arbetar systematiskt med att minska såväl den långa som korta sjukfrånvaron. Totala sjukfrånvaron uppgick per november 2017 till 6,55 procent. Den totala sjukfrånvaron har därmed sjunkit med 0,77 procent sedan 2016, vilket är ett bättre resultat än den genomsnittliga utvecklingen för stadsdelarna.

Förbättrad arbetssituation för biståndshandläggare och socialsekreterare

År 2016 var förvaltningens personlörlighet bland biståndshandläggare 31,3 procent. 12,5 procent av dessa tillhör kategorin egen begäran internt, vilket lämnar 18,8 procent med egen begäran externt. Personlörligheten bland socialsekreterare var 21,7 procent varav 17,4 procent av egen begäran internt och endast 4,3 procent egen begäran externt. Ett strategiskt arbete med utgångspunkt i den stadsgemensamma handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för biståndshandläggare och socialsekreterare har under året fortgått inom de berörda verksamhetsgrenarna.

Äldreomsorgen har tagit fram ett lokalt introduktionsprogram. Specialisthandläggare med lång erfarenhet fungerar som stöd/mentor till nya medarbetare. Det administrativa stödet är viktigt och en utökning har skett under året, så att det nu finns två medarbetare som ansvarar för leverantörsfakturor och en som handlägger avgifter.

Även socialtjänsten har utvecklat introduktionsprogram för nyanställda och arbetar framgångsrikt med mentorer. För att göra arbetsbelastningen inom familjeenheten rimligare har en omorganisation genomförts, antalet socialsekreterare har ökat och en biträdande

enhetschef tillsatts. Detta bidrar även till en mer tillgänglig arbetsledning. En särskild tjänst som metodstödare har under året utvecklats inom Stöd- och serviceenheten.

Lika rättigheter och möjligheter samt diskriminering

Arbetet mot diskriminering har fortgått, och innefattar både medarbetar- och brukarperspektivet (se även mål 4.3). Alla chefer har under året fått utbildning i kompetensbaserad rekrytering för att minimera risken för diskriminering i samband med rekryteringsarbetet. En intervjumall för kompetensbaserad rekrytering som stöd för chefer inom Östermalms kommunala förskolor har tagits fram. Dessutom har en lokal riktlinje för att motverka kränkande särbehandling tagits fram. Implementeringen av denna har planerats och kommer att ingå som en del i det systematiska arbetsmiljöårshjulet för APT.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Aktivt Medskapandeindex 	82	83	82		80	83	2017
Analys Aktivt medskapande index (AMI) mäts genom medarbetarundersökningen. År 2016 genomfördes ingen undersökning. År 2015 var det sammantagna resultatet 78. Årets mätning innebär därmed en tydlig förbättring jämfört med föregående mätning. Resultatet ligger även över genomsnittet för staden, som i årets mätning var 80.							
  Index Bra arbetsgivare 	83				85	83	2017
Analys Nämndens årsmål är högt och uppnås endast delvis. <i>Index bra arbetsgivare</i> består av tre delindex: Jämställdhet, attraktiv arbetsgivare samt rekommendera arbetsplats. Delindexen baseras på data inhämtade från olika källor, vilket gör att de inte är jämförbara sinsemellan. Av samtliga tre delindex återfinns den mest positiva förändringen mellan åren 2015 och 2017 för delindex rekommendera arbetsplats , som baseras på medarbetarenkäten, och innebär en ökning med 4 indexpunkter jämfört med föregående mätning. Förvaltningen hade värdet 91 på delindex jämställdhet . Jämfört med föregående mätning är det en minskning med 3 indexpunkter. Samtidigt var värdet fyra indexpunkter högre jämfört med snittet för staden. Detta index avser skillnaden mellan män och kvinnor i fråga om heltidsanställning, långtidssjukfrånvaro och karriärmöjligheter/chefskap. Resultaten avseende heltid visar att det finns könsskillnader (88 procent av förvaltningens tillsvidareanställda kvinnor har heltidsanställning, motsvarande andel för männen är 78 procent). Även när det gäller långtidssjukfrånvaro, en större andel kvinnor, 4,9 procent, än män, 3,3 procent, var långtidssjukskrivna under mätperioden. När det kommer till karriärmöjligheter/chefskap visar resultaten däremot ingen nämnvärd könsskillnad. Resultatet för delindex attraktiv arbetsgivare är 82, jämfört med föregående mätning är det en minskning med 3 indexpunkter. Värdet är 7 indexpunkter lägre jämfört med snittet för staden. Detta index avser tillsvidareanställningar, avgångar på egen begäran och korttidssjukfrånvaro (dag 1-14). Resultaten visar att 88 procent var tillsvidareanställda vid mättillfället. Andelen avgångar på egen begäran var relativt hög, resultatet visade på en personalomsättning motsvarande 15 procent under mätperioden. (Det oviktade medelvärdet för alla stadsdelar var 13 procent.) Korttidssjukfrånvaron (dag 1-14) var 2,6 procent vid mättillfället. Förvaltningens personalomsättning uppgick år 2017 till 9 procent, enligt de senast rapporterade nyckeltalen. Även den korta sjukfrånvaron har utvecklats positivt under året.							
  Index Psykosocial arbetsmiljö 	79				77	fastställs 2017	2017
Analys Index psykosocial arbetsmiljö består av nio frågor hämtade ur stadens medarbetarenkät, som tillsammans bildar ett totalindex. Förvaltningen hade år 2017 totalvärdet 79. Jämfört med föregående mätning (år 2015) innebär det en ökning med 4 indexpunkter.							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Sjukfrånvaro 	6,5 %	3,1 %	7 %	7,3 %	6,8 %	tas fram av nämnden	VB 2017
Analys Avser sjukfrånvaro i procent av avtalad tid och redovisas som snitt för närmaste kända tolv månadersperiod, december 2016-november 2017. Sjukfrånvaron har minskat med 0,77 procent sedan VB 2016. Årsmålet för 2017, 6,7 procent, uppnåddes i oktober och har därefter fortsatt att minska till 6,55 procent. Sjukfrånvaron är lägre bland männen än bland kvinnorna.							
  Sjukfrånvaro dag 1-14 	2,43 %	1,72 %	2,52 %	2,5 %	2,4 %	tas fram av nämnden	VB 2017
Analys Korttidssjukfrånvaron, dag 1-14, har minskat under året och var i november 2017 2,43%, jämfört med 2,5 % motsvarande period 2016. Avvikelsen mot årsmålet är 0,03%. Även korttidssjukfrånvaron är högre bland kvinnor än bland män men har minskat för kvinnor och ökat något för män.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Nämnden ska ta fram kompetensförsörjningsplaner på 3-5 års sikt med aktiviteter för innevarande år. Kommunstyrelsen ska utifrån nämndernas underlag tillsammans med berörda nämnder ta fram en strategi för den framtida kompetensförsörjningen i staden, med särskilt fokus på välfärdsyrken.	2017-01-01	2017-12-31	
  Socialnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna kartlägga aktuella utbildningsnivåer bland anställda inom LSS-verksamheter.	2017-01-01	2017-12-31	
  Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska intensifiera arbetet med att skapa trygga anställningar och goda arbetsvillkor genom att minimera användningen av allmänna visstidsanställningar i yrkeskategorier där denna anställningsform är frekvent.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Som ett led i arbetet med att skapa trygga anställningar och goda arbetsvillkor genom att minimera användningen av visstidsanställningar har nämnden under året låtit utreda möjligheten till en vikarie- och resurspool, se aktivitet under nämndmål.			

Nämndmål:

Nämnden är en bra arbetsgivare

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Medarbetarenkäten visar att personalen är motiverad och delaktig. Förvaltningens chefer utbildas i kompetensbaserad rekrytering och förvaltningen rekryterar och upprätthåller adekvat kompetens. Heltidsanställningar är norm och sjukfrånvaron fortsätter att minska.

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt med hänvisning till redovisade resultat och genomförda aktiviteter.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Enheterna ska gå igenom och diskutera resultatet av medarbetarenkäten samt ta fram handlingsplaner för identifierade förbättringsområden.	2017-01-01	2017-12-31	
 Gå ut med en förfrågan till deltidsanställda om önskemål att gå upp till 100 %	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Äldreomsorgen har gått ut med förfrågan under 2017.			
 Kartläggning av chefer och medarbetares IT-mognad	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Kartläggning av IT-mognaden inom äldre- och funktionshinderomsorg har gjorts inom ramen för DigIT. Projektet startades januari 2016 och samarbetsparters är Stockholms stad med samtliga fjorton stadsdelar och elva kommuner i Stockholms län. Syftet med projektet är att öka kunskap och användning av digital teknik för medarbetarna inom vård- och omsorg, samt att använda de digitala möjligheterna för att skapa värde för brukarna. Alla enheter inom äldreomsorgen ingår och inom funktionsnedsättning deltar Värtans gruppbostad, Gärdets gruppbostad och Töfsingedalens servicebostad. Dessa verksamheter har tillsammans tilldelats 55 licenser som möjliggör webbaserad kompetensutveckling. Utbildningsinsatserna startade under hösten och pågår till och med augusti 2018.			
 Mottagarorganisation för det stadsgemensamma projektet gemensam it-service etableras och förberedelser genomförs inför övergång till nya leverantörer.	2017-01-01	2017-12-31	
 Utbildningar för förvaltningens chefer inom kompetensbaserad rekrytering ska genomföras.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Utbildning i kompetensbaserad rekrytering för alla förvaltningens chefer genomfördes i början av februari, med stöd av HR-service (Serviceförvaltningen).			
 Utredda möjligheten att bygga upp en vikarie- och resurspool för förskola tillsammans med Normalms stadsdelsnämnd	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Utredning kring förutsättningar för en gemensam vikarie- och resurspool för förskola tillsammans med Normalms stadsdelsnämnd har genomförts, en rapport har presenterats i december. Förvaltningen har fått i uppdrag av nämnden att under 2018 utreda en modell för vikarie- och resurspool, i första skedet som en pilotverksamhet inom nämndens förskoleverksamheter. Utredningen omfattar även att utreda en pilotverksamhet gemensamt med Normalms stadsdelsförvaltning.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

 Uppfylls delvis

Analys

Målet bedöms vara delvis uppfyllt. Bedömningen görs utifrån att årsmålet för samtliga indikatorer endast uppnås delvis.

Nämnden har mycket höga målsättningar gällande detta målområde. Årsmålen för 2016 nåddes endast delvis och målområdet har därför betraktats som ett av förvaltningens utvecklingsområden år 2017. Samtidigt är och har det varit svårt att analysera resultaten i brukarundersökningarna, veta vad de står för och ta fram adekvata åtgärder. Staden har låtit en extern utredare genomföra en studie om diskriminering i staden. I studien är det i första hand brukarundersökningarna inom olika verksamhetsområden (jämför indikatorerna nedan) som analyseras. Utredaren konstaterade att diskriminering är ett begrepp som kan definieras

på olika sätt. I brukarundersökningarna tillfrågas respondenterna om de upplever att de har blivit utsatta för diskriminering, men det framgår inte vad de lägger i begreppet. Diskriminering, i juridisk mening, utgår från de sju diskrimineringsgrunderna som omfattas av lagens diskrimineringsförbud. Utredaren konstaterade att juridisk diskriminering och den upplevda diskriminering som fångas i brukarundersökningarna troligtvis enbart delvis överlappar varandra.

Sett till staden som helhet visade utredningen att fler anser sig diskriminerade i socioekonomiskt utsatta områden. Lägsta andelarna återfanns på Östermalm och Södermalm, i den sammantagna analysen av 2016 års resultat. De verksamhetsområden där största andelen som upplever sig diskriminerade återfinns är, enligt studien, socialpsykiatri och omsorg för personer med funktionsnedsättning, vilket överensstämmer med resultaten för Östermalm. Den mest förekommande diskrimineringsgrunden som åberopas av brukarna inom dessa verksamheter är just funktionsnedsättning. De anser troligtvis därmed att de inte får det stöd de borde få.

Årets brukarundersökningar inom förskola och dagverksamhet för äldre visar återigen på mycket goda resultat för Östermalms del, även om årsmålen dvs. att 100 procent inte ska uppleva sig diskriminerade, inte nås fullt ut. Även resultaten från brukarundersökningarna inom funktionshinderomsorgen och socialpsykiatri är något bättre för Östermalm än genomsnittet för staden.

När det gäller barns inflytande svarar 94 procent av vårdnadshavarna positivt på frågan *Jag upplever att barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning*. Det goda resultatet tyder på att det pågår ett aktivt arbete med främjande, förebyggande och åtgärdande insatser inom likabehandling på förskolorna. Förskolorna upprättar årligen en plan mot kränkande behandling och diskriminering. Enheternas planer mot kränkande behandling och diskriminering anmäls till nämnden i mars, i samband med enheternas verksamhetsberättelser. Samtidigt redovisas eventuella utredningar gällande kränkande behandling och vilka åtgärder som vidtagits.

Arbetsätt och goda exempel

- Gärdets förskolor arbetar för att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling genom att arbeta systematiskt med olika kartläggningsmetoder: pedagogisk dokumentation, trygghetsvandringar med barnen samt kartläggning och kritisk granskning av miljö och material.
- Stöd- och serviceenheten har genomgått stadens hbtq-utbildning och diplomerats under året.
- Även Enheten för biståndsbedömning, inom äldreomsorgen, har under året tagit del av en utbildning om hbtq-frågor.

Ungas organisering

Nämnden har tilldelats medel för att stärka ungas organisering samt för fler mötesplatser för unga med särskilt fokus på unga kvinnor och hbtq-personer. Ungdomsmottagningen är hbtq-diplomerad och visar genom både bemötande och inredning av verksamhetslokalerna att de vänder sig till alla ungdomar oavsett könsidentitet, sexuell läggning eller fysiska förutsättningar. Även fritidsledarna på Humlanhuset har ett normkritiskt förhållningssätt och verksamheten har under året infört kvällar som endast är öppna för ungdomar som definierar sig som tjejer samt icke binära.

För att få fler ungdomar att vilja engagera sig i ungdomsrådet har rådet bedrivit ett aktivt arbete på sociala medier samt arrangerat öppna möten dit alla ungdomar välkomnats. Genom deltagande på Östermalms Trygghets- och säkerhetskonferens, vid trygghetsvandringar och samverkan med andra förvaltningar inom staden har ungdomsrådet bidragit till att lyfta ungdomars perspektiv på många olika sätt under året som gått. Ungdomsrådet framhåller sitt deltagande i upprustningen av Humlanhusets utemiljö som ett gott exempel på hur de kan involveras och bidra till att lyfta ungdomars perspektiv.

Sverigefinska minoritetsfrågor

Arbete för att stärka och främja bevarandet av det nationella minoritetsspråket finska bedrivs gemensamt för stadsdelsnämnderna i innerstaden. Insatser som genomförts är att barn i förskolan har erbjudits en kulturupplevelse med anknytning till Finland och finska barnböcker har inhandlats till förskolan. Finsktalande seniorer har erbjudits riktade aktiviteter på träffpunkter för äldre med möjlighet till samvaro och bland annat boksamtal på finska. Annonser med information om minoritetslagstiftningen och aktiviteter har införts i lokaltidningar vid två tillfällen under året och informationsmaterial har funnits tillgängligt i förvaltningens reception.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel brukare i dagverksamhet för äldre som inte upplever diskriminering	98 %			98 %	100 %	Öka	2017
Analys Av årets brukarundersökning framgår att 98 procent av besökarna på dagverksamheterna upplever att de inte har diskriminerats i kontakt med verksamheten under de senaste 12 månaderna. Två procent har avböjt att svara på frågan och ingen har svarat att de blivit diskriminerade. Resultatet är detsamma som föregående år. 65 procent av de som svarat på 2017 års brukarundersökning var kvinnor, och resterande 35 procent var män. Fördelningen är densamma de senaste åren. Sett till staden totalt uppgår 95 procent av besökarna i 2017 års brukarundersökning att de inte upplevt att de har diskriminerats när de varit i kontakt med dagverksamheten och fyra procent av de svarande har inte svarat på frågan. En procent har uppgett att de känt dig diskriminerade. Sammanfattningsvis uttrycker ingen brukare att de upplevt diskriminering, men eftersom två procent av de svarande avböjt att svara på frågan blir bedömningen att nämnden inte når målet fullt ut.							
  Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	83 %			86 %	90 %	Öka	2017
Analys Mäts i brukarundersökning. 86 procent män, 80 procent kvinnor. Stadens snitt är 82 procent. Svarsfrekvensen var 51 procent. Siffrorna följer inte trenden där kvinnor generellt är nöjdare i stadens brukarenkät.							
  Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	90 %			93 %	93 %	Öka	2017
Analys Mäts i brukarundersökning. Utfallet är samma för både kvinnor och män, 90 procent. Stadens snitt är 89 procent. Svarsfrekvensen var 44 procent.							
  Andel brukare som inte upplever diskriminering inom förskolan och familjedaghem	98 %			98 %	100 %	Öka	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys							
<p>I årets förskoleundersökning svarar 98 procent av vårdnadshavarna nej på frågan om de upplever att deras barn har diskriminerats. Medan en procent svarar ja. På frågan "Upplever du att du som vårdnadshavare blivit diskriminerad i kontakt med förskolans verksamhet?" svarar 99 procent av vårdnadshavarna nej. En procent svarar "vill ej uppge" på båda frågorna. När det gäller upplevelsen att barn har diskriminerats finns enbart en marginell skillnad (en procent) mellan flick- och pojkföräldrar. När det gäller den andra frågan, om vårdnadshavare diskriminerats, finns ingen skillnad mellan flick- och pojkföräldrar.</p> <p>Antalet svarande är totalt 1462 vårdnadshavare, en procent motsvarar således cirka 15 personer. Utfallet på 98/99 procent som inte upplever diskriminering kan anses vara högt men målet är 100 procent. På förskolorna pågår ett aktivt likabehandlingsarbete som redovisas i plan mot kränkande behandling, som varje förskola reviderar årligen utifrån en aktuell kartläggning.</p>							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Nämnden ska etablera rutiner för att följa upp hbtq-personers upplevelser av verksamheternas utformning och bemötande i enlighet med hbtq-programmet i Stockholms stad	2017-01-01	2017-12-31	
Analys			
Kommunstyrelsen har under året utarbetat ett förslag till <i>Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck 2018-2022</i> , och skickade det till nämnden för yttrande senast i september. Programmet fastställdes av kommunfullmäktige först den 15 december 2017.			
  Stadsdelsnämnderna ska utbilda och säkerställa kompetens om rasism och diskriminering hos chefer och personal som möter invånare. Kommunstyrelsen ska bistå i detta arbete med utgångspunkt i ECCARS tiopunktsprogram	2017-01-01	2017-12-31	
Analys			
Arbetet med att öka kunskapen om diskriminering kommer att fortsätta under 2018.			

Nämndmål:

Verksamheterna är fria från diskriminering.

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Verksamheterna utvecklar ett jämställt, normkritiskt och antirasistiskt arbetssätt. Inga klagomål och synpunkter gällande diskriminering.

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt, med hänvisning till redovisad verksamhet och aktiviteter. Verksamheterna har under året vidareutvecklat arbetet med jämställdhet, normkritik och antirasism.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Anordna en finsk anhörigdag i samarbete med innerstadsdelarna	2017-01-01	2017-12-31	
Analys			
Den 5 oktober arrangerades en finsk anhörigdag i samarbete med innerstadsdelarna.			

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Anordna föreläsning i normkritik och jämställdhet för ungdomar på Humlanhuset	2017-01-01	2017-12-31	
	Analys Medarbetare har utbildats kring normkritik och jämställdhet för att de på bättre sätt ska kunna förmedla det till ungdomarna i det ordinarie dagliga arbetet. Ingen regelrätt föreläsning har genomförts.			
	Synpunkter och klagomål gällande diskriminering ska sammanställas och redovisas särskilt i den uppföljning som sker till nämnden i samband med tertialrapporter och verksamhetsberättelse.	2017-12-31	2017-12-31	
	Analys Se avsnitt om synpunkts- och klagomålshantering, i slutet av denna rapport.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

 Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt. I bedömningen läggs särskild vikt vid att arbetet med att stärka barnets inflytande och rättigheter har vidareutvecklats inom alla berörda verksamhetsområden under året.

Barn och ungas rättigheter och inflytande

Förskolorna integrerar barnperspektivet i planering och genomförande av verksamheten. En del förskolor arbetar med barnråd för att skapa utökade möjligheter för barns delaktighet och inflytande. På flera förskolor har chefer och medarbetare genomgått utbildning i barnkonventionen.

I socialtjänstens bedömningar och beslutsunderlag dokumenteras om barnet/ungdomen haft möjlighet att komma till tals och uttrycka sina åsikter. I de fall samtal inte hållits med barnet finns en motivering till det. Familjeenheten inledde under året ett samarbetsprojekt med barnrättsorganisationen Maskrosbarn. Ungdomar från Maskrosbarn har tillsammans med socialekreterare och familjebehandlare tagit fram en "toolbox" med verktyg för att öka ungdomarnas delaktighet.

Det pågår projekt i staden kring IT-stöd i barnutredningar inom LSS, där representanter från stöd och serviceenheten ingår. Målsättningen är att barnet ska bli medbestämmande och delaktig i utredningsförfarandet.

Barnrättsperspektiv och utvecklade barnkonsekvensanalyser

Vuxenenheten och familjeenheten har ett mycket nära samarbete i ärenden där det finns barn och utvecklar barnkonsekvensanalyserna i utredningsarbetet. Under året har ett utvecklingsarbete genomförts för att implementera barnrättsperspektivet vid handläggning av ekonomiskt bistånd. Enheten har en barnperspektivgrupp och nyanställda har fått en introduktion i riktlinjer, stödmaterial, barnkonsekvensanalys och FN:s barnkonvention.

Förvaltningen har deltagit i stadsbyggnadskontorets strategiska arbetsprojekt kallat *Staden i ögonhöjd*. Gruppens framtagna dokument, med samma namn, är ett processtöd för att ta fram barnkonsekvensanalyser och i hur barnperspektivet och barns perspektiv kan integreras i stadsplaneringen. Nämnden har arbetat för ett tydligt barnperspektiv i planeringen under året, bland annat genom att efterfråga barnkonsekvensanalyser samt genom att arbeta för rymliga och ändamålsenliga förskolegårdar. Ur barnperspektiv är det viktigt att tillgången till park-, lek- och idrottsmiljöer är god.

Barndialoger

Hållplatsen är en ambulerande mötesplats för dialog, lärande och handlingskraft för hållbar utveckling. Den riktar sig i första hand till barn och är ett sätt att förverkliga FN:s barnkonvention. Totalt har cirka 600 barn besökt Hållplatsen under året. De har på olika sätt fått uttrycka sig och berätta om sin närmiljö, sin skola/förskola m.m. Förvaltningen har även genomfört ett flertal parkdialoger med barn och unga under året. Exempelvis i samband med upprustningen av Dianaparken, kommande lekplats i kvarteret Krubban samt i kommande etapp Loudden i Norra Djurgårdsstaden. De har då på olika sätt fått berätta och tycka till om platserna och vad som är viktigt i den fortsatta utvecklingen av dem. Ett samråd kring det framtagna programmet för upprustningen av lekplatsen i Olaus Petri park genomfördes i maj. På samrådet deltog bland annat barn från den närliggande förskola Oceanen som ofta nyttjar lekplatsen. (Se även mål 4.7.)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barnkonsekvensanalyser och barnchecklistor i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (4.4)	2017-01-01	2017-12-31	
  Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barns delaktighet och inflytande i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (4.4)	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Kommunstyrelsen har under året utarbetat förslag till <i>Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022</i> , som remitterades nämnden och fastställdes av fullmäktige först den 15 december 2017.			

Nämndmål:

Barnperspektivet uppmärksammas och barnets rättigheter respekteras

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Barn och ungas intressen och behov tas till vara och deras inflytande stärks. Ökad samverkan mellan förskola, skola och socialtjänst bidrar till att barn och unga får sina behov tillgodosedda

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt med hänvisning till redovisad verksamhet och aktiviteter.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Genomföra en dialog kring utveckling av lekmiljö i Dianaparken	2017-01-01	2017-12-31	
 Genomföra en dialog kring utveckling av lekmiljö i Olaus Petri parken	2017-01-01	2017-12-31	
 Genomföra förnyelse av utemiljön kring Humlanhuset	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Förnyelsen försenad på grund av personalomsättning hos upphandlad entreprenör. Byggnation kommer att fortsätta under 2018.			
 Skapa intern rutin för hantering av ungdomsrådets, och övriga barn och ungdomars, inlämnade synpunkter och idéer	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Ungdomsrådets protokoll redovisas som anmälningsärenden till nämnden. Ungdomsrådet har även bjudits in till nämnden för att presentera sin verksamhet och ge förslag på hur de önskar att ungdomsrådets delaktighet och inflytande ska gå till i olika ärenden som nämnden vill ha synpunkter på. Ungdomsrådet har därutöver gått igenom debattartiklar som skrivits av högstadiel elever som fått demokratielektioner av förvaltningen samt valt ut och bearbetat ett tiotal förslag som de anser relevanta för stadsdelsnämnden att gå vidare med. Förslagen dokumenteras i ungdomsrådets protokoll i början på 2018.			
 Skapa möjligheter för ungdomar att vara med och utforma verksamhetsinnehållet på Humlanhuset	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

 Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt. Bedömningen grundas på att årsmålen för samtliga indikatorer uppnås och att alla planerade aktiviteter har genomförts.

Under året har arbetet med att uppmärksamma våld i nära relationer fortlöpt. Arbetet utgår från stadens *Program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck* och riktlinjer samt förvaltningens lokala rutiner. En satsning på kompetensutveckling har pågått där förvaltningens medarbetare, främst inom förskola, socialtjänst och äldreomsorg, genomfört en webbaserad utbildning om våld. Syftet har varit att höja kunskapsnivån, för att därigenom våga se, våga fråga och våga agera. Att fler medarbetare genomgått webbutbildningen är troligtvis en av orsakerna till att antalet våldsutsatta personer som kommer till socialtjänstens kännedom har ökat. Arbetet med att marknadsföra vilket stöd som finns och vart man kan vända sig fortgår under 2018.

Förvaltningen medverkar i såväl styrgrupp som arbetsgrupp i stadens arbete med att starta ett relationsvåldscentrum, placerat på Södermalm. Verksamheten kommer att bedrivas i samverkan mellan förvaltningarna på Kungsholmen, Norrmalm., Södermalm och Östermalm.

Arbetsätt och goda exempel

En lokal resursgrupp samordnar och utvecklar arbetet. Vuxenenheten har relationsvåldshandläggare med spetskompetens inom området. En socialsekreterare har under året kompetensutvecklats för att arbeta särskilt med att motivera våldsutövare att ta emot stöd för att förändra sitt beteende och upphöra med våldet.

- Norra Djurgårdsstadens förskolor har under året haft tema "Barn som far illa, signaler – hur agerar vi?" Engelbrekts förskolor har gått igenom handlingsplanen "Vid

misstanke om barn som far illa” med samtliga medarbetare. I Hedvig Eleonora förskolor har ledningen utbildat ansvariga förskollärare och enhetens krisgrupp om våld i nära relationer och hur de ska arbeta med barn som upplever detta.

- Fältassistenter har gått utbildning i stadens program "Respekt Och Självrespekt", (ROS).
- Ungdomsmottagningens medarbetare frågar besökarna specifikt om fysiskt, psykiskt, sexuellt och digitalt våld, sex mot ersättning och sex mot sin vilja. Om det framkommer att besökarna utsatts för våld av något slag ges stödjande samtal och hjälp.
- För att bättre fånga upp äldre som utsatts för våld i nära relationer har en biståndshandläggare inom äldreomsorgen under året fått ett utökat ansvar att ta fram arbetsmetoder. Detta för att enheten aktivt ska kunna arbeta med att stötta de äldre som är utsatta samt för att medverka som medhandläggare i dessa ärenden.
- I september åkte förvaltningens lokala resursgrupp på studieresa till Gotland i syfte att öka kunskapen om att arbeta förebyggande och förmå våldsutsatta och våldsutövare att vända sig till förvaltningen för stöd och hjälp.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel medarbetare som gått utbildning om att upptäcka barn som upplever våld i nära relation samt hedersrelaterat våld, som anser sig ha fått redskap för att upptäcka och samtala med barn om sin situation	35,4	83	24		35 %	Tas fram av nämnden	2017
Analys Inkluderar medarbetare inom både förskola och socialtjänst.							
  Andel medarbetare som har genomgått utbildning om att upptäcka våldsutsatthet och konsekvenser av detta inkl särskilt utsatta grupper	78 %	81	85		35 %	Tas fram av nämnden	2017
Analys Inkluderar medarbetare inom både socialtjänst och äldreomsorgen.							
   Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten	37 st	3 %	97 %	32 st	32 st	tas fram av nämnden	2017
Analys Av trettiosju kända personer som har utsatts för våld i nära relationer är en man och resten kvinnor.							

Nämndmål:

Ingen ska vara rädd för att utsättas för våld eller hot om våld i nära relationer

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Personer som utsätts för våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck har erbjudits stöd och vid behov skyddat boende. Medarbetare har tillräcklig kunskap för att upptäcka om någon är utsatt och vet vilket stöd som kan erbjudas.

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt, med hänvisning till redovisad verksamhet och aktiviteter.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Kompetenssatsning för förskolornas och parklekarnas ledning och personal kring våld i nära relationer.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys En föreläsning för förskolornas ledningsgrupper kring temat våld i nära relationer har genomförts av förvaltningens specialpedagoger utifrån Brottsoffermyndighetens material "Jag vill veta" som vänder sig till förskolan. Webbkursen "Våld i nära relationer" har genomförts av sammanlagt sju personer, förvaltningens två specialpedagoger och fem personer från förskolornas ledningsgrupper.			
 Säkerställa att medarbetarna har kännedom om lokala rutiner för arbetet mot våld i nära relationer.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Relationsvåldssamordnaren och lokala resursgruppen mot våld i nära relationer informerar om och följer upp att medarbetarna har kännedom om rutinerna. Relationsvåldssamordnaren har även besökt chefsforum och informerat alla förvaltningens chefer under året.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

 Uppfylls delvis

Analys

Målet bedöms vara delvis uppfyllt. Bedömningen baseras på att årsmålen avseende fem av totalt nio indikatorer uppnås delvis och att ett årsmål inte uppnås. Tre årsmål uppnås helt.

Resultatet avseende sex av sammanlagt nio indikatorer har förbättrats i jämförelse med föregående år. Ett resultat är detsamma som föregående år och två visar försämrat resultat. Nöjdheten med bemötandet från medarbetarna har ökat betydligt, liksom andelen som upplever att de har en fungerande bostad. För indikatorn *nöjda brukare - LSS boende* uppnåddes inte årsmålet. Resultatet avser samtliga LSS-boendeplaceringar som förvaltningen har gjort under året hos utförare inom egen regi, privat regi samt genom entreprenad. Avseende LSS-boenden i egen regi redovisas endast resultaten för en av fem LSS-bostäder, då övriga hade för få svarande (se kommentar under indikatorn).

En utmaning för staden är att öka svarsfrekvensen på brukarundersökningen. Det kan finnas

olika orsaker till den låga svarsfrekvensen. Många unga med AST (autismspektrumtillstånd) eller lindrig intellektuell funktionsnedsättning vill inte förknippas med funktionsnedsättning och svarar därför inte på stadens brukarenkät. Andra brukare är beroende av anhöriga eller gode män för att svara, vilket inte alltid sker. Ett identifierat utvecklingsområde är därför att boendeenheterna behöver fånga upp stadens brukarenkäter i tid, så att de inte blir obesvarade av god man eller anhöriga. Den låga svarsfrekvensen gör att det är vanskligt att göra en jämställdhetsanalys, då eventuella skillnader i svar mellan könen inte kan anses vara statistiskt säkerställda.

För ökad delaktighet och dialog med brukarna deltog verksamheten år 2016 i projektet PICT-O-STAT. En undersökning där frågorna ställs på ett pedagogiskt sätt av en kontaktperson. Antalet frågor är färre och kortare vilket underlättar för den enskilde att förstå, jämfört med stadens brukarenkät som består av trettiofem frågor. Verksamheten har därefter gjort en egen brukarenkät som bygger på den förenklade mätmetoden och utgår från målgruppens behov av AKK (Alternativ och kompletterande kommunikation). Syftet är att mäta hur brukarna uppfattar sin boendemiljö utifrån LSS fyra kvalitetsområden: Självbestämmande, bemötande, trygghet och trivsel. Resultaten ska vara ett underlag för enheternas uppföljning av kvaliteten och ligga till grund för det fortsatta förbättringsarbetet och verksamhetsutveckling. Undersökningen kompletterar Stockholms stads brukarenkät och kommer att genomföras årligen.

Resultat egen mätning i egen regi LSS-bostäder hösten 2017 - se nedanstående tabell

Fråga	Ja	Ibland	Nej
1. Får du bestämma saker som är viktiga hemma?	82,8 %	17,2 %	0 %
2. Får du den hjälp du vill ha hemma?	77,8 %	14,8 %	7,4 %
3. Bryr sig personalen om dig?	79,3 %	17,2 %	3,4 %
4. Pratar personalen med dig så att du förstår vad de menar?	65,4 %	26,9 %	7,7 %
5. Känner du dig trygg med personalen?	70,4 %	22,2 %	7,4 %

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning) 	89 %	86 %	92 %	77 %	89 %	89 %	2017
Analys Stor förbättring i jämförelse med föregående års resultat. Andelen nöjda kvinnor är sex procentenheter högre än andelen nöjda män.							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	72 %	65 %	79 %	63 %	77 %	77 %	2017
Analys Förbättring i jämförelse med föregående års resultat. En större andel kvinnor upplever att de kan påverka insatsens utformning, än motsvarande andel för män. Vid utredningar används det stadsgemensamma utredningsinstrumentet DUR, som ger en hög grad av delaktighet. Efter beslut om insats kan brukaren välja utförare från valfrihetssystemet och därmed aktivt påverka insatsen.							
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar. (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	63 %	60 %	67 %	63 %	70 %	tas fram av nämnden	2017
Analys Resultatet bygger på en fråga i stadens brukarundersökning. Frågan lyder: "det är lätt att ta sig fram i staden (gator, torg, affärer, stationer, färdmedel)". Utfallet blev samma som föregående år. Kvinnor är i större utsträckning positiva.							
  Andel personer som upplever att de varit delaktiga i upprättandet av genomförandeplaner	78 %	77 %	80 %	80 %	80 %	79 %	2017
Analys När en brukare fått ett beslut om insats ska en genomförandeplan upprättas tillsammans med respektive utförare. Resultatet är något försämrat, men är nära årsmålet. Marginell skillnad mellan könen.							
  Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	87 %	89 %	85 %	73 %	87 %	tas fram av nämnden	2017
Analys Frågan i brukarundersökningen är: " jag har det stöd/ hjälpmedel jag behöver i min bostad". Stor förbättring i jämförelse med föregående år. Marginell skillnad mellan könen.							
  Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	81 %	86 %	80 %	76 %	91 %	91 %	2017
Analys Förbättrat resultat i jämförelse med föregående år. Svarefrekvensen var 61 procent. Utfallet har varierat kraftigt sedan 2011. Andelen män som uppger att de är trygga är sex procentenheter högre än motsvarande andel kvinnor.							
  Nöjda brukare - Daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	83 %	75 %	80 %	82 %	87 %	87%	2017
Analys Förbättrat resultat i jämförelse med föregående år. 66 av 99 svarade, vilket motsvarar 67 procent. Jämfört med 2016 är brukarna något mer nöjda med flertalet av frågorna. Den största förändringen gäller frågan om brukarna tycker de kan prova nya aktiviteter och arbetsuppgifter. Andelen nöjda kvinnor är större än andelen nöjda män.							
  Nöjda brukare -	100 %			77 %	90 %	90 %	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)							
Analys Stor förbättring. Totalt 14 av 25 svarade. Könsuppdelat resultat har inte levererats. Det har varit stora variationer i resultatet sedan 2010. En påtaglig positiv utveckling gäller frågan om brukarna upplever att det går bra att säga till om något är fel. Här är andelen som instämmer 21 procent högre än 2016.							
  Nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	69 %	64 %	69 %	80 %	87 %	87 %	2017
Analys Försämring av resultatet i jämförelse med föregående år. Totalt svarade 38 av 58 personer, vilket motsvarar 56 procent. Andelen nöjda män är något mindre än andelen nöjda kvinnor. Svaret på indikatorn mäter helhetsintrycket av LSS-boendet. Den fråga i den stadsgemensamma brukarundersökningen som avses är "Jag är nöjd med mitt boende". Svarsalternativen 4 och 5 räknas som nöjd, på den 5-gradiga skalan. Den största positiva förändringen är huruvida brukaren får ta emot gäster i bostaden där 11 procent fler är nöjda jämfört med 2016. Den mest påtagliga försämringen gäller frågan om personalen frågar hur brukaren vill ha sitt stöd. Här är andelen instämmande 14 procent lägre jämfört med föregående år. Den största skillnaden jämfört med genomsnittet i staden gäller frågan om sjuksköterskan i boendet berättar om hälsan på ett förståeligt sätt. Andelen brukare som instämmer är 25 procent lägre jämfört med staden. (LSS-hälsan, organiserad under socialnämnden är ansvarig för den kommunala hälso- och sjukvården inom LSS-bostäderna). Minst fem svar krävs för att en utförarverksamhet ska få tillgång till ett eget resultat. I egen regi var det enbart Tyresta gruppboende som hade ett resultat. 92 procent av brukarna var nöjda med boendet. Individuella uppföljningar genomförs med varje enskild brukare. Då har brukaren möjlighet att ta upp vad hen inte är nöjd med, för att möjliggöra åtgärder från utföraren.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Socialnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn av dagliga verksamhetens arbete mot arbetsmarknaden för deltagarna. Där ingår resursfördelningen samt samverkan mellan arbetsrehabiliterande insatser.	2017-01-01	2017-12-31	
  Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda i vilken form hälso- och sjukvården inom LSS ska bedrivas i staden efter att projektiden går ut	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är tillgängliga

 Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Alla har möjlighet att ta del av nämndens verksamheter och den offentliga miljön oavsett fysiska och sociala förutsättningar.

Analys

Arbetet med att skapa möjligheter för alla, oavsett fysiska eller sociala förutsättningar, att ta del av nämndens verksamheter och den offentliga miljön har fortgått under året. Med hänvisning till att endast tre av sex planerade aktiviteter kunde slutföras under året bedöms nämndmålet endast vara delvis uppfyllt. Förvaltningen har arbetat systematiskt och utifrån budget med att genomföra tillgänglighetsåtgärder. Skälen till att samtliga aktiviteter inte

kunnat slutföras beror främst på externa faktorer bortom förvaltningens kontroll.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Ett utegym som är tillgängligt för alla	2017-01-01	2017-12-31	
Analys I samband med upprustningen av Humlanhusets utemiljö i Humlegården kommer ett nytt utegym anläggas. Utegyppet kommer att vara tillgänglighetsanpassat och ha fokus på allsidig träning. Anläggningen har blivit försenad pga av resursbrist hos entreprenören och kommer istället att genomföras under 2018.			
 Genomföra tillgänglighetshöjande åtgärder i Ellen Keys park	2017-01-01	2017-12-31	
Analys I samband med upprustningen av Ellen Keys park som invigdes i augusti, har gångvägarna fått jämnare underlag, trapporna fått nya räcken, grindar har kontrastmarkerats, och en stenkant har lagts runt samtliga rabatter för att ge en ökad orienterbarhet för personer med nedsatt synförmåga.			
 Genomföra tillgänglighetshöjande åtgärder på gångvägen mellan Studentbacken och Livryttarstigen	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Upprustningen har skjutits upp på grund av att Elevio har utfört grävningsarbeten på platsen. Upprustning av gångvägen kommer istället att genomföras under 2018.			
 Inventering och dokumentation av tillgänglighet och utrymningsmöjligheter i samtliga lokaler där nämnden bedriver verksamhet	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Arbetet påbörjades under 2017 och kommer att fullföljas 2018.			
 Platser för odlingslådor ska tillgänglighetsanpassas	2017-01-01	2017-12-31	
Analys En ny plats för stadsodling har byggts i Tessinparkens norra del, där odlingslådorna kan nå lättare med rullstol direkt från Blanchegatan på gångvägar med beläggning av stenmjöl som ger ett jämnare underlag.			
 Tillgänglighetsvandring i Norra Djurgårdsstaden	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Tillgänglighetsvandringen genomfördes i maj, i samverkan med nämndens råd för funktionshinderfrågor, tjänstemän från förvaltningen samt nämndpolitiker.			

Nämndmål:

Verksamheterna präglas av öppenhet, delaktighet och ett gott bemötande

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Öppenhet, tillgänglighet och ett gott bemötande präglar verksamheten. Brukare upplever att de är delaktiga i insatsens utformning och utförande. Rätten till självbestämmande är grundläggande. Insatser utformas med respekt för den enskildes önskemål och val. Synpunkter och klagomål återkopplas, analyseras och åtgärdas vid behov.

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt, med hänvisning till nedan redovisade resultat och aktiviteter.

Förskola parklek

Hela 95 procent av vårdnadshavarna svarar positivt på frågan: *Jag upplever att personalen på förskolan bemöter mig på ett respektfullt sätt*, en ökning med en procent mot föregående år.

Det finns ingen skillnad mellan hur flick- och pojkföräldrarna upplever bemötandet. Förskolorna har erbjudit vårdnadshavarna olika forum för samverkan, till exempel förskoleråd, föräldramöte, vernissage och drop-in fika. Vårdnadshavare erbjuds även avslutnings-/utvecklingssamtal inför skolstart.

Socialtjänst

89 procent upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning), vilket är en markant förbättring jämfört med föregående år. Boendena har anhörigträffar, bjuder in anhöriga till aktiviteter i verksamheten och samverkar med anhörigkonsulenten. Stöd och serviceenheten har skapat en tjänst som metodutvecklare som systematiserar och stöttar i metoder, såsom utvecklad information till brukaren i samband med beslut samt dennes rättighet att vara delaktig i utformandet av insatsen.

En brukarstyrd brukarrevision har genomförts inom vuxenenheten, för att ge målgruppen missbrukare större inflytande över verksamhetens utveckling. Resultatet visade bland annat på önskemål om möjlighet till större delaktighet och information om vilka insatser som kan ansökas. Utifrån resultatet har informationsmaterial tagits fram.

Äldreomsorg

I Socialstyrelsens brukarundersökning framkom att 79 procent av omsorgstagarna på Östermalm som bor i ordinärt boende kände till att de kunde välja hemtjänstutförare, genomsnittet för staden var 73 procent. Biståndshandläggarna informerar skriftligt och muntligt om stadens valfrihet vid hembesök och i samband med vårdplaneringar. Äldreomsorgen har under året arbetat aktivt med bemötande och delaktighet, att arbetet har gett önskade resultat syns i brukarundersökningen. (Jfr mål 1.7)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Kompetensutveckling för medarbetarna gällande psykisk ohälsa ska genomföras	2017-01-01	2017-12-31	
 Kompetensutveckling i bemötande gällande personer med funktionsnedsättning ska genomföras	2017-01-01	2017-12-31	
Analys			
Under maj och juni var samtliga medarbetare och chefer inbjudna att delta i kompetensutvecklingsinsats i form av teaterföreställningen "Churchill var inte heller klok" som handlade om bemötande av personer med funktionsnedsättning.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

 Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt. I frånvaro av utfall och årsmål för nedanstående indikatorer baseras bedömningen i huvudsak på nämndens arbete med det lokala utvecklingsprogrammet samt underliggande nämndmål med tillhörande indikatorer och aktiviteter.

Under år 2017 har nämnden sammanträtt vid 11 tillfällen, sammanträdena var öppna för allmänheten, utom i de delar där sekretesskyddade ärenden avhandlats. Sammanträdena var

besökta av allmänheten i varierande grad. Nämndens ungdomsråd, funktionshinderråd och pensionärsråd har haft möjlighet att lämna synpunkter i ärenden som rör deras målgrupper. Invånare har under året haft möjligheter att påverka parkinvesteringar och stadsmiljöfrågor. Medborgardialog och inhämtning av synpunkter och förslag har bland annat skett genom parkvandringar, parksamråd på plats inför parkupprustningar, enkäter på webben och på plats i parker, trygghetsvandringar med olika målgrupper samt genom medborgarförslag.

Lokalt utvecklingsprogram

Det lokala utvecklingsprogrammet för Östermalms stadsdelsnämnd utgår ifrån fyra prioriterade områden för att bidra till ett Stockholm för alla: *Psykisk hälsa, Barn och ungdomars inflytande, Jämställdhet, trygghet och tillgänglighet för alla på offentliga platser* samt *Alkohol- och narkotikaanvändning bland ungdomar*. Det lokala utvecklingsprogrammets mål, aktiviteter och indikatorer är integrerade i nämndens verksamhetsplan och följs upp under varje respektive verksamhetsområde. Framförallt kopplas det lokala utvecklingsprogrammet till KF-mål 1.1, 1.2, 1.3, 4.6 och 4.7. Exempel som kopplar till varje fokusområde anges nedan.

Fokusområde: Psykisk hälsa

Nämnden har utbildat personal inom förskola och skola samt erbjudit föräldrar stöd i sitt föräldraskap genom olika föräldrastödprogram som en del i arbetet att skapa goda förutsättningar för ett likvärdigt och respektfullt bemötande av barn. Ungdomsmottagningen har utvecklat ett mer mobilt och uppsökande arbetssätt genom att träffa elever ute på skolorna.

Fokusområde: Alkohol- och narkotikaanvändning bland ungdomar

Föreläsningar för föräldravandrare och föräldramöten i skolor om ungdomar, alkohol och narkotika. 143 tillsynsbesök av folköl och tobak har genomförts under året, varav 4 tillsammans med polisen.

Fokusområde: Jämställdhet, trygghet och tillgänglighet för alla på offentliga platser

Samverkan med polisen har fortsatt under året och trygghets- och tillgänglighetsvandringar har genomförts. Arbetet att ta fram en ny parkplan för Östermalm som anger strategier för hur parkerna i stadsdelsområdet ska utvecklas fortsätter.

Fokusområde: Barn och ungdomars inflytande

Genom Hållplatsen har barn och unga involverats i planering och upprustning av parker och lekplatser. Demokratielektioner i högstadielklasser har fortsatt att hållas som en del i arbetet att öka ungdomars kunskaper om lokal demokrati och om hur det går att påverka sitt närområde.

I arbetet med det lokala utvecklingsprogrammet har nämnden på flera olika sätt samverkat med skolorna i stadsdelsområdet. Därtill har samverkan skett med polisen, föräldravandrare och andra förvaltningar inom staden. Nämnden tilldelades 1,3 mnkr i demokrati- och utvecklingsmedel för 2017. Av dessa har nämnden under året bokfört kostnader om 1,1 mnkr, vilka framförallt har använts till lönekostnader som avser arbete med ungdomsrådet, demokratiundervisning i högstadielklasser och utveckling av nämndens dialogprocesser m.m.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Arsmål	KF:s årsmål	Period
-----------	------------------	-----------------------	----------------------------	--------------------------	--------	-------------	--------

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel stockholmare som har förtroende för stadsdelsförvaltningen i det område där de bor	38 %	39 %	36 %			Fastställs 2017	2017
Analys Indikatorm mäts genom stadens medborgarundersökning. Eftersom detta är en ny indikator och resultaten presenterades först i november har inget mål kunnat sättas för året, årets resultat bör istället betraktas som en baslinjemätning. Resultatet för Östermalm är detsamma som snittet för staden. Resultatet är sammanvägt och baseras på svaren på följande påståenden: "jag har förtroende för äldreomsorgen i det område där jag bor", "jag har förtroende för (kommunala) förskolan i det område där jag bor", "jag har förtroende för fritid- & kulturverksamheten i det område där jag bor" samt "jag har förtroende för socialtjänsten i det område där jag bor".							
  Andel stockholmare som vet hur de kan påverka beslut som rör deras närmiljö	16 %	16 %	15 %			Fastställs 2017	2017
Analys Indikatorm mäts genom stadens medborgarundersökning. Eftersom detta är en ny indikator och resultaten presenterades först i november har inget mål kunnat sättas för året. Årets resultat bör istället betraktas som en baslinjemätning. Resultatet är sammanvägt och baseras på svaren på följande påståenden: "Jag vet hur jag kan påverka beslut som rör parker, lekplatser och parklekar i det område där jag bor", "Jag vet hur jag kan påverka beslut som rör gatorna i det område där jag bor. Cykelbanor, gator och trafiksäkerheten" samt "Jag vet hur jag kan påverka beslut som rör torgen i det område där jag bor". Resultatet för Östermalm som helhet är fem procentenheter lägre än det totala snittet för staden. Under 2018 kommer olika aktiviteter genomföras för att öka medvetenheten om hur man kan påverka beslut som rör parker inom stadsdelsområdet, bland annat en medborgardialog i samband med att en ny parkplan tas fram. Därutöver kommer nämnden att marknadsföra möjligheten att lämna medborgarförslag.							
  Andel stockholmare som är aktiva inom civilsamhällets organisationer	30 %	31 %	29 %			Fastställs 2017	2017
Analys Indikatorm mäts genom stadens medborgarundersökning. Eftersom detta är en ny indikator och resultaten presenterades först i november har inget mål kunnat sättas för året. Resultat baseras på respondenternas svar på påståendet: "Jag har under de senaste 12 månaderna deltagit i aktiviteter eller gått på möten i någon grupp, organisation, förening eller något samfund". Resultatet för Östermalm är en procentenhet högre än snittet för staden.							

Nämndmål:

Invånarna är delaktiga och har inflytande

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Invånarna känner sig delaktiga och har möjlighet att påverka.

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt med hänsyn till utfallet på nedanstående indikatorer och aktiviteter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
-----------	------------------	-----------------------	----------------------------	--------------------------	--------	-------------	--------

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal brukaravtal för delar av parkmark	7 st				8 st		2017
Analys I början på året fanns det sammanlagt sju brukaravtal för delar av parkmark inom stadsdelsområdet. Under perioden har brukaravtalet för del av parkmark på Carlssons skolas skolgård övergått till arrende, i samband med att skolgården rustas upp. Därefter har det tillkommit ett brukaravtal under hösten. Under 2018 kommer förvaltningen att genomföra en informationsinsats i syfte att öka antalet brukaravtal.							
 Antal genomförda "Hällplatser"	10 st				6 st		2017
Analys Hällplatsen har under året genomfört tio aktiviteter med teman som klimatsmart mat, kemikaliesmart förskola, kommande skolprogram och hållbar stadsplanering. Totalt har cirka 600 barn besökt Hällplatsen under året, de har på olika sätt fått uttrycka sig och berätta om sin närmiljö, sin skola/förskola med mera.							
 Antal platser för stadsodling	7 st				7 st		2017
 Antal skolklasser i stadsdelsområdet som erhållit lektion i ämnet demokrati	9 st				9 st		2017
Analys Under året har nio skolklasser fått lektioner i demokrati. Klasserna har först haft en lektion med fokus på hur Stockholm styrs och hur det går att påverka, därefter har en uppföljning genomförts där eleverna fått presentera sina idéer om Östermalm för nämndens kontaktpolitiker.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förstärka stadsdelsnämndens råd för funktionshindrades roll genom att de tidigt involveras i planprocesser för att kunna påverka beslut	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Under året har arbetssättet förändrats så att planremisser som inkommer till förvaltningen skickas funktionshinderrådets ledamöter för möjlighet att lämna synpunkter utifrån den målgrupp de representerar. Representanter från parkmiljöavdelningen har även deltagit vid rådets sammanträden vid ett antal tillfällen under året.			
 Genomföra målgruppsanalyser efter genomförda dialoger	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Under året har förvaltningen arbetat mycket med att målgruppsanpassa de medborgardialoger som hållits. Analyserna från föregående år har lett till att förvaltningen under 2017 i större utsträckning än tidigare säkerställt deltagande från prioriterade målgrupper. Majoriteten av dialogerna under året har hållits inför upprustning eller planering av parker och lekplatser i stadsdelsområdet. Förvaltningen har därför särskilt fokuserat på att bjuda in och involvera barn i dialogerna genom särskilda aktiviteter tillsammans med förskolegrupper, skolklasser, föräldrar och pedagoger.			
 Skapa intern rutin för hantering av ungdomsrådets samt barn och ungdomars inlämnade synpunkter och idéer	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Ungdomsrådets protokoll redovisas som anmälningsärenden till nämnden. Ungdomsrådet har även bjudits in till nämnden för att presentera sin verksamhet och ge förslag på hur de önskar att ungdomsrådets delaktighet och inflytande ska gå till i olika ärenden som nämnden vill ha synpunkter på. Ungdomsrådet har därutöver gått igenom debattartiklar som skrivits av högstadiel elever som fått demokratilektioner av förvaltningen samt valt ut och bearbetat ett tiotal förslag som de anser relevanta för stadsdelsnämnden att gå vidare med. Förslagen dokumenteras i ungdomsrådets protokoll i början på 2018.			
 Skapa möjligheter för ungdomar att vara med och utforma verksamhetsinnehållet på Humlanhuset	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Humlanhusets besökare har varit med och påverkat verksamhetens innehåll genom dialog med fritidsledarna.			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Skolorna i stadsdelen erbjuds material för att fortsätta arbetet med demokratiundervisning	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Alla skolklasser har efter demokratielektionerna fått information och material om hur Stockholm styrs samt hur det går att påverka staden och sin närmiljö.			
 Ta fram en checklista som ska användas inför genomförandet av dialoger	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Se nedan.			
 Utveckla förvaltningens dialogprocesser	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Förvaltningens dialogprocesser har utvecklats bland annat med stöd av "Vägledning medborgardialog och delaktighet" som tagits fram av stadsledningskontoret, som bl.a. innehåller checklistor och råd att använda inför, under och efter genomförd medborgardialog. Förvaltningen har även arbetat särskilt med att målgruppsanpassa flertalet dialoger utifrån dialogernas syfte. Därtill har dialogprocesserna vidareutvecklats genom att nämndens ungdomsråd samt funktionshinderråd har involverats på olika sätt.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

 Uppfylls helt

Analys

Bedömningen av måluppfyllelsen baseras på utfall för indikatorer och nämndmål med underliggande aktiviteter.

Vid inköp av varor och tjänster avropar verksamheten i första hand från avtal som upphandlats. För detta tillämpas elektroniska inköp med anslutna leverantörer. Nämnden har fortsatt en hög andel e-handel, och når årsmålet.

För att uppnå rätt kvalitet till rätt pris gör nämnden upphandlingar och inköp enligt stadens program för upphandling och inköp. Nämnden söker, i den mån upphandlingslagstiftningen tillåter, bidra till att sådana krav i upphandlingarna ställs att kommunfullmäktiges mål uppfylls. Genom förvaltningens verksamhets- och avtalsuppföljningar säkerställs att leverantörer bland annat bidrar till god kvalitet och goda anställningsvillkor samt till att motverka diskriminering och minska miljöpåverkan.

Under året har nämnden gett förvaltningen i uppdrag att genomföra ett antal upphandlingar. Inom äldreomsorgen har tre upphandlingar genomförts under hösten: kvalitetshöjande åtgärder på Kampementets vård- och omsorgsboende, tillagning och leverans av matlådor inom hemtjänsten och hemtjänst nattetid samt larmutryckning dygnet runt. Tilldelningsbesluten gällande samtliga upphandlingar presenteras under början av 2018.

Nämnden har vidare beslutat att förlänga entreprenadkontrakt för parkskötsel, barmarksrenhållning och vinterväghållning på parkmark med Svevia AB. En utredning kring möjligheten att ha egen regi för parkskötseln har genomförts under året. Nämnden godkände förvaltningens utredning under hösten och gav förvaltningen i uppdrag att vidare utreda

egenregi av en del av parkskötseln, som omfattar landskapsvård samt mindre, löpande, underhålls- och skötselåtgärder, och återkomma till nämnden med ett beslutsunderlag.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel elektroniska inköp	65 %			76 %	65 %	Tas fram av nämnden	VB 2017
Analys							
Under våren var andelen elektroniska inköp över 70 procent. Under andra halvan av året anslöts bemanningstjänster inom pedagogiska verksamheter till e-handel, där enheterna haft problem att göra elektronisk beställning. Andel fakturor som gått genom e-handel är högre 75,5 procent. Det förekommer också att förvaltningen gjort e-handelsbeställning men att företaget fakturerar som ej e-handlad faktura. Tjänstebeställningar är mer tekniskt komplicerade för enheterna att genomföra i e-handel vilket påverkar resultatet. Till tjänstebeställningar räknas även möbelinköp.							
  Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	100 %				100 %	80%	2017

Nämndmål:

Nämndens upphandlingar och inköp utvecklar staden i hållbar riktning

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Ingångna avtal innehåller krav på hållbar utveckling. Inköp i verksamheterna sker inom ramavtal och e-handel tillämpas där så har avtalats med leverantör.

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt. Större delen av de inköp som gjorts under året har genomförts via centralt upphandlade ramavtal där stadens krav på hållbarhet med mera beaktas. Avtalstrohet mot dessa avtal är en förutsättning för att säkerställa att målet uppfylls. Detta säkerställs i första hand genom att allt fler av stadens avtalade leverantörer under perioden har anslutits till beställning genom elektronisk handel. Inköp från förvaltningens verksamheter görs huvudsakligen där, när så är möjligt.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Grundläggande utbildning om stadens upphandlingspolicy ska erbjudas stadsdelens chefer och nyckelpersoner, i samarbete med SLK och Serviceförvaltningen.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys			
Utbildningen genomfördes på chefsforum i november 2017.			

Uppföljning av ekonomi

Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget

Utfall per verksamhet

Budget per verksamhet Mnkr	Justerad budget	Bokslut	Årets resultat	Resultatenheternas resultat	Årets resultat efter disposition	Bokslut 2016
Kostnader						
Nämnd och förvaltning	40,6	36,2	4,4		4,4	32,0
Individ och familjeomsorg	85,7	85,9	-0,2		-0,2	102,2
<i>varav socialpsykiatri</i>	28,7	29,6	-0,9		-0,9	30,0
Flyktingmottagande	7,4	6,2	1,2		1,2	
Stadsmiljö	16,0	18,4	-2,4		-2,4	15,5
Räntor och avskrivningar	5,8	5,7	0,1		0,1	5,9
Förskoleverksamhet	296,5	305,8	-9,3	-2,2	-7,1	296,2
Äldreomsorg	834,0	796,7	37,3	-1,1	38,4	788,4
Personer med funktionsnedsättning	167,0	171,9	-4,9		-4,9	156,2
Barn, kultur och fritid	19,8	18,7	1,1		1,1	14,9
Arbetsmarknad	24,3	21,6	2,7		2,7	21,9
Ek bistånd	35,2	34,0	1,2		1,2	33,0
<i>varav handläggning</i>	19,5	18,4	1,1		1,1	18,0
Summa	1 532,3	1 501,1	31,0	-3,3	34,3	1 466,2
Intäkter						
Nämnd och förvaltning	0,3	0,4	0,1		0,1	0,4
Individ och Familjeomsorg	14,3	18,1	3,8		3,8	38,1
<i>varav socialpsykiatri</i>	4,7	6,5	1,8		1,8	7,9
Flyktingmottagande	4,4	7,6	3,2		3,2	
Stadsmiljö	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0
räntor och avskrivningar	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0
Förskoleverksamhet	23,4	25,8	2,4		2,4	25,6
Äldreomsorg	83,8	87,0	3,2		3,2	87,0
Personer med funktionsnedsättning	6,3	12,2	5,9		5,9	8,7
Barn, Kultur och Fritid	1,6	3,0	1,4		1,4	1,2
Arbetsmarknad	19,4	17,0	-2,4		-2,4	17,4
Ek bistånd	13,6	14,3	0,7		0,7	13,6
<i>varav handläggning</i>	12,9	12,1	-0,8		-0,8	11,9

Budget per verksamhet Mnkr	Justerad budget	Bokslut	Årets resultat	Resultatenheternas resultat	Årets resultat efter disposition	Bokslut 2016
Summa	167,1	185,4	18,3	0,0	18,3	192,0
Netto						
Nämnd och förvaltning	40,3	35,8	4,5		4,5	31,6
Individ och Familjeomsorg	71,4	67,8	3,6		3,6	64,1
<i>varav socialpsykiatri</i>	24,0	23,1	0,9		0,9	22,1
Flyktingmottagande	3,0	-1,4	4,4		4,4	
Stadsmiljö	16,0	18,4	-2,4		-2,4	15,5
räntor och avskrivningar	5,8	5,7	0,1		0,1	5,9
Förskoleverksamhet	273,1	280,0	-6,9	-2,2	-4,7	270,6
Äldreomsorg	750,2	709,7	40,5	-1,1	41,6	701,4
Personer med funktionsnedsättning	160,7	159,7	1,0		1,0	147,5
Barn, Kultur och Fritid	18,2	15,7	2,5		2,5	13,7
Arbetsmarknad	4,9	4,6	0,3		0,3	4,5
Ek bistånd	21,6	19,7	1,9		1,9	19,4
<i>varav handläggning</i>	6,6	6,3	0,3		0,3	6,1
Summa	1 365,2	1 315,7	49,5	-3,3	52,7	1 274,2

Utfall per ansvar

Budget per verksamhet, Mnkr	Justerad budget	Bokslut	Årets resultat	Resultatenheternas resultat	Årets resultat efter disposition	Bokslut 2016
Kostnader						
Nämnd och administration	43,2	38,3	4,9		4,9	32,3
Äldreomsorg	834,0	796,7	37,3	-1,1	38,4	788,4
Förskola o parklek	306,6	315,4	-8,8	-2,2	-6,6	305,3
Socialtjänst	326,7	326,8	-0,1		-0,1	318,8
Parkmiljö	21,8	24,1	-2,3		-2,3	21,4
Summa	1 532,3	1 501,3	31,0	-3,3	34,3	1 466,2
Intäkter						
Nämnd och administration	0,3	0,4	0,1		0,1	0,4
Äldreomsorg	83,8	87,0	3,2		3,2	87,0
Förskola o parklek	24,2	27,1	2,9		2,9	26,6
Socialtjänst	58,8	70,9	12,1		12,1	78,0
Parkmiljö	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0
Summa	167,1	185,4	18,3		18,3	192,0

Budget per verksamhet, Mnkr	Justerad budget	Bokslut	Årets resultat	Resultatenheternas resultat	Årets resultat efter disposition	Bokslut 2016
Netto						
Nämnd och administration	42,9	37,9	5,0		5,0	31,9
Äldreomsorg	750,2	709,7	40,5	-1,1	41,6	701,4
Förskola o parklek	282,4	288,3	-5,9	-2,2	-3,7	278,7
Socialtjänst	267,9	255,9	12,0		12,0	240,8
Parkmiljö	21,8	24,1	-2,3		-2,3	21,4
Summa	1 365,2	1 315,8	49,5	-3,3	52,7	1 274,2

Nämndens resultat för året uppgår till ett överskott om 49,5 mnkr. Budgeten för 2017 var netto 48,2 mnkr högre än för 2016. Med hänsyn till resultatenheternas resultat uppgår överskottet till 52,7 mnkr.

Utfallet för kostnader för året uppgår till 1501,1 mnkr och för intäkter till 185,4 mnkr, netto 1315,8 mnkr. Utfallet var netto 41,6 mnkr högre än för 2016. Budgeten 2017 för kostnader var 1532,3 mnkr och för intäkter 167,1 mnkr, netto 1365,2 mnkr.

Prognosen pekade tidigt på ett större överskott. Överskottet genereras huvudsakligen inom äldreomsorgen där utfallet för 2016 var 18,6 mnkr och där fördelningsnycklarna i budget 2017 ökat budgeten med 39,4 mnkr huvudsakligen beroende på att den äldre befolkningen skulle öka enligt befolkningsprognosen. Antal platser på vård- och omsorgsboenden minskade istället under vår och sommar liksom antal utförda hemtjänststimmar varför ett större överskott prognostiserades tidigt. Antal platser på vård- och omsorgsboende har under senare delen av hösten ökat men kostnadspåverkan på 2017 var begränsad. Under hösten har statsbidrag för ensamkommande barn inom socialtjänsten bokförts för 2015 och 2016 och dessa har varit högre än tidigare prognos. Därför har även beräknade statsbidrag för 2017 skrivits upp och statsbidragsintäkter är en stor del av överskott inom socialtjänsten. Ensamkommandeenheten handlägger gemensamt för Östermalm, Norrmalm och Kungsholmen och tillhör organisatoriskt Kungsholmens stadsdelsförvaltning som gör prognoser på utfall för enheten.

Utifrån prognostiserat överskott ombudgeterades 2 mnkr i tertialrapport 1 och 2,8 mnkr i tertialrapport 2 sammanlagt 4,8 mnkr varav 3,1 mnkr till stadsmiljö för ökade underhållsåtgärder och 1,7 mnkr till förskola för bullerkartläggning i arbetsmiljön samt för satsning på klimatsmart förskola.

Nedan kommenteras avvikelser per programområde.

Budgeten för investeringar uppgick till 18,7 mnkr och 16,8 mnkr av dessa har nyttjats under året.

Nämnden begär budgetjustering för investeringsprojekt inom parkmiljö som inte kunnat avslutas under året om 2,4 mnkr.

Nämnd och förvaltningsadministration

Utfall jämfört med budget

Nämnd och förvaltningsadministration redovisar ett överskott om netto 5,0 mnkr. Nämndens

driftbudget uppgick till 43,2 mnkr för kostnader och 0,3 mnkr för intäkter, netto 42,9 mnkr. Utfallet för kostnader uppgick till 38,3 mnkr och för intäkter till 0,4 mnkr, netto 37,9 mnkr. Avvikelser mot budget beror på vakanser, tillsättning av tjänster budgeterade för hela året där tillsättning skett senare under året. Intäkterna avser huvudsakligen administrativa intäkter för handläggning av försörjningsstöd samt återvunna kundförluster.

Barn, kultur och fritid

Under Nämnd och förvaltningsadministration redovisas kultursekreterare med föreningsbidrag och kulturaktiviteter där budgeten var 2,6 mnkr och utfallet 2,1 mnkr, nettoöverskott om 0,5 mnkr. Överskott beror huvudsakligen på vakans under första delen av året.

Utfall jämfört med prognos

Överskottet överensstämmer med årets senare prognoser.

Avvikelse, Mnkr			
t1	t2	nov	Bokslut
2,1	2,7	4,8	5,0

Kostnads- och intäktsanalys

Kostnaderna uppgår till 38,3 mnkr och intäkterna till 0,4 mnkr. Motsvarande för 2017 var 32,9 mnkr och 0,4 mnkr. Kostnadsökningen förklaras huvudsakligen av att kulturverksamhet och föreningsbidrag 2017 redovisas under Nämnd och förvaltning, lönerörelse, helårseffekt av anställningar gjorda under 2016 (lokalintendent, it-stöd, administrativ sekreterare, kanslichef) samt ökade kostnader för hyror och it.

Personalkostnaderna uppgick till 21,9 mnkr. Motsvarande för 2015 var 18,2 mnkr.

Antal statistiktimmor omräknat till helårsanställningar uppgår till 24,2 tjänster. För 2016 var motsvarande 23,0 tjänster. Under året har tjänst som chef för kansli tillsats. Kostnaderna för lönerörelsen uppgick till 0,3 mnkr vilket motsvarar en ökning om 2,9 %.

Äldreomsorg

Utfall jämfört med budget

Äldreomsorgen redovisar för året ett nettoöverskott om 40,5 mnkr vilket efter resultatdisposition om 1,1 mnkr för resultatenheter ger ett överskott om 41,6 mnkr. Budgeten uppgick till 834,0 mnkr för kostnader och 83,8 mnkr för intäkter, netto 750,2 mnkr. Utfallet för kostnader uppgick till 797,7 mnkr och för intäkter till 87,0 mnkr, netto 709,7 mnkr. Bokslutet 2016 redovisades ett nettoöverskott om 18,6 mnkr.

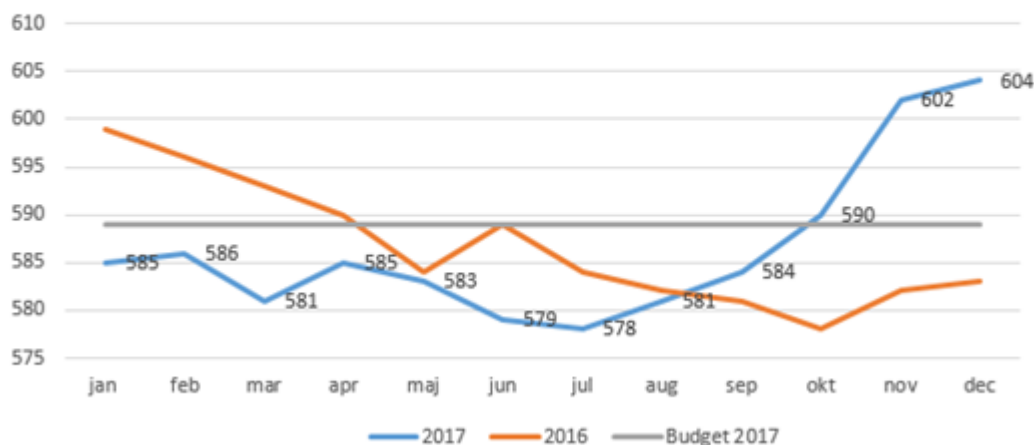
Överskottet för kostnader beror huvudsakligen på att beställarsidans kostnader är betydligt lägre än budget, inom verksamheterna hemtjänst och vård- och omsorgsboende. Budgeten för äldreomsorgen, som tilldelats utifrån stadens resursfördelningssystem, ökade mellan år 2016 och 2017 med 39,4 mnkr. Behovet av insatser under 2017 har dock inte motsvarat de tilldelade medlen. I budgettilldelningen till stadsdelarna är Swecos befolkningsprognoser en viktig del. För 2017 var prognosen för befolkningsökningen för äldre i stadsdelen för hög vilket gav för stor budget. I budget 2018 har ramen därför minskat. Antalet hemtjänsttimmar i snitt per månad har minskat jämfört med 2016 med ca 4000 timmar. Dels har antal personer

med hemtjänstinsatser minskat dels har antal biståndsbedömda timmar per person minskat. Trots minskningen har Östermalm högst antal beviljade timmar per person av stadsdelarna (se diagram nedan). Antal platser på vård- och omsorgsboende har heller inte ökat vilket stödjer att befolkningsprognosen för äldre var för hög prognos Platsantalet ligger kvar i nivå som under 2016 i snitt för året. Dock har antalet platser ökat kraftigt i slutet av året.

Överskottet för intäkter avser huvudsakligen ökade intäkter från taxor och avgifter inom hemtjänst och vård- och omsorgsboende samt ökade hyresintäkter. Utförarenheterna hemtjänst, dagverksamhet och Dianagårdens vård- och omsorgsboende har fått stimulansbidrag för ökad bemanning vilket också det har ökat intäkterna för 2017.

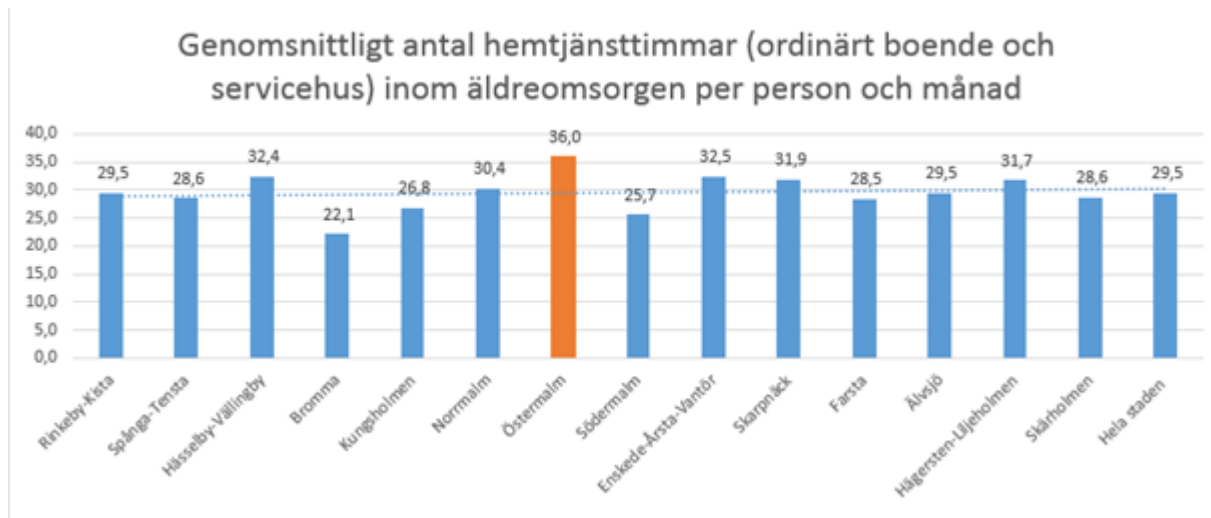
Kostnaderna för vård- och omsorgsboenden, inklusive hem för vård- och boende (HVB), uppgick brutto till 482,4 mnkr och intäkterna till 66,9 mnkr, netto 415,5 mnkr. Motsvarande för 2016 var kostnader om 470,0 mnkr, intäkter om 66,8 mnkr och netto 403,2 mnkr. Kostnadsökningen beror främst på att ersättningsnivåerna för vård- och omsorgsboende har höjts med 2,6%. Antalet platser var i snitt 587 vilket är oförändrat jämfört mot 2016 men med lägre antal platser fram till juli med en kraftig ökning under slutet av året.

Antal platser heldygnsvård månad och år

Kostnaderna för hemtjänst, inklusive trygghetslarm, ledsagning och hemvårdsbidrag, uppgick till 245,2 mnkr och intäkterna till 16,4 mnkr, netto 228,8 mnkr. Motsvarande för 2016 var för kostnader 258,8 mnkr, intäkter 16,5 mnkr och netto 242,3 mnkr. Minskningen beror på att antal utförda hemtjänsttimmar minskat med ca 4000 per månad. Nytt per 2017 i ersättningsmodellen till utförare är att utförarna bara får betalt för utförd tid och inte för besök som har avböjts. Antal personer som haft hemtjänst var 2017 1348 i snitt per månad, en minskning med 55 personer mot 2016. Utförda timmar i förhållande till beställda timmar har ökat till 84 procent i snitt per månad mot 81 procent 2016.

Östermalm har fler utförda hemtjänsttimmar per person och månad än övriga stadsdelar. Östermalm utför 36 hemtjänsttimmar per person/månad medan snittet för staden är 29,5 timmar.

Utfall jämfört med prognos

Utfallet stämmer väl med prognosen i tertialrapport 2. I november's månadsprognos fanns bara verksamhetsdata för platser på vård- och omsorgsboende och timmar inom hemtjänsten fram till oktober att tillgå. Under årets sista månader ökade antal platser inom vård- och omsorgsboende markant varför resultatet blev något lägre.

Avvikelse, Mnkr			
t1	t2	nov	Bokslut
19,0	43,0	48,5	41,6

Kostnads och intäktsanalys

Äldreomsorgens personalkostnader uppgick under året till 143,9 mnkr vilket är 5,8 mnkr högre än 2016. Ökningen avser bland annat nyanställning av två specialisthandläggare, en fakturahandläggare, en handläggare för hot- och våld och en handläggare för avgifter inom beställarenheten. Dagverksamheten har en ökning av personalkostnad om ca 1 miljon. Avtalsrörelsen medförde löneökning om 2,8 % till en ökad kostnad om 2,2 mnkr. På Dianagården har antalet anställda minskat med 3,3 jämfört med 2016, huvudsakligen beroende på omstrukturering.

Arbetad tid omräknat till antal helårsanställningar var 269 jämfört med 270 för 2016.

Hyreskostnaderna uppgick till 47,6 mnkr vilket är 1,3 mnkr högre än utfallet 2016. Då Dianagården är under avveckling har det påverkat beläggningen av platser vilket har lett till ökade tomgångshyror då lägenheterna står tomma.

Kostnaderna för entreprenadköp uppgår till 575,8 mnkr vilket är en minskning med 2 mnkr jämfört med 2016. Minskningen beror främst på minskat antal beställda timmar inom hemtjänsten där även andelen utförd hemtjänst i kommunal regi ökat till 29,9 procent (27,8 2016).

Intäkterna för 2017 är oförändrade mot 2016 med 87 mnkr.

Ändrad inriktning på verksamheter.

Dianagårdens vård- och omsorgsboende kommer att avvecklas under 2018. Detta har påverkat beläggningen av platser under året, vilket inneburit att ersättningen till utförarenheten Dianagården har minskat, medan kostnaderna för personal inte varit möjligt att minska i motsvarande takt.

Förskola och parklek

Utfall jämfört med budget

Förskola och parklek redovisar ett nettounderskott om 5,9 mnkr vilket efter resultatdisposition om 2,2 mnkr ger ett underskott om 3,7 mnkr. Budgeten uppgick till 306,6 mnkr för kostnader och 24,2 för intäkter, netto 282,4 mnkr. Kostnaderna för året uppgick till 315,4 mnkr och intäkterna till 27,1 mnkr, netto 288,3 mnkr. Kostnader om 0,2 mnkr och intäkter om 0,3 mnkr, (netto 0,1), som avser arbetsmarknadsåtgärderna anställningsstöd, nystartsjobb och trygghetsanställningar redovisas enligt stadens regler under arbetsmarknadsåtgärder inom socialtjänsten, men anställningarna har varit på förskolor.

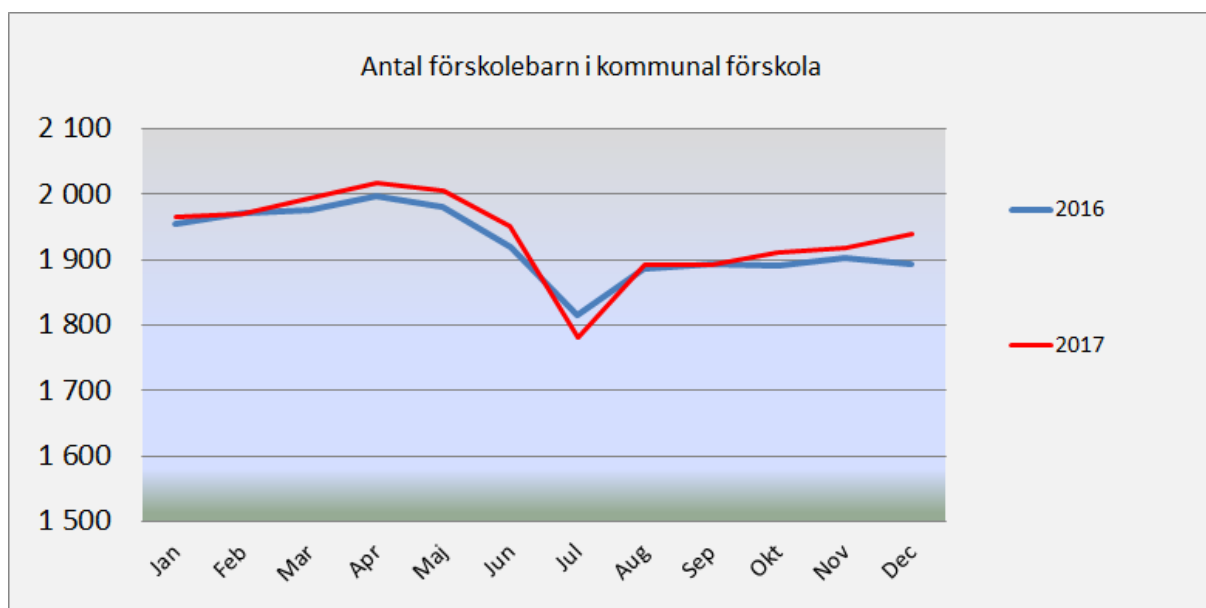
Förskoleverksamhet

Kostnaderna uppgick till 305,8 mnkr och intäkterna till 25,8 mnkr, netto 280,0 mnkr en avvikelse mot budget om -6,9 mnkr, med hänsyn till resultatdisposition -4,7 mnkr.

Underskottet avser huvudsakligen nystartade enheter i norra Djurgårdsstaden samt ökade kostnader för barn i behov av stöd.

Antalet inskrivna barn i kommunal förskoleverksamhet har under året i genomsnitt varit 1 936, en ökning med 13 barn från 2016.

För kommunal och enskild förskoleverksamhet sammantaget har antal förskolebarn i snitt för året uppgått till 3 514, en ökning med 84 barn. Av dessa 3 514 barn har 55,1% gått i den kommunala verksamheten. Motsvarande för 2016 var 56,1%.

Barn, kultur och fritid

Kostnaderna uppgick till 9,6 mnkr och intäkterna till 1,3 mnkr, netto 8,3 mnkr vilket är en avvikelse mot budget om 1,0 mnkr, med hänsyn till resultatdisposition om 0,1 mnkr en avvikelse om 0,9 mnkr.

Verksamheten för fritid och kultur omfattar bland annat parklekar, sommarkollo, projekt Fusion och hade 2017 totalt nettokostnader om 8,3 mnkr.

I årets kolloverksamhet deltog 266 barn och unga (147 flickor och 119 pojkar), vilket är en ökning med 23 procent jämfört med 217 2016 och nettokostnaden uppgick till 1,2 mnkr. För kulturverksamhet har förskolorna tilldelats 500 kr per barn i kulturpeng, totalt 1,0 mnkr.

Utfall jämfört med prognos

Utfallet överensstämmer väl med Tertialrapport 2.

Avvikelse, Mnkr			
t1	t2	nov	Bokslut
-2,0	-4,0	-4,7	-3,8

Kostnads- och intäktsanalys

Förskola och parkleks kostnader uppgick till 315,7 mnkr, en ökning med 10,0 mnkr eller 3,3 % från 2016. Intäkterna för året uppgick till 27,6 mnkr, vilket är en ökning med 0,3 mnkr. Ökningen beror huvudsakligen på ökat barnantal samt ökade kostnader för barn med behov av särskilt stöd. Kostnader för barn med behov av särskilt stöd uppgick till 20,5 mnkr jämfört med 15,3 mnkr 2016.

Förskola och parkleks kostnadsstruktur utgörs huvudsakligen av personalkostnader 71,4% inom förskoleverksamhet, 63,4% inom kultur och fritid och 71,2% för hela avdelningen Förskola och parklek. Lokalkostnader för förskolelokaler utgör 18,2% av kostnaden och 4,0 % inom barn, kultur och fritid (17,8% för hela Avdelningen Förskola och parklek). Övriga kostnader inklusive entreprenad utgör 10,4% inom förskoleverksamheten och 32,5% för barn, kultur och fritid.

För förskoleverksamhet har kostnaderna ökat med 9,9 mnkr (3,3 %) och intäkterna ligger ungefär på samma nivå som 2016. Ökningen av förskoleschablonen i budget var 1,5%.

Personalkostnaderna inom förskoleverksamhet ökade med 6,4 mnkr (3,2 %) och uppgick till 216,6 mnkr. Hyreskostnader inom förskolan uppgick till 55,7 mnkr, en ökning med 0,1 mnkr (0,1 %) från 2016.

Hyreskostnaden per barn motsvarar 24,3 tkr i snitt per barn och år.

För verksamhet fritid och kultur inom förskola och parklek har kostnaderna och intäkterna ökat med 0,2 mnkr respektive 0,3 mnkr som motsvarar 1,9 % respektive 32,3%. Ökning av intäkter beror huvudsakligen på ökade ersättningar från AMS.

Kostnaderna för löneavtal inom förskola och parklek uppgick till 3,9 mnkr. Lönerörelsen gav i snitt 2,5 %.

Antal heltidstjänster inom har ökat från 452,7 2016 till 458,1 2017 (+5 tjänster). Ökning inom verksamhet barn med behov av särskilt stöd motsvarar 7 heltidstjänster.

Socialtjänst

Utfall jämfört med budget

Socialtjänsten redovisar ett överskott om 12,0 mnkr. Budgeten uppgick till 326,7 mnkr för kostnader och 58,8 mnkr för intäkter, netto 267,9 mnkr. Nettobudgeten var 4,8 mnkr högre än föregående år. Kostnaderna uppgick i bokslutet till 326,8 mnkr och intäkterna till 70,9 mnkr, netto 255,9 mnkr, ett överskott om 12,0 mnkr. Intäktsöverskott återfinns inom individ- och familjeomsorg och funktionshinder och avser ökad försäljning av verksamheter till andra stadsdelsförvaltningar samt ökade intäkter avseende statsbidrag från Migrationsverket. I utfallet ingår intäkter om 0,6 mnkr och kostnader om 0,2 mnkr som avser anställningsstöd, nystartsjobb med mera inom andra programområden men som enligt stadens regler redovisas här.

Överskott finns inom samtliga verksamhetsområden och fördelas med 3,6 mnkr för individ- och familjeomsorg, 4,5 mnkr för flyktingmottagande, 0,9 mnkr för omsorg om funktionshindrade, 1,9 mnkr för ekonomiskt bistånd, 0,4 mnkr för arbetsmarknadsåtgärder och 0,8 mnkr för den del av fritidsverksamheten som socialtjänsten ansvarar för.

Individ- och familjeomsorg

Verksamhetsområdet visar ett samlat nettoöverskott om 8,1 mnkr.

Individ och familjeomsorg, barn och ungdom, redovisar ett överskott om netto 2,0 mnkr vilket avser minskade personalkostnader och ökade vårdkostnader

Individ och familjeomsorg, vuxna redovisar ett överskott om 0,7 mnkr avseende lägre vårdkostnader.

Socialpsykiatri redovisar ett överskott om 0,9 mnkr avseende minskade personal- och vårdkostnader. I resultatet ingår överskott om 0,2 mnkr för egna utförarna - boendestöd och stödboenden.

Flyktingmottagande, som avser kostnader för handläggning och placeringar av ensamkommande ungdomar samt statsbidrag, visar ett samlat överskott om 4,5 mnkr. Kostnader för handläggning, som utförs av Kungsholmens stadsdelsförvaltning, uppgår till 5,3 mnkr, överskott för placeringar uppgår till 6,8 mnkr varav en del avser upplupna statsbidrag för 2015 och 2016.

Omsorg om funktionshindrade

Verksamhetsområdet visar ett nettoöverskott om 0,9 mnkr. Överskottet är ett samlat resultat där beställarsidan visar ett underskott om 0,6 mnkr och utförarsidan, bestående av fem LSS vuxenboende, visar ett överskott om 1,5 mnkr.

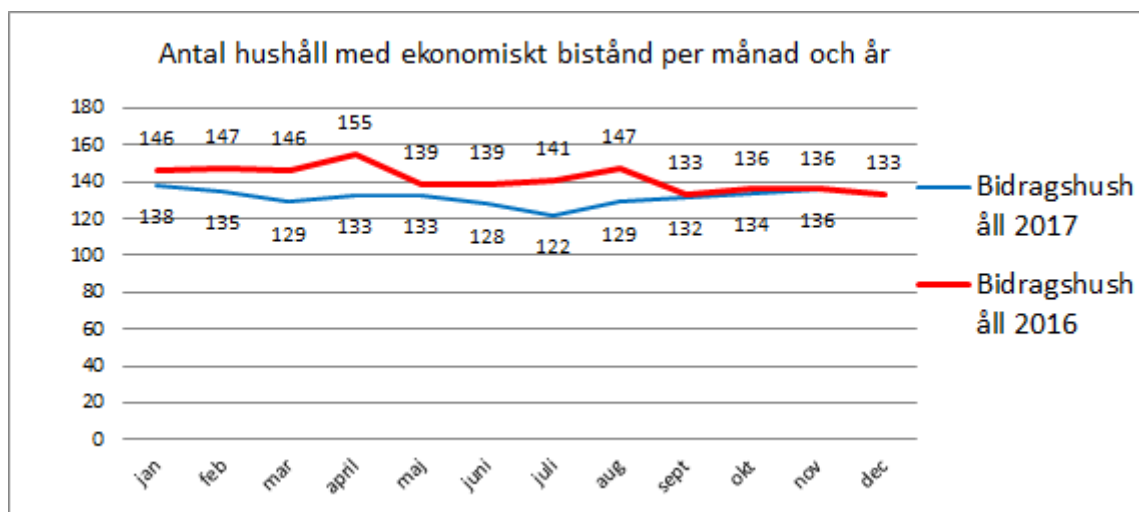
Beställarsidans underskott om 2,8 mnkr avser persontransporter med ett nytt avtal med transportföretaget Samtrans. Kostnader för resorna har ökat från 3,2 mnkr 2016 till årets 9,2 mnkr. Övriga kostnader för beställarsidan visar överskott om 2,2 mnkr.

Arbetsmarknadsåtgärder

Arbetsmarknadsåtgärder redovisar ett överskott om 0,4 mnkr som avser nystartsjobb inom förskola och äldreomsorg.

Ekonomiskt bistånd

Ekonomiskt bistånd redovisar ett nettoöverskott om 1,9 mnkr där kostnader för försörjningsstöd visar överskott om 1,5 mnkr och handläggningskostnader ett överskott om 0,4 mnkr. Kostnader för utbetalt försörjningsstöd är 14,1 mnkr vilket är en minskning mot förra året med 0,7 mnkr. Antal bidragshushåll i snitt har fortsatt att minska, från 142 i snitt 2016 till 132 2017 (uppgifter avser senaste Sweco statistik per november 2017). Medelbidrag per hushåll och månad har ökat från 8763 kr till 9091 kr.

Barn, kultur och fritid

Preventionsenheten visar ett överskott om 0,8 mnkr. Budgeten för kostnader uppgick till 7,1 mnkr och för intäkter till 0,8 mnkr, netto 6,3 mnkr. Utfallet för kostnader uppgick till 7,2 mnkr och för intäkter 1,7 mnkr, netto 5,5 mnkr. Ökade intäkter avser huvudsakligen intäkter för handläggning av tillsyn för tobaksförsäljning.

Utfall jämfört med prognos

Avvikelse, Mnkr			
t1	t2	nov	Bokslut
0,0	0,0	3,9	12,0

Främsta orsaken till att överskottet blev högre än årets senare prognoser är att inkomna statsbidrag för 2015 och 2016 blev högre än beräknat samt högre beräknat statsbidrag för 2017 avseende ensamkommande flyktingbarn, vilket blev känt efter tertialrapport 2. Även lägre vård- och personalkostnader inom individ och familjeomsorg vuxna och socialpsykiatri samt funktionshinder har bidragit till ökat överskott.

Kostnads- och intäktsanalys

Jämfört med 2016 har kostnaderna ökat med 7,9 mnkr, intäkter minskat med 7,1 mnkr, och nettokostnader ökat med 15,0 mnkr. Huvudorsaken till intäktsminskning beror på att handläggning och redovisning av placeringskostnader och statsbidrag för ensamkommande ungdomar flyttades april 2016 till Kungsholmen, vilket innebär att från och med andra

kvartalet 2016 redovisar Östermalm endast nettokostnader. Ökning av kostnader återfinns främst inom funktionshinder där kostnaderna för persontransporter ökat med 6,0 mnkr men även att nya LSS gruppbofastaäder har genererat ökade kostnader.

Personalkostnader står för kostnadsökning om 12,9 mnkr, ökning avser främst anställningar inom nyöppnade LSS gruppbofastaäder Tyresta och Husarviken motsvarande 15 helårsanställningar. Andel personalkostnader av totala kostnader har ökat från 32,6 % till 35,7%. Arbetad tid omräknat till helårsanställningar har ökat från 149 till 157. Inom individ och familjeomsorg och försörjningsstöd har antalet statistiktimmor omräknat till anställda minskat med 7 personer. I personalkostnaden ingår även ökning för lönerörelsen om 1,4 mnkr vilket motsvarar 3,0 %.

Lokalkostnader och deras andel av totala kostnader har förändrats marginellt.

Kostnader för bidrag har minskat med 1,4 mnkr och deras andel av totala kostnader har minskat från 12 till 11,3 procent.

Entreprenader och köp av verksamhet visar kostnadsminskning om 10,7 mnkr och andelen av totala kostnader har minskat från 45,9% till 41,5%. Minskade kostnader avser främst insatser för ensamkommande flyktingungdomar som nu redovisas på ensamkommandeenheten beskriven ovan.

Övriga kostnader har ökat med 7,2 mnkr (där återfinns ökade resekostnader) och utgör 5,7 % av totala kostnader.

Intäkter har minskat med 7,1 mnkr och deras andel av totala kostnader har minskat från 24,2% till 21,5%. Främsta orsak är att ensamkommande barn samordnas av Kungsholmens stadsdelsförvaltning.

Stadsmiljö

Utfall jämfört med budget

Budgeten uppgick till 21,8 mnkr varav kapitalkostnader utgjorde 5,8 mnkr. Utfallet uppgår till 24,0 mnkr varav kapitalkostnader 5,7 mnkr, en avvikelse mot budget om -2,2 mnkr, varav kapitalkostnader +0,1 mnkr.

I samband med tertialrapport 1 beviljades verksamheten genom omfördelning en utökad budget med 1,5 mnkr. Dessa medel har bland annat använts till att föra dialog kring ny parkplan för Östermalm samt till att utföra angelägna och trygghetshöjande åtgärder i parkerna och åtgärder för att öka parkernas hållbarhet. Insatserna har omfattat bland annat trädvårdsarbeten i Humlegården, utplacering av urnor med sommarblommor längs Valhallavägen inom projektet Levande Stockholm och renovering av parkbänkar, underhåll av parkvägar och anläggning av fallunderlag på lekplatser.

I tertialrapport 2 beviljades verksamheten genom omfördelning, en ytterligare utökad budget med 1,6 mnkr till underhållsåtgärder i parkerna. Dessa medel har använts till planteringar i Humlegården och Finlandsparken, underhåll av markbeläggning i Humlegården samt träd- och landskapsvård i Hjorthagen och på Lappkärrsberget.

Kostnader för arbete avseende extra städning och sanering i samband med avvisning av människor som bor i parkerna har under året uppgått till 2,3 mnkr, vilket inte har rymts i ordinarie driftbudget för parkskötsel.

Utfall jämfört med prognos

Underskottet överensstämmer med senare prognoser

Avvikelse, Mnkr			
t1	t2	nov	Bokslut
-3,0	-2,2	-2,2	-2,3

Kostnads- och intäktsanalys

Driftskostnaderna har ökat med 2,8 mnkr och avser ökade kostnader för underhåll och städskostnader.

Kapitalkostnaderna uppgår till 5,7 mnkr, en minskning med 0,1 mnkr som huvudsakligen förklaras av förseningar i investeringsplanen.

Resultatenheter

Från 2016 hade resultatenheterna 10,4 mnkr i resultatfond. Årets resultat är -3,3 mnkr varför 7,1 mnkr förs till 2017. Fyra enheter har nyttjat av sina fonder under året. Tre resultatenheter har ökat fond, två resultatenheter, Stadions förskolor och Dagverksamhet Bo Bergman, har negativa fonder till 2018 och uppmanas vidta åtgärder för att inte avvecklas som resultatenheter till bokslut 2018. Resultat för respektive resultatenhet framgår av bilaga 2

Investeringar

Stadsdelsnämnden har i budget 2017 tilldelats 13,4 mnkr för investeringar och reinvesteringar i parker och grönområden. För investeringar i maskiner och inventarier uppgick budgeten till 4,0 mnkr. För klimatinvesteringar uppgick budgeten till 1,3 mnkr fördelat på 0,2 mnkr för investering i nya vitvaror och 1,1 mnkr i solcellsdrivna papperskorgar. Slutrapport för klimatinvesteringen i vitvaror har inrapporterats i samband med tertialrapport 1. För klimatinvesteringen i solcellsdrivna papperskorgar lämnas delrapport då investeringen fortsätter under 2018. Utfallet för investeringar i maskiner och inventarier uppgår till 5,4 mnkr. Investeringarna avser huvudsakligen uppstartskostnader för ny förskola och gruppbostad, nytt trygghetslarm, underhåll och inventarier.

Målet att bidra till en hållbar livsmiljö genom energibesparande åtgärder i förskolor genom att byta ut äldre kylar och frysar är uppfyllt och del av stadens klimatmål att minska de klimatpåverkande växthusgasutsläppen i stadsdelen.

Parkmiljö

Parkinvesteringar

Stadsdelsnämnden har i budget 2017 tilldelats 13,4 mnkr för investeringar och reinvesteringar i parker och grönområden. I samband med verksamhetsplan 2017 beviljades stadsdelsnämnden klimatinvesteringsmedel om 1,1 mnkr för klimatsmarta skräpkorgar.

Medlen fördelades på följande objekt:

Mnkr	Budget 2017	Utfall 2017
------	-------------	-------------

Mnkr	Budget 2017	Utfall 2017
Ellen Keys park	2,5	3,4
Lekplats på sportfältet	2	0,8
Olaus Petriparken	1,3	1,1
Gångväg mellan Studentbacken och Livryttarstigen	0	0
Tessinparken	2	2,2
Finlandsparken	0,2	0
Gustav Adolfsparken	1,1	1,1
Prins Bertils allé	1	0
Dianaparken	0,2	0,1
Humlegården	1,8	0,6
Krubban		0,1
Planteringar	0,3	0,2
Småparker	1	0,8
Klimatinvesteringar	1,1	0,7
Totalt	14,5	11,1 mnkr

Överskottet om 3,4 mnkr har flera orsaker:

För Humlegården beror överskottet på försening som beror på brist på arbetskraft hos ramavtalsupphandlad entreprenör som har i uppdrag att anlägga förbättrad utemiljö kring Humlanhuset samt att anlägga ett utegym där. Överskottet för Finlandsparken har samma orsaker som Humlegården.

Projektet som avser förbättring av gångväg mellan Studentbacken och Livryttarstigen har inte kunnat utföras som planerat eftersom Ellevio har meddelat att de kommer att lägga om en högspänningskabel under gångvägens sträckning, vilket medför att projektet måste skjutas framåt i tiden tills kabeln är omlagd.

Projektet Prins Bertils allé har inte kunnat starta på grund av resursbrist på projektledare på trafikkontoret.

Byggstart av ny lekplats på Sportfältet har försenats på grund av att upphandling av entreprenör måste göras om på grund av att ofullständiga anbud lämnats in.

Ombudgeteringar

Parkmiljö

Nämnden ansöker om ombudgetering till 2018 av de projekt som är av avgörande betydelse och en förutsättning för att målen i nämndens verksamhetsplan ska kunna uppfyllas avseende parkupprustningar. Orsakerna till behovet av ombudgetering är omständigheter som nämnden inte har kunnat råda över.

Lekplats på Sportfältet

Nämnden ansöker om ombudgetering av överskjutande medel om **1,2 mnkr**. Orsaken till behovet är försening i upphandlingsförfarande beroende på ofullständiga anbud.

Förvaltningen har under hösten kontaktat stadens stadsträdgårdsmästare samt controller på stadsledningskontoret och angett att det är angeläget att medlen ombudgeteras till 2018 så att projektet, som är ett samfinansieringsprojekt med Länsstyrelsen, kan genomföras och färdigställas 2018.

Humlegården

Nämnden ansöker om ombudgetering av överskjutande medel om **1,2 mnrk**. Orsaken till behovet är försening i arbetet hos ramavtalsupphandlad entreprenör som har i uppdrag att anlägga förbättrad utemiljö kring Humlanhuset samt att anlägga ett utegym där. Förseningen beror i sin tur på brist på arbetskraft hos entreprenören.

Medel för lokaländamål

En ny gruppbofastad, Hornslandet, med sex lägenheter startade i april. För detta har stimulansbidrag om 0,6 mnrk erhållits.

En ny förskola, Björnlandet om fyra avdelningar startades i december.

Två förskolor har avvecklats under året, Fältöversten och Kårsbärsvägen.

För förskolor med hög hyra har nämnden i samband med tertialrapport 2 erhållit 6,2 mnrk.

Analys av balansräkning

Balansräkning		
Tillgångar, mnrk	2017	2016
Kundfordringar (15xx, 16xx), bl.a. hemtjänst- och barnomsorgsavgifter	16,1	16,4
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter (konto 17xx)	35,6	50,4
Summa omsättningstillgångar	51,7	66,8
Summa anläggningstillgångar	88,7	78,4
Summa tillgångar	140,4	145,2

Skulder och eget kapital, mnrk	2017	2016
Leverantörsskulder (konto 25xx)	90,0	62,5
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter (konto 29xx)	33,7	45,4
Inkomster pågående ny-, till- och ombyggnad	1,6	0,9
Summa skulder	125,3	108,8
Eget kapital	15,1	36,4
Summa skulder och eget kapital	140,4	145,2

Kommentarer till balansräkningen bokslut

Årets resultat enligt balansräkningen på en stadsdel visar skillnaden mellan tillgångar och skulder exklusive bankrörelsen som ligger centralt i form av en stadskassa.

Under årets resultat redovisas vid bokslutet det egna kapitalet till 15,1 mnkr inklusive resultatfonder. En minskning från bokslutet 2016 på 21,3 mnkr som då uppgick till 36,4 mnkr.

Resultatfonden har minskat under året med 3,3 mnkr och uppgår nu till 7,1 mnkr. Inom förskola och parklek minskar resultatfonden med 2,2 mnkr. Inom dagvård har fonden minskat med 0,8 mnkr och Dianagårdens vård- och omsorgsboendes resultatfond upphör och har därmed nollställts med 0,3 mkr.

Tillgångarna i form av investeringar i parker har ökat netto med 6,6 mnkr. Maskiner och inventarier har ökat med 3,7 mnkr, främst beroende på att äldreboendena har utrustats med nya larmanläggningar och att en ny förskola har startats i Norra Djurgårdsstaden sedan bokslutet 2016. Investeringsbidrag har erhållits ifrån Länsstyrelsen 0,7 mnkr för Sportfältets lekplats.

Kundfordringar

Kundfordringar har minskat sedan 2016 med 0,3 mnkr och uppgår till 16,1 mnkr.

Fordringarna har ökat både för stadsinterna och externa kunder, men netto minskar det beroende på att våra fordringar mot Migrationsverket för hanteringen av ensamkommande barn fram till första kvartalet 2016 nu är reglerade.

Andel av kundfordringar som är att betrakta som osäkra har ökat med 1,2 mnkr och beror på några få poster som avser krav på återbetalning av försörjningsstöd.

Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Förutbetalda kostnader avseende hyror och övriga interimsfordringar har minskat med 14,8 mnkr till 35,6 mnkr jämfört med 50,4 mnkr i bokslutet för 2016. Det beror i huvudsak på att fordran på Migrationsverket för ensamkommande barn 2015 och kvartal 1 2016 nu är reglerat. I årets bokslut finns endast en fordran uppbokad mot Kungsholmen som sköter hanteringen för ensamkommande barn om 3,6 mnkr.

Förutbetalda kostnader huvudsakligen i form av hyror har ökat 2017 med 1,0 mnkr

Leverantörsskulder

Leverantörsskulderna har ökat med 27,5 mnkr jämfört med föregående år. I år har leverantörerna skickat fakturorna tidigare än föregående år vilket också speglas under upplupna kostnader.

Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Upplupna kostnader avseende leverantörsfakturer har minskat 2017 med 11,7 mnkr och avser främst kostnader inom äldreomsorgen.

För timlöner, ob, övertid och avgångsavtal finns en minskning om 0,3 mnkr.

Medel ifrån Migrationsverkets avseende utredningsersättningar är balanserade för att täcka in de två kommande årens kostnader med 2,2 mnkr, en minskning med 0,5 mnkr sedan föregående år till följd av att utredningarna minskar. Ett projekt för förstärkning av personligt ombud finns uppbokad för kommande år på 0,4 mnkr.

Synpunkter och klagomål

Inkomna synpunkter och klagomål har behandlats i enlighet med förvaltningens rutin.

Verksamhetsområde	Totalt antal 2016 (varav beröm)	Totalt antal 2017 (varav beröm)	Klagomål gällande diskriminering (jan-dec)
Förskola och parklek	17 (1)	19 (3)	0
Socialtjänst	23 (0)	23 (0)	0
Äldreomsorg	71 (9)	101 (2)	0
Parkmiljö*	505 (4)	614 (12)	0

Analys

Förskola och parklek

Under året har det kommit in 19 synpunkter/klagomål, som fördelar sig enligt följande: information (1), annan verksamhet (3), verksamhet (7), handläggning (3), tillgänglighet (1), bemötande (1), positiva synpunkter på verksamhet/bemötande samt en positiv synpunkt på handläggning/bemötande (3).

Vårdnadshavares synpunkter och klagomål ger viktig information om verksamhetens utförande och används för verksamhetsutveckling. Enhetscheferna tar emot synpunkter och klagomål och svarar på dessa. Synpunkter och avvikelser tas upp och åtgärder återkopplas på APT och andra interna möten. Avvikelser, risker och tillbud rapporteras också in i systemet IA.

Socialtjänst

Under året har 23 klagomål inkommit avseende bland annat synpunkter på bemötande (3), handläggning (12), röklukt från stödboende (1). Därutöver har det inkommit en synpunkt som rör hur sociala frågor hanteras av förvaltningen respektive andra myndigheter, ett klagomål avseende bristfällig ventilation i en daglig verksamhet samt fyra klagomål avseende insatser hos entreprenör. Huvudsakligen rör klagomålen beställarsidan, LSS-bostäderna och försörjningsstöd.

Under perioden har sex lex Sarah-rapporter rapporterats till nämnden, varav tre från egna verksamheter och tre med information från entreprenör/enskilda verksamheter.

Enhetscheferna tar emot synpunkter och klagomål, svarar på dessa och följer förvaltningens rutin för synpunkts- och klagomålshantering. Synpunkter och avvikelser tas upp på personalmöten och/eller APT. Avvikelser, risker och tillbud rapporteras också in i systemet IA och/eller görs anmälan om lex Sarah. Klagomål och synpunktshantering samt avvikelserapportering är en viktig del i arbetet för att dels utveckla verksamheterna dels driva säkra verksamheter. Under 2018 kommer socialtjänstavdelningen se över processen kring hanteringen och uppföljningen av åtgärder samt dess innehåll.

Äldreomsorg

Processen för synpunkts- och klagomålshantering inom äldreomsorgen har reviderats för att säkerställa att alla klagomål och synpunkter hanteras av rätt person och besvaras inom de av staden givna tidsgränserna. Under året har totalt 101 synpunkter och klagomål inkommit, varav två avser beröm. Merparten av inkomna synpunkter och klagomål gäller hemtjänsten

(mestadels privata aktörer) och det gäller vanligtvis uteblivna eller försenade insatser. Ett flertal ärenden rör biståndsenheten och handlar om bemötande, tillgänglighet och handläggning.

Under 2017 har tio lex Sarah och fyra lex Maria rapporterats till nämnden. Av lex Sarah-anmälningarna gällde sex vård- och omsorgsboenden, tre hemtjänsten och en HVB-hem. Av lex Maria-anmälningarna gällde samtliga fyra vård- och omsorgsboenden.

Parkmiljö

Parkmiljöavdelningens synpunkter och klagomål registreras i det stadsövergripande ärendehanteringssystemet *Synpunktsportalen*. Särskilda svarstider finns för synpunkter och klagomål som berör området stadsmiljö. Enklare ärenden ska besvaras inom tre arbetsdagar och ärenden som kräver vidare utredning ska besvaras inom tio arbetsdagar. Driftsfel, exempelvis överfulla papperskorgar i en park, rapporteras till Trafik Stockholm - felanmälan, som vidarebefordrar anmälan till entreprenören för åtgärd. I synpunktsportalen finns möjligheter att kategorisera de inkomna synpunkterna och ta fram statistik.

Under 2017 har det kommit in 614 ärenden gällande parkmiljö på Östermalm, fördelade enligt följande:

Kategori	Antal 2017 (Antal 2016)
Fråga	236 (143)
Klagomål	174 (173)
Felanmälan	125 (146)
Beröm	12 (4)
Idé	67 (26)
Total	614 (492)

Samtliga ärenden har handlagts och avslutats. Flest synpunkter har berört kategorierna *lekredskap i park*, *boplatser* och *buskar*. Antalet felanmälningar har minskat i jämförelse med 2016, medan frågor, beröm och idéer har ökat. De beröm som har kommit in har handlat om att man är mer nöjd med skötseln av parkerna. Upprustningen av Ellen Keys park och marschallerna på luciamorgonen vid Karlaplan har också fått positiv uppmärksamhet. Många av de inkomna idéerna har handlat om att man önskar att det sätts upp fler skyltar, företrädesvis förbudsskyltar mot att cykla och rasta hundar i parkerna. Det finns även idéer och önskemål om slyröjning samt olika typer av lekutrustning på lekplatserna.

Synpunkterna och klagomålen under kategorin *lekredskap i park* berör till stor del det ökade slitaget på lekplatserna som en följd av att många förskolor besöker lekplatserna, då förskolorna saknar egna gårdar. Under kategorin *buskar* beror synpunkterna främst på vegetation som skymmer skyltar, hänger ut över gångbanor eller buskage som växer alltför frodigt. Dessa synpunkter har åtgärdats i syfte att öka framkomligheten. Under kategorin *boplatser* har det kommit in klagomål på olagliga bosättningar i stadsdelsområdets parker. Förvaltningen samarbetar med polisen för att avhysa och städa upp de boplatser som kommer till förvaltningens kännedom.